This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

JN
9608
.D6

Bibliothek
des
Herzoglichen Statistischen Büreaus
zu
Gotha.
A. VI. No. 18.

02427

Dondukov-Korsakov, A.M.

ВРЕМЕННЫ ПРАВИЛА

ЗА

УСТРОЙСТВОТО НА СУДЕБНАТА ЧАСТЬ

ВЪ

БЪЛГАРІЯ.

УТВЪРДЕНЫ НА 24 АВГУСТЪ 1878 ЛѢТО ОТЪ ИМПЕРАТОРСКІЙ РОССІЙСКІЙ КОММИССАРЪ,

КНЯЗЯ А. М. ДОНДУКОВА-КОРСАКОВА.

1878

Книгопечатница на Янко В. Ковачевъ въ Пловдивъ.

JN9608
D6

ВРЕМЕННЫ ПРАВИЛА

ЗА УСТРОЙСТВОТО НА СУДЕБНАТА ЧАСТЬ

ВЪ БЪЛГАРІЯ.

Утвърдены на 24 августъ. въ Пловдивъ, отъ **Императорскій** Россійскій Коммиссаръ.

ПЪРВА КНИГА.

Судоустройството.

ВВЕДЕНІЕ.

1. Сѫдебната власть принадлежи:
   на полюбовны сѫдове,
   на общи сѫдове,
   на особенны сѫдове.
2. Полюбовны сѫдове сѫ:
   старѣйскитѣ съвѣты въ селата.
3. Общи сѫдове сѫ:
   окружнытѣ сѫдове,
   областнытѣ (губернски) сѫдове.

Забѣлежка. Незначителны по пространството си и малонаселены окрузи може да ся съединяватъ, по распорежданіе на Императорскій Россійскій коммиссаръ, въ единъ сѫдебенъ округъ; а широки по пространството си и гѫстонаселены окрузи може да ся раздѣлятъ на отрѣзы (участъцы), и за всякій отрѣзъ (участъкъ) може да ся учрежда отдѣленъ сѫдъ отъ пьрва степень.

4. Особенны сѫдове сѫ:
   административнытѣ (управителнытѣ) сѫдове,
   духовнытѣ сѫдове на православното и на другитѣ вѣроисповѣданія,
   кадійскитѣ сѫдове.

Забѣлежка 1. Наспротивъ потребностьта, въ главнытѣ търговски средища (центрове), може да ся учреждатъ и търговски сѫдове, по особенны уставы.

Забѣлежка 2. Сѫдебната власть на военныгѣ сѫдове, сега до гдѣ ся издадатъ новы правила, ся опрѣдѣля по прокламаціята на Главнокомандующій отъ 1 юлій 1877 л.

Забѣлежка 3. Сѫдебно-полицейската власть на губернаторытѣ, на полиціймейстерытѣ и на окружнытѣ началници, сега догдѣ ся издадатъ новы правила, ся опрѣдѣля по главнытѣ основанія за гражданското управленіе на губерніитѣ и на окрузитѣ отъ 7 юлій 1877 л.

5. Вѣдомството на старѣйскій съвѣтъ ся простира само върху селото. Вѣдомството на окрѫжный сѫдъ ся простира до предѣлытѣ на административный (управителный) округъ или до границытѣ на нѣколко округа, или на една отдѣлна часть отъ округътъ; вѣдомството на областный (губернскій) сѫдъ ся простира до предѣлытѣ на областьта (губерніята). Вѣдомството на административнытѣ (управителнытѣ) сѫдове ся ограничва съ окрузитѣ и съ областитѣ (губерніитѣ). Вѣдомството на духовнытѣ сѫдове ся опрѣдѣля отъ уставытѣ на подлежащитѣ исповѣданія. — Вѣдомството на кадіятъ ся простира до предѣлытѣ на округътъ.

6. Всичкитѣ сѫдебны установенія, както въ пьрвата, така и въ втората инстанція, разгледватъ дѣлата по сѫществото.

7. Членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ ся избиратъ изпомежду жителитѣ на селото, съгласно съ правилата, показаны въ статіи 16—22. Предсѣдателитѣ и три члена отъ окружнытѣ сѫдове, предсѣдателитѣ и два члена отъ областнытѣ (губернскитѣ) сѫдове ся назначаватъ отъ правителството; другитѣ членове ся избиратъ отъ мѣстнытѣ жители и ся утвьрждаватъ отъ правителството.

Службата по изборъ е обществена обязанпость, отъ която никой не може да ся отказва. Едно лице, което занема вече дължность на постояннъ членъ въ едно какво да е учрежденіе, не може да занеме въ сѫщото время и дължность по изборъ.

8. Редътъ, по който ся избиратъ, назначаватъ и утвьрждаватъ членоветѣ на административнытѣ (управителнытѣ) сѫдове, духовнытѣ сѫдіи на православното и на другитѣ исповѣданія, а еще и кадіитѣ, ся опредѣля отъ особенны за този предметъ уставы и правила.

9. При окружнытѣ и при областнытѣ (губернскитѣ) сѫдо-

ве, по назначеніе отъ подлежащитѣ предсѣдатели, ся намиратъ секретари (писари), тѣхни помощници, канцелярски слуги и сж-дебны разсылници по уреченый расписъ (по штатоветѣ).

Забѣлежка. При старѣйскитѣ съвѣты въ селата писарскитѣ длъжности ся възлагатъ на учителитѣ отъ селскитѣ училища.

Пьрвый раздѣлъ.

Полюбовны судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

За старѣйскитѣ съвѣты и за редътъ на избраніето имъ.

10. Старѣйски съвѣты требва да има въ всяко село. Ако жителитѣ на селото сж отъ различны вѣроиспозѣданія, мусулманското населеніе, ако ще, избира си особенъ съвѣтъ.

Засѣданіята на старѣйскій съвѣтъ бываатъ явно (публично).

11. Главатаритѣ на вѣроисповѣднытѣ общины по селата, въ силата на самый законъ, присжтствуватъ, като членовѳ въ старѣйскій съвѣтъ на съотвѣтственнытѣ вѣроисповѣданія.

12. Предсѣдникътъ членъ ся избира отъ всичкитѣ членове на старѣйскій съвѣтъ, изпомежду имъ, по вышегласіе.

13. На длъжностьта на предсѣдникътъ и на членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ ся присвоява особеннъ знакъ за званіето имъ и особеннъ печатъ.

14. Смѣсены дѣла т. е. дѣла между мусулмане и други жители отъ селото, когато мусулманетѣ иматъ особенъ съвѣтъ, ся рѣшаватъ въ смѣсенъ съвѣтъ, съставенъ отъ равно число членове на старѣйскій съвѣтъ, отъ три до шесть души отъ всяка страна. Предсѣдателството въ смѣсеный съвѣтъ всякога принадлежи на най-старый отъ предсѣдницытѣ.

15. Препирни между жители отъ разны села ся разгледватъ въ старѣйскій съвѣтъ или на мѣстото гдѣто живѣе ответникътъ или на мѣстото, гдѣто живѣе ищецътъ, спорядъ както и двамата ся съгласятъ помежду си.

16. Членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ ся избиратъ за една година; нъ могатъ да ся избератъ и за слѣдующитѣ годины безъ никакво ограниченіе въ това.

17. Иматъ право да участвоватъ въ избранието на старѣйскій съвѣтъ онія отъ мѣстнытѣ жители, които сѫ достигнѫли на възрастъ не помалко отъ 20 годишенъ, които сѫ неопорочены по сѫдъ и иматъ въ предѣлытѣ на селото, възъ (върху) каквото и да е основаніе, недвижимъ имотъ — или сами, или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и онія за които спомянува статія 37. Списъцы на тія лица ся съставятъ по правилата, показаны въ 19 статія.

18. За членове на старѣйскій съвѣтъ може да ся избиратъ, онія отъ мѣстнытѣ, неопорочены по сѫдъ, жители, които сѫ достигнѫли на 30 годишенъ възрастъ, и иматъ въ предѣлытѣ на селото, възъ каквото и да е основаніе, недвижимъ имотъ — или сами, или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и онія за които спомянува статія 36.

19. Списъцытѣ на лицата, които иматъ право да избиратъ и на лицата, които иматъ право да бѫдатъ избраны за членове на старѣйскій съвѣтъ, съставя за пьрвый септемврій кметътъ (мухтарътъ) на селото, съдружно съ по-старото духовно лице отъ подлежащето вѣроисповѣданіе и съ селскій учитель, и той ги обажда за всеобщо знаніе. Жалбы (тѫжбы) и заявенія срѣщу неправилно записваніе въ списъкътъ, или срѣщу сторены въ него пропуски ся подаватъ, не по-късно отъ пьрвый октомврій, на окрѫжный началникъ, на когото рѣшеніята по този предметъ ся почитатъ окончателны.

20. Изборытѣ ставатъ на пьрвый декемврій всяка година, по распорежданіе на окружный началникъ и подъ рѫководството на старѣйскій съвѣтъ, гдѣто вече такива съвѣты сѫ съставени, а въ другитѣ случаи подъ предсѣдателството на най-старый отъ жителитѣ на селото.

21. Членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ, съ включеніе и на предсѣдникътъ, ся избиратъ, по вышегласіе, на брой не по-малко отъ трима и не по-много отъ дванайсеть души.

22. Списъцытѣ на членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ ся подписватъ отъ избирателитѣ или ся подпечатватъ съ печатытѣ имъ и ся представятъ отъ кметътъ на окружный началникъ за утвържденіе. Зарадъ безкнижнытѣ може да подпише селскій учитель. Окружный началникъ, ако ся случи да не утвърди всичкитѣ членове, предписва или допълнителны изборы, или представя на губернаторътъ работата за зависяще распорежданіе.

23. Предсѣдникътъ и членоветѣ на старѣйскій съвѣтъ, за

нарушеніе на обязанноститѣ си по службата, може да ся уволняватъ отъ дължностьта си, или да ся предаватъ на сѫдъ, споредъ распорежданіето на губернаторътъ.

ВТОРА ГЛАВА.

Каквы предметы сѫ отъ вѣдомството на старѣйскій съвѣтъ, и по какъвъ редъ ся вършатъ дѣлата.

24. Старѣйскитѣ съвѣты вѣдатъ, по взаимно съгласіе на сѫдящитѣ ся страны, граждански дѣла и дѣла за простѫпки, които, по законътъ, могатъ да ся свършятъ съ примиреніе (спогожденіе).

25. Подъ вѣдомството на старѣйскій съвѣтъ не подлежатъ, отъ гражданскитѣ дѣла, всичкитѣ препирни за права възъ недвижимы имоты, както и дѣла, съединены съ интересътъ на дьржавната хазна и съ интересытѣ на малолѣтнитѣ. Отъ углавнитѣ (уголовны) дѣла, на тѣхно вѣдомство не подлежатъ дѣла за такива престѫпленія и простѫпки, за които въ законътъ ся полагатъ исправителны или углавны наказанія.

Забѣлежка. На старѣйскитѣ съвѣты ще ся даде за рѫководство особенно наставленіе (инструкція).

26. Рѣшеніята на старѣйскитѣ съвѣты иматъ за странытѣ задължителнѫ силѫ само когато странытѣ сѫ пристанѫли на предложеный способъ за примиреніе или сѫ дали писменно предварително съгласіе че ще ся подчинятъ на рѣшеніето на старѣйскій съвѣтъ, като на третейскій сѫдъ.

27. Кога странытѣ сѫ пристанѫли на предложеный способъ за спогожденіе, или сѫ дали писменно предварително съгласіе да ся подчинятъ на рѣшеніето на старѣйскій съвѣтъ, като на третейскій сѫдъ, секретарьтъ на старѣйскій съвѣтъ записва станѫлото рѣшеніе въ протоколътъ, гдѣто ся бѣлежатъ:

1) имената на странытѣ;
2) предметътъ на препирнята;
3) сѫщностьта на рѣшеніето и, колкото ся може, неговытѣ основанія.

28. Дѣла рѣшены отъ старѣйскій съвѣтъ, въ прѣдѣлытѣ на вѣдомството му и съ опазваніе прѣдписанытѣ въ ст. 24—27 правила, не могатъ изново да ся разгледватъ отъ никакъвъ другъ сѫдъ.

29. Рѣшенията на старѣйскій съвѣтъ ся привождатъ въ испълненіе отъ кметътъ, слѣдъ като му ся предяви преписъ отъ протоколътъ, или му ся поржча устно отъ предсѣдникътъ, за което требва да ся спомене въ протоколътъ, който ся прави възъ основаніето на статя 27 отъ настоящитѣ правила.

Окружный началникъ нагледва да не бы старѣйскитѣ съвѣты да излѣзватъ вънъ отъ прѣдѣлытѣ на предоставената имъ власть, и, ако ся случи да я надминатъ, обажда на губернаторътъ и на подлежащій окружный сждъ.

Вторый раздѣлъ.

За общитѣ судове.

30. Общи сждове ся учреждатъ въ окрузитѣ и въ областитѣ (губерніитѣ), подъ названіе окружны сждове и областны (губернски) сждове.

ПЬРВА ГЛАВА.

За окружнытѣ сждове.

31. Въ всякій окржгъ ся учрежда сждъ отъ пьрва степень, на който сж подсждны всичкитѣ граждански, търговски и углавны дѣла, въ установенытѣ отъ статіи 72, 76, 77, 540 и 541 прѣдѣлы и съ исключеніята показаны въ статія 4 и въ забѣлежкитѣ при нея, а сщо и въ статіитѣ 915—938 отъ настоящитѣ правила.

ВТОРА ГЛАВА.

За съставътъ на окржжнытѣ сждове и за редътъ, по който ся назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на окржжнытѣ сждове.

32. Окружнытѣ сждове състоятъ отъ предсѣдатель, отъ три постоянны членове, които назначава правителството, и отъ двайсять членове по изборъ.

33. Предсѣдательтъ и тримата постоянны членове ся на-

значаватъ отъ Императорскій Россійскій Коммиссаръ, по представленіе отъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ.

34. Другитѣ членове ся избиратъ отъ жителитѣ на окрѫгътъ и ся утвърждаватъ отъ Императорскій Россійскій Коммиссаръ.

35. Членоветѣ на окружнытѣ сѫдове ся избиратъ за една година изпомежду мѣстнытѣ жители безъ различіе на вѣроисповѣданіе. Който послужи една година може да ся отрече отъ тая дължность при изборытѣ, които непосредственно слѣдватъ.

36. Окружный началникъ съставя за 15 октомврій на всяка година общи за окрѫгътъ списъцы, въ които ся записватъ жителитѣ на селата, на чифлицытѣ, на колибытѣ и на градоветѣ, които сѫ неопорочены по сѫдъ и сѫ достигнѫли не помалко отъ 30 годишенъ възрастъ, които сѫ книжевны и иматъ, възъ какво и да е основаніе, недвижимъ имотъ — или сами, или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и лицата, които и да нѣматъ недвижимъ имотъ, нъ сѫ добыли средне или по высоко образованіе, както и онія които самостоятелно ся занимаватъ съ търговія, занаятъ и промысълъ.

37. Така сѫщо, за 15 октомврій на всяка година, окружный началникъ съставя общій списъкъ на пьрвоначалнытѣ избиратели по селата, чифлицытѣ, колибытѣ и по градоветѣ, и записва въ тія списъцы лицата, неопорочены по сѫдъ, които сѫ достигнѫли не помалко отъ 20-годишенъ възрастъ и иматъ, възъ какво и да е основаніе, недвижимъ имотъ или сами, или родителитѣ имъ, а сѫщо и лицата които, и да нѣматъ недвижимъ имотъ, но сѫ пріели средне, или по-горне образованіе, както и онія които ся самостоятелно занимаватъ съ търговія, занаятъ или промысълъ.

38. Окружный началникъ съобщава избирателнытѣ списъцы за всеобщо знаніе.

Жалбытѣ (тѫжбытѣ) и заявеніята срѣщу неправилно исключеніе, или записваніе въ списъцытѣ (ст. и 37) ся подаватъ, не покъсно отъ пятнайсять ноември, на губернаторътъ, и неговытѣ рѣшенія по този предметъ ся почитатъ окончателны.

39. Измежду лицата, записаны въ списъкътъ по статія 36, пьрвоначалнытѣ избиратели (ст. 37) избиратъ, по вышегласіе, отъ всяки пятдесять кѫщи въ селата и отъ всяки пятдесять кѫщи въ градоветѣ, по единъ гласодавачь (гласный). Чифлицитѣ ся прибиратъ при ближното село, колибытѣ, колкото ся може, ся сбиратъ на купчины (группы), всяка отъ пятдесять кѫщи.

Изборытѣ по селата, колибытѣ и градоветѣ ставатъ на

пьрвый декемврій подъ предсѣдателството на лицата, показаны въ ст. 20.

Забѣлежка. Способътъ за привождане въ дѣйствіе правилата за изборитѣ ся опредѣля отъ особенно наставленіе (инструкція).

40. Избранытѣ по показаный въ ст. 39 редъ гласодавачи ся свикватъ на пятнайсять декемврій отъ окружный началникъ въ главный градъ на округътъ, на общо събраніе, за да избератъ членоветѣ на окружный сѫдъ.

41. Отъ списъкътъ, забѣлеженъ въ статія 36, гласодавачитѣ избиратъ, по вышегласіе, дванайсять члена, които по четворица присѫтствувать и ся размѣняватъ всякій мѣсяцъ, по чреда (очередь) установена, по взаимното имъ съгласіе, въ распоредителното засѣданіе на сѫдътъ (59, п. 1).

За неявяване въ сѫдебнытѣ засѣданія, безъ уважителны причины, избранытѣ членове ся подлагатъ на глоба, по опредѣленіе на сѫдътъ, съгласно съ ст. 745.

42. Протоколътъ на избиранѣето, подписанъ отъ гласодавачитѣ, или подпечатанъ съ тѣхнитѣ печаты, ся представя, по общій редъ, на Императорско-россійскый Коммиссаръ за утвържденіе. Ако изборытѣ ся припознаятъ неправилны, Императорскій Коммиссаръ може да предпише нови изборы или да назначи всичкитѣ членове отъ правителството.

43. Предсѣдателитѣ и членоветѣ на окружнытѣ сѫдове ся отстраняватъ отъ длъжноститѣ си или ся предаватъ на сѫдъ отъ Императорскій Россійскій Коммиссаръ, по представленіе отъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ.

Секретаритѣ, тѣхнитѣ помощницы и другитѣ дължностны лица, които състоятъ при окрѫжнытѣ сѫдове, ся уволняватъ отъ дължноститѣ си, или ся предаватъ на сѫдъ, по распорежданіе отъ подлежащитѣ предсѣдатели (9).

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За областнытѣ (губернскитѣ) сѫдове и за редътъ по който ся назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на областный (губернскій) сѫдъ.

44. Въ всяка область (губернія) ся учрежда сѫдъ отъ втора степень подъ имя на областенъ (губернскій сѫдъ).

45. Областный сѫдъ състои отъ предсѣдатель и отъ 8 члена.

Забѣлежка. Когато има да ся разглеждатъ търговски ра-

боты, въ засѣданіето на областный сѫдъ ся привикватъ два члена отъ търговцытѣ по правилата на статія 947.

46. Предсѣдателтъ и двамата членове ся назначаватъ отъ Императорскій Коммиссаръ, по прѣдставленіе отъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ, а другитѣ членове ся замѣстятъ по изборъ.

47. Членоветѣ на областнытѣ сѫдове ся избиратъ въ общо събраніе, съставено отъ предсѣдателитѣ и отъ всичкитѣ членове на окрѫжнытѣ сѫдове и на управителнытѣ съвѣты (окрѫжны и градски) на всичката область (губернія) споредъ напрешній имъ съставъ. Изборытѣ ставатъ въ главный градъ на областьта (губерніята), подъ предсѣдателството на губернаторътъ, на двайсять и седемь декемврій, всяка година.

48. Членоветѣ на областнытѣ (губернскитѣ) сѫдове ся избиратъ за една година. Който послужи една година, може да ся отрече отъ дължностьта при изборытѣ, които непосредственно ставатъ слѣдъ тая година.

49. За членъ на областный сѫдъ може да бѫде избранъ всякій житель отъ областьта (губерніята), неопороченъ по сѫдъ и който е достигнѫлъ 30 годишенъ възрастъ.

50. Членоветѣ на областный сѫдъ, на брой шестмина, ся избиратъ по вишегласіе и присѫтствуватъ по двама, като ся размѣняватъ всякій мѣсяцъ по чрѣда, установена, по взаимното имъ съгласіе, въ распоредителното засѣданіе на сѫдътъ (59 заб. 1).

За неявяване въ сѫдебнытѣ засѣданія, безъ уважителны причины, избранытѣ членове ся подлагатъ на глоба, по опредѣленіе на сѫдътъ, съгласно съ статія 745.

51. Протоколътъ за избранѣто, подписанъ отъ избирателитѣ, ся представя, по общій редъ, на Императорскій Россійскій Коммиссаръ за утвърдженіе.

52. Ако изборытѣ ся припознаятъ, по каква и да е причина, неправилны, Императорскій Коммиссаръ може да предпише новы изборы, или да назначи всичкитѣ членове отъ правителството.

53. Отъ Императорскій Коммиссаръ зависи, по представленіе отъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ, да отстранява отъ дължноститѣ предсѣдателитѣ и членоветѣ на областный сѫдъ, а еще и да ги предава на сѫдъ.

Секретаритѣ, тѣхнитѣ помощницы и другитѣ дължностны лица, които състоятъ при областнытѣ сѫдове, ся уволняватъ отъ дължноститѣ или ся и предаватъ на сѫдъ, по распорѣжданіе отъ подлежащитѣ предсѣдатели (9).

Третій раздѣлъ.

За вътрешното устройство на судебнытѣ мѣста и за редътъ на тѣхнитѣ сношенія.

ПЬРВА ГЛАВА.

Засѣданіята на сѫдебнытѣ мѣста.

54. Сѫдебнытѣ мѣста дрьжатъ засѣданіята си въ назначеннытѣ за това помѣщенія.

55 Засѣданіята на сѫдебнытѣ мѣста требва да състоятъ отъ предсѣдателътъ и не по́малко отъ два члена. Въ едно и сѫщото засѣданіе не могатъ да присѫтствоватъ сѫдницы, които сѫ помежду си въ родство, по права линія безъ ограниченіе на степенитѣ, а въ сѣребьрна, до четвьрта степень, и по сватовство до втора степень включително. Въ засѣданіето требва да ся намира секретарьтъ, или неговътъ помощникъ.

56. За извьршване распорежданіята на предсѣдателътъ, въ присѫтственната стая требва да ся намира сѫдебенъ разсылникъ. Нему е присвоена особенна форма.

57. Засѣданіята ся оттварятъ и затварятъ отъ предсѣдателътъ. Кога нѣма предсѣдателътъ, дължностьта му, съ всичкитѣ му обязанности и права, занема по́ старый отъ членоветѣ, назначены отъ правителството. Старѣйството помежду членоветѣ ся опредѣля отъ редътъ, по който сѫ тѣ именованы въ заповѣдьта за назначеніето имъ на дължность.

58. Засѣданіята на сѫдебнытѣ мѣста бываатъ или распоредителны или сѫдебны.

59. Распоредителнытѣ засѣданія на сѫдебнытѣ мѣста ставатъ при затворены врата и ся съставятъ:

1) за предварително обсѫжданіе на правилата, които ся отнасятъ до вѫтрешній редъ и до дѣлопроизводството, и за установеніе на чредата по която ще засѣдаватъ единъ слѣдъ другій служащитѣ по изборъ членове;

2) за съвѣщаніе по дѣлата, които ся касаятъ до управленето на сѫдебната часть;

3) за съвѣщаніе и разгледваніе изобщо на всичкитѣ въпросы, които ся касаятъ до сѫдебната часть и които предсѣда-

тельтъ намѣри за необходимо да внесе въ распоредителнытѣ засѣданія;

4) за изслушваніе постановленіята и распорежданіята на правителството, които ся касаятъ както до сѫдебното, така и до другитѣ вѣдомства.

60. Сѫдебнытѣ засѣданія за рѣшеніе на углавны и граждански дѣла ставатъ явно (публично). Случаитѣ, въ които не быва да ся допущатъ въ тія засѣданія външни люди, ся опредѣлятъ отъ статіитѣ 128 и 727.

61. Предсѣдателтъ управлява дѣйствіята на присѫтствіето, нагледва за пазеніето на благочиніето, а така сѫщо и на редътъ, който е установенъ за слушаніе и рѣшеніе на дѣлата. Всички, които ся намиратъ въ публичното засѣданіе на сѫдилището, сѫ дължны строго да пазятъ правилата на благопристойностьта, редътъ и тишината и безпрекословно да ся покоряватъ на распорежданіята каквыто направи въ това отношеніе предсѣдателтъ. Ако нѣкое отъ външнитѣ лица, що ся намиратъ въ засѣданіето, ся покаже виновно въ нарушеніето на правилата, означены въ настоящата статія, предсѣдателтъ може да заповѣда на нарушителтъ да ся отдалечи отъ присѫтствіето, да повели да извадятъ непослушникътъ или даже да ся распореди да го задьржатъ подъ стража, нъ не за повече отъ двайсять и четыре часа.

62. Въ засѣданіята на сѫдебнытѣ мѣста дѣлата ся рѣшаватъ по вышегласіе, на присѫтствующитѣ членове. При равенството на гласоветѣ дѣлото ще ся рѣши по онова мнѣніе, което ся пріеме отъ предсѣдателтъ.

63. Секретарьтъ или помощникътъ му дьржи за всяко засѣданіе общъ дневникъ (журналъ), въ който ся бѣлежи:

1) годината, мѣсяцътъ, деньтъ и часътъ на засѣданіето;

2) кой отъ членоветѣ е присѫтствовалъ въ него;

3) каквы дѣла сѫ рѣшены въ това засѣданіе; и

4) каквы дѣла сѫ отложены, до кое время и по кои причины.

Този дневникъ, слѣдъ като го разгледатъ членоветѣ на присѫтствіето, ся подписва отъ предсѣдателтъ не по-късно отъ слѣдующето присѫтствіе и ся приподписва и отъ секретарьтъ.

64. Независимо отъ общій дневникъ, по всяко углавно, търговско и гражданско дѣло ся съставя особенъ протоколъ, съгласно съ статіитѣ 843—849 на настоящитѣ правила.

65. Предсѣдателитѣ на сѫдилищата представятъ всякій мѣсяцъ въ сѫдебный отдѣлъ на управленіето на Императорскій Рос-

сійскій Коммиссаръ отчеты за числото на рѣшенытѣ углавны, граждански и търговски дѣла, по всякій родъ отдѣлно. Кога истече годината, ся представя общъ отчетъ.

ВТОРА ГЛАВА.

За редътъ на сношенията на сѫдебнытѣ мѣста.

66. Сѫдебнытѣ мѣста и дължностнытѣ лица отъ сѫдебното вѣдомство както помежду си, така и съ мѣстата и съ лицата отъ други вѣдомства ся сносятъ непосредственно.

67. Всяко сѫдебно или друго мѣсто и дължностно лице, кога пріеме законно искание отъ друго мѣсто или дължностно лице, требва да го извьршва безъ забѫва и да съобщава на онова мѣсто или лице, че е испълнило исканието му.

68. Мѣстата и лицата, на които на время не ся е обадило, че имъ сѫ испълнены законнытѣ искания, съобщаватъ за това прямо и непосредственно на подлежащето началство, а сѫщо и въ сѫдебный отдѣлъ на управлението на Императорскій-Россійскій Коммиссаръ.

ВТОРА КНИГА.

Гражданското судопроизводство.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНІЯ.

69. Всякій ся припознава за способенъ да дири и брани предъ сѫдътъ правата си, съ исключеніе само на лица, които състоятъ подъ настойничество (опека) или подъ законно ограничение на дѣеспособностьта.

70. Правото да ся ище и да ся отговаря предъ сѫдътъ за несъстоятелны дължницы отъ търговско и не търговско званіе ся опредѣля отъ търговскитѣ и общо-гражданскитѣ узаконенія, както и отъ мѣстнытѣ обычаи.

71. Правото да ся ище и да ся отговаря предъ сѫдътъ отъ имято на управленія, на благотворителны, общеполезны и духовны учрежденія, на търговски дружества, компаніи и общества, ся опредѣля отъ сѫществующитѣ законы и обычаи, а така сѫщо отъ уставытѣ и отъ особеннытѣ договоры.

Пьрвый раздѣлъ.

За судопроизводството въ окружнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

За подсѫдностьта.

72. Окрѫжный сѫдъ съставя пьрва инстанція (мѣсто за сѫденіе) за всякаквы граждански и търговски дѣла, съ исключеніе на тія дѣла, рѣшеніето на които подпада подъ вѣдомството на особеннытѣ сѫдове, съгласно съ статіи 4, 915—938 на настоящытѣ правила и съ забѣлежкитѣ при тѣхъ.

73. Граждански дѣла отъ смѣсена подсѫдность, т. е. дѣла между мусулмане и лица отъ други вѣроисповѣданія, подлежатъ на вѣдомството на общитѣ сѫдове, които, обаче, ако припознаятъ за потребно, могатъ да призоваватъ въ засѣданіето си кадіятъ за да представи мнѣніе по въпросытѣ за правото.

Кадіятъ нѣма гласъ въ рѣшеніето на дѣлото.

74. Кога ся расправятъ между частны лица препирни, които ся касаятъ до дьржавны имоты, или имоты що принадлежатъ на богоугодны и благотворителны учрежденія и ся намиратъ въ владѣніе на частны лица, а така сѫщо въ всяка препирня между частны лица, която полегато досяга интересытѣ на хазната, требва да присѫтствова въ сѫдилището съвѣтникътъ по дѣлата на финансовото или на друго съотвѣтственно управленіе; безъ негово мнѣніе такива дѣла не быва да ся разгледватъ.

75. Тамъ, гдѣто не сѫ учредены търговски сѫдилища, търговскитѣ дѣла подлежатъ на вѣдомството на окрѫжнытѣ сѫдове, които, въ тія случаи, ся рѫководятъ по търговскитѣ закони и по обычаитѣ, пріеты помежду търговцытѣ.

76. По граждански и търговски искове (давіи) окрѫжнытѣ сѫдове рѣшаватъ окончателно, ако цѣнностьта на искътъ не надминува 1000 гр.

77. Всичкитѣ искове по неопредѣленъ предметъ, т. е. искове, които не подлежатъ на оцѣненіе, ся рѣшаватъ отъ окрѫжнытѣ сѫдове въ пьрва инстанція съ право на тѫжба срѣщу тѣхъ предъ областный (губернскій) сѫдъ.

78. Искътъ по общо правило ся предявява въ онзи окржженъ сѫдъ, въ окржгътъ на който отвѣтникътъ има постоянното си мѣстожителство. Изъ това правило ся исключаватъ случаи показаны положително въ законътъ.

79. Искове отъ всякій родъ, които ся касаятъ до недвижимы имоты, ся предявяватъ въ мѣстото, гдѣто ся намиратъ тія имоты.

80. Искъ който ся отнася до отвѣтницы, които живѣятъ въ разны сѫдебны окрузи, или до недвижимы имоты находящися въ разны окржзи, ся предявява, по усмотрѣнието на ищецътъ, въ кой и да е отъ сѫдоветѣ, на които може да бѫде подсѫдна работата.

81. Всякаквы искове, които ся касаятъ до наслѣдство, ся предявяватъ въ онзи сѫдъ, въ вѣдомството на който ся е открыло наслѣдството.

82. Искове възникнѫли отъ договоръ, въ който е уречено мѣстото за испълнението му, или отъ договоръ, който, по свойството на обязателството може да ся испълни само въ опредѣленно мѣсто, ся предявяватъ на мѣстный, по испълнението на договорътъ, сѫдъ.

83. Искъ противъ отвѣтникъ, който ся намира вънъ отъ предѣлытѣ на държавата, или на когото мѣстожителството е неизвѣстно на ищецътъ, ся предявява по мѣстото, гдѣто ся намира недвижимый му имотъ; ако ли отвѣтникътъ нѣма недвижимо имущество, или то е неизвѣстно на ищецътъ, то послѣдній може да начене искътъ си или по мѣстото, гдѣто знае, че послѣдне е живѣлъ отвѣтникътъ, или по мѣстото, гдѣто е свършено, или испълнено обязателството, изъ което е възникнѫлъ искътъ, или найсетнѣ по мѣстото, гдѣто той самъ живѣе.

84. Искове противъ компаніи, общества и дружества ся предявяватъ на онзи окржжный сѫдъ, въ округътъ на който състои тѣхното управленіе или фирма; а по договоры, заключены съ тѣхнитѣ мѣстны конторы или агенты, исковетѣ могатъ да ся предявяватъ и по мѣстото, гдѣто ся намиратъ тія конторы и агенты.

85. Всичкитѣ искове противъ несъстоятеленъ дължникъ ся предявяватъ на онзи сѫдъ, въ вѣдомството на който ся разгледва дѣлото за неговата несъстоятелность.

86. Дѣлата на чужденцы, было помежду имъ, было помежду тѣхъ и мѣстны жители, ся разгледватъ и рѣшаватъ по мѣстнытѣ законы, до колкото тѣ не сѫ измѣнены отъ капитуляціитѣ.

87. Кога сключватъ договоръ, странитѣ могатъ да опредѣлятъ онзи сѫдъ отъ пьрва степень, на който ще предаватъ препирнитѣ, които могатъ възникнѫ помежду имъ възъ (вьрху) този договоръ и възъ испълнението му.

ВТОРА ГЛАВА.

Прекаканията за подсѫдностьта и редътъ на тѣхното разрѣшение.

88. Всяко сѫдебно мѣсто само си рѣшава: подлежи ли предявеный нему искъ на неговото вѣдомство, и въ никакъвъ случай то не быва да представя на по-высокъ сѫдъ да му разрѣши съмнѣнията.

89. Прекания за подсѫдность между окрѫжны сѫдове ся рѣшаватъ отъ онзи областенъ (губернскій) сѫдъ, въ вѣдомството на който тѣ ся намиратъ.

90. Прекания за подсѫдность между окрѫжны сѫдове, които стоятъ въ вѣдомството на разны областны сѫдове, ся разрѣшаватъ отъ онзи областенъ сѫдъ, въ чіето вѣдомство дѣлото е възникнѫло пьрвоначално.

91. Дѣла за прекания възникватъ само по жалба, подадена срѣщу окрѫжный сѫдъ отъ една изъ странитѣ; при жалбата ся прилагатъ преписы отъ опредѣленията на онія сѫдове, въ които е възникнѫло прекането за подсѫдность.

92. Преписъ отъ тѫжбата ся съобщава на противната страна, и въ по-нататъшный ходъ на работата ся пазятъ правилата установены за частны тѫжбы, а между това производството въ сѫдътъ отъ пьрва степень ся спира.

93. Рѣшенията на областный сѫдъ по въпросы за прекания ся почитатъ окончателны.

94. Прекания за подсѫдность между сѫдебны установения и други вѣдомства, освѣнъ военнитѣ сѫдове, ся разрѣшаватъ отъ административнитѣ сѫдове, съгласно съ параграфъ 1 на статія 915 на настоящитѣ правила.

95. Правителственно мѣсто или лице, като припознае пріетото отъ сѫдътъ дѣло за подлежаще на свое вѣдомство, съобщава за това на предсѣдательтъ на подлежащій сѫдъ, като покаже основанията, по които то счита дѣлото за подлежаще на неговото вѣдомство.

96. Въ означеный отъ предидущата статія случай, както и ко-

га ся случи да подаде жалба нѣкое частно лице което да утвърждава, че дѣлото е подсѫдно на други, а не на сѫдебны установенія, предсѣдательтъ незабавно представя препирнята за прекаване въ подлежащій административенъ сѫдъ, като приложи всичкитѣ относящи ся до прекаването писаны хартіна така и мнѣнієто на сѫдіитъ по въпросътъ, за който е станала прѣпирня. Съ това заедно ся спира разглежданіето на дѣлото; но сѫдътъ въ такъвъ случай може да земе установенытѣ отъ законътъ мѣрки за обезпеченіе на исковетѣ.

97. Правата на губернаторытѣ и тѣхнитѣ отношенія къмъ сѫдебнытѣ установенія ся опредѣлятъ отъ главнытѣ основанія за гражданското управленіе на санѫжацытѣ и на окрузитѣ отъ 7-й юлій 1877 г., до колкото тѣ не противорѣчатъ на настоящитѣ правила.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За повѣренницытѣ.

98. Всяко правоспособно лице може да ся явява въ сѫдилището или само, или чрезъ свой повѣренникъ. Повѣренникъ може да бѫде всякій, който е достигналъ съвършенолѣтіе и е неопорочень по сѫдъ (ст. 31 п. 4. на углавный отгоманскій кодексъ), освѣнъ лица отъ сѫдебното вѣдомство.

99. Лицата, които ся теглятъ на сѫдъ, могатъ да заявяватъ предъ окржжный сѫдъ за избранытѣ отъ тѣхъ повѣренницы устно, или писменно. Тѣ могатъ и да дадатъ на повѣренникътъ си пълномощіе по правилата установены за засвидѣтелствованіе на довѣренноститѣ въ статія 529.

100. Устното заявеніе за избраніето на повѣренникъ ся записва отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ въ особенна книга и ся подписва отъ него, а сѫщо и отъ довѣрительтъ, ако умѣе той да пише. Писменното заявеніе за избраніе на повѣренникъ ся прилага при дѣлото.

Ако е предоставено на повѣренникътъ право да прекрати дѣлото съ спогодба, това право требва да бѫде изразено въ довѣренностьта прямо и положително; въ противенъ случай повѣренникътъ не ся припознава упълномощенъ за това.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА.

За предявеніето на искътъ.

101. Искътъ, който ся подава въ окржжный сѫдъ, може да бѫде изложенъ писменно, или словесно (устно).

102. Словесный искъ ся записва отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ вь особенна книга, прочита ся на ищецътъ и ся подписва както отъ послѣдній, така и отъ членътъ на сѫдъıъ.

103. И въ писменното и въ словесното изложеніе ищецътъ е обязанъ:

1) да покаже званіето, собственото и отеческото имя, презимято или прекоръть и мѣстожителството както своето и на свидѣтелитѣ, ако прави дума за такива, така и на отвѣтникътъ;

2) да покаже, колкото ся може, доказателствата възъ (върху) които основава искътъ си, па ако доказателствата сѫ писменны, да приложи и толкова преписы отъ тѣхъ, колкото сѫ отвѣтницытѣ, а така и преписы отъ изложеніето на искътъ си;

3) да забѣлежи цѣната на искътъ, съ исключеніе на дѣла по неопредѣленъ предметъ, т. е. които не подлежатъ на оцѣненіе;

4) да обясни: за какво именно моли или какво дири.

104. Откакъ влѣзе въ сѫдътъ искътъ, предсѣдателтъ на сѫдътъ порѫчва да нагледва дѣлото, по особенна чреда, на едного отъ членоветѣ на сѫдътъ, като на докладникъ.

105. Писменнытѣ доказателства могатъ да бѫдатъ представены не само кога ся подаде искътъ, но и преди да ся начне засѣданіето, даже и когато ся гледа работата; но въ тія два случая, противната страна може да моли да ся отложи засѣданіето за другъ пѫть.

ПЯТА ГЛАВА.

За цѣната на искътъ.

106. За цѣна на искътъ ся припознава суммата, която е показзна въ неговото изложеніе, само ся прибавятъ при главната сумма и лихвытѣ, които ся искатъ до деньтъ когато е предявенъ искътъ.

107. Кога ся случи препирня възъ показаната въ изложеніето на искътъ цѣна на недвижимый или движимый имотъ, тя ся опредѣля отъ вѣщи люди, въ назначеный отъ сѫдътъ срокъ.

ШЕСТА ГЛАВА.

За призовката предъ сѫдътъ.

108. Кога ся случи да ся явятъ лично и двѣтѣ сѫдящися страны, откакъ ся пріеме писменната молба, или ся внесе въ о-

собенна книга словесната жалба, съгласно съ ст. 101 и 102, сѫдътъ може незабавно да пристѫпи до разглежданіето на искътъ, но да не отлага, безъ нужда, расправянѣто на дѣлата, назначены за слушаніе въ този день. Търговски дѣла требва да ся предпочитатъ предъ общо-гражданскитѣ.

109. Въ другитѣ случаи, сѫдящитѣся страны, свидѣтелитѣ и другитѣ лица ся привыкватъ въ сѫдилището споредъ както отреди предсѣдателтъ, или съ устно заржчане по сѫдебный разсылникъ, или съ повѣстка, която може да ся даде въ рѫцѣ на отвѣтникътъ и вънъ отъ кѫщата му.

Повѣстката ся съставя въ два екземпляра. Въ нея ся бѣлежи:

1) кой ся выка на сѫдъ и по чія молба;

2) предметътъ на искътъ;

3) мѣстото, гдѣто требва да ся яви повиканый;

4) деньтъ, а ако требва, и часътъ на явяваніето;

5) какво ся прилага при повѣстката;

6) послѣдствіята, на каквыто може да бѫде подложенъ повыканый, ако бы да ся не яви, съ забѣлежка на подлежащитѣ статіи отъ настоящитѣ правила (147, 217, 281—284).

Повѣстката требва да е подписана отъ предсѣдателтъ, или отъ едного изъ членоветѣ.

110. Повѣстката заедно съ преписы отъ молбата и отъ документытѣ ся дава въ рѫцѣтѣ на самыя отвѣтникъ; ако ли сѫдебный разсылникъ не го завари у дома му, той предава повѣстката на кѫщнытѣ му, или на оногози който му гледа имѣніето, или кѫщата, или на едного отъ съсѣдитѣ му, който пристане да предаде повѣстката и да даде за това подписъ.

111. Кога повѣстката ся предава въ рѫцѣ отвѣтнику не лично, а чрезъ другиго, сѫдебный разсылникъ прилѣпя преписъ отъ повѣстката съ свой си подписъ, въ градътъ — на кѫщата на полицейското управленіе; въ окрѫгътъ — на кѫщата на окрѫжното полицейско управленіе; а въ селата — на кѫщата на полицейското селско началство.

112. Ако ся случи да ся не найде нито едно отъ забѣлеженытѣ въ статія 110 лица, сѫдебный разсылникъ, независимо отъ испълненіето на изложеното въ статія 111 правило, оставя екземпляръ отъ повѣстката за да ся предаде отвѣтнику, въ градътъ — у полицейскій чиновникъ на подлежащата часть (махала); въ имѣніята и чифлицитѣ расположены въ предѣлытѣ на окрѫгътъ,

по не входящи въ съставътъ на селата — у началникътъ на окржгътъ, а по селата, — у мѣстното селско началство.

113. Кога ся предава повѣстката, на нея ся забѣлежва времято кога е предадена; а другій екземпляръ на повѣстката, подписанъ отъ пимачьтъ съ бѣлежка кога я е пріелъ, ся представя въ сждътъ. Ако онзи който пріеме повѣстка, но не може или не рачи да даде подписъ, това ся бѣлежи и на двата екземпляра на повѣстката, и ся записва кога и кому е тя врѫчена и защо нѣма подписъ отъ оногозъ, който я е пріелъ.

114. Отвѣтникътъ, на когото мѣстожителството ищецътъ не е могълъ да посочи, ся вика чрезъ обявеніе въ газетытѣ.

За повыканытѣ на сждъ лица ся залѣпятъ въ пріемната стая на сждътъ обявенія, въ които ся означаватъ имената имъ, презимената или прекорытѣ и званіята имъ.

СЕДМА ГЛАВА.

Сроковетѣ за явяваніе предъ сждътъ.

115. За явяванієто на сждящитѣся страны предъ сждътъ ся назначаватъ слѣдующитѣ срокове:

1) мѣсячень, ако отвѣтникътъ има жителство въ Българія;

2) четыремѣсяченъ, ако ся намира вънъ отъ границытѣ;

3) шестимѣсяченъ, ако мѣстожителството на отвѣтникътъ е неизвѣстно.

116. Сроковетѣ по повыкваніе съ повѣстка ся броятъ отъ деньтъ когато повѣстката е дадена въ рѫцѣтѣ на отвѣтникътъ, или на лицето показано въ статіи 110 и 112.

117. Срокътъ по повикваніе съ обявеніе въ газетытѣ ся брои отъ деньтъ, когато е напечатано послѣднето обявеніе въ газетытѣ.

118. Срокътъ за явяваніе предъ сждътъ, споредъ както ся благоразсжди отъ предсѣдательтъ, може да ся скрати до седемь дни:

1) по искове за земены на вѣра стоки и припасы; за наемъ на кѫщи, жилища и на всякаквы помѣщенія; за наемъ на слуги и изобщо по извьршваніе работа отъ майсторы, ремесленницы (занаятчіи), надничари (гюнлюкчіи) и други;

2) по искове за предаваніе и прибираніе на пары, или на другъ имотъ за пазеніе;

3) по искове за испълненіе на договоры;

4) по искове за възнагражденіе срѣщу вредъ и тщета (зараръ) и за завладѣніе.

119. По търговски дѣла предсѣдателтъ може да назначи за явяваніе предъ сѫдътъ и по-кѫсъ срокъ; той има власть, по дѣла, които искатъ неотложно расправяне, да повыка отвѣтникътъ за пьрвый присѫтственъ день слѣдъ като му ся врѫчи повѣстката и даже да му заржча да ся яви тозчасъ въ засѣданіето на сѫдътъ за да представи обясненія на дѣлото.

ОСМА ГЛАВА.

Редътъ на сношеніето на сѫдътъ съ сѫдящитѣся страны.

120. Всичкитѣ писаны хартіи, които требва да ся предявятъ на сѫдящитѣся страны, пращатъ имъ ся по сѫдебнытѣ разсылницы съ повѣстки, за врѫченіето на които ся пазятъ правилата изложены въ статіи 109 и 113.

121. Сѫдебный разсылникъ е обязанъ незабавно да представи въ сѫдилището вторый екземпляръ отъ повѣстката, съ кокоято той е предалъ писаната хартія.

122. Писанытѣ хартіи, които требва да ся предадатъ на сѫдящитѣся, ако послѣднитѣ ся намиратъ въ сѫдилищѣто, могатъ да имъ ся предадатъ или на тѣхъ самитѣ или на тѣхній повѣренникъ отъ секретарътъ на сѫдътъ срѣщу надлежащъ отъ тѣхъ подписъ.

ДЕВЯТА ГЛАВА.

Предварителното подготвеніе на дѣлото.

123. Въ назначеный за явяваніе предъ сѫдътъ срокъ отвѣтникътъ може да представи писменень отвѣтъ възъ молбата за искътъ, но той има право, безъ да подаде писменень отвѣтъ, да помоли да ся запише устный му отвѣтъ въ протоколътъ, съгласно съ статія 102.

124. Както въ писменный, така и въ словесный отвѣтъ требва да бѫде положително изразено: припознава ли отвѣтникътъ или отвърга исканіята на ищецътъ и онія обстоятелства, възъ които тія исканія сѫ основаны.

125. Откакъ ся пріеме писменный отвѣтъ, предсѣдательтъ го съобщава на ищецътъ, назначава срокъ за слушаніе дѣлото и извѣщава за това сѫдящитѣся устно или съ писменны повѣстки, споредъ обстоятелствата. Предсѣдательтъ ѥщо назначава срокъ за слушаніе дѣлото и когато срокътъ за представленіе отвѣтътъ е изминѫлъ, но отвѣтътъ не е представенъ. Като ся назначи дѣлото за слушаніе, то ся впася въ чредный списъкъ, съ който ся опредѣля чредата за докладътъ на дѣлата.

126. Въ случай че ищецътъ ся не яви въ назначеный за слушаніе дѣлото день, сѫдътъ обявява, че дѣлото ся прекѫсва до нова молба отъ страна на ищецътъ, или по желаніето на отвѣтникътъ пристѫпа да сѫди и поставя рѣшеніето по общитѣ правила на сѫдопроизводството (пар. 2. ст. 281).

127. Въ случай че ся не яви отвѣтникътъ, сѫдътъ туря зодочно рѣшеніе, възъ общото основаніе (281—284).

ДЕСЯТА ГЛАВА.

За слушаніе на дѣлото.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Докладътъ на дѣлото и словеснытѣ обясненія на сѫдящитѣся.

128. Докладътъ на дѣлото и словеснытѣ обясненія на онія които ся теглятъ на сѫдъ ставатъ при открыто засѣданіе на сѫдътъ. Но ако по особенното свойство на дѣлото явностьта (публичностьта) на засѣданіето може да бѫде предосѫдителна за вѣрата, за общественното благочиніе, или за нравственностьта, то сѫдътъ, или по собственно усмотрѣніе, или по молба на странытѣ, има право да отреди да стане засѣданіето при затворены врата.

Всякога такова распорежданіе ся обявява публично и ся записва въ дневникътъ на засѣданіето.

129. Кратъкъ докладъ на дѣлото ся прави отъ членътъ на сѫдътъ, устно или писменно възъ основаніе отъ писанытѣ хартіи и документытѣ прѣдставены отъ странытѣ, които ся сѫдятъ, или възъ основаніе отъ устната молба за искътъ и отъ устный отвѣтъ, които сѫ записаны въ протоколътъ, съгласно съ статіи 102 и 123 на настоящитѣ правила.

130. Слѣдъ като обясни докладникътъ сѫществото на дѣлото, допущатся странитѣ подъ рѫководство на предсѣдателтъ, да представятъ устны обясненія които състоятъ въ това, че пьрвомъ ищецътъ, послѣ, отвѣтникътъ излагатъ както исканіята си, така и обстоятелствата и доводытѣ, възъ които тія исканія сѫ основаны. При това странитѣ могатъ да предлагатъ единъ другиму въпросы, които ся отнасятъ до дѣлото и могатъ да помагатъ за разясненіето му.

131. Членоветѣ на сѫдътъ, съ разрѣшеніе отъ предсѣдателтъ, могатъ да предлагатъ на странитѣ въпросы за да ся разяснятъ исканіята имъ и обстоятелствата на дѣлото.

132. При устнитѣ обясненія на странитѣ, предсѣдателтъ на сѫдътъ, ако види за възможно, поканва ги на спогодба. Въ случай че сѫдящитѣся страны ся спогодятъ, съставя ся подписанъ отъ тѣхъ протоколъ, който има сила на окончателно рѣшеніе и не подлежи на обтѫжваніе предъ по горній сѫдъ.

133. Въ дѣла свързаны съ интересътъ на дьржавата, за които ся спомянува въ статія 74 на настоящитѣ правила, послѣднята дума, при устнитѣ обясненія, ся пада на представителтъ на дьржавный интересъ.

134. Рѣшеніето на сѫдътъ требва да бѫде основано възъ документытѣ и други писменны актове, а сѫщо и възъ доводытѣ представены при устнитѣ обясненія на странитѣ.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Предявеніето на насрѣщенъ искъ.

135. Отвѣтникътъ има право да заяви насрѣщенъ искъ или въ пьрвый си писменень отвѣтъ, или въ пьрвото засѣданіе по дѣлото.

136. Като ся заяви насрѣщный искъ, докладътъ на дѣлото ся отлага за другъ пѫть, по молба на едната или на другата страна, или по усмотрѣніе на сѫдътъ.

137. Въ случай че ся отсрочи докладътъ на дѣлото, възъ основаніе отъ предидущата статія, сѫдътъ назначава допълнителенъ срокъ, отъ три до седемь дни, въ теченіе на който отвѣтникътъ може, ако пожелае, да представи писменно изложеніе на искътъ си, или да помоли да го запишатъ въ протоколътъ, съгласно съ статія 102 на настоящитѣ правила.

ЕДИНАЙСЯТА ГЛАВА.

За доказателствата.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Общи правила.

138. Сѫдътъ, не събира самъ доказателства или справки, а основава рѣшеніята си исключително възъ доказателства представены отъ сѫдящитѣся страны, освѣнъ случаитѣ показаны въ статіи 196—199.

139. Когато сѫдътъ найде, откато чуе странытѣ, че за нѣкои приведены отъ тѣхъ и сѫщественны за разрѣшеніето на дѣлото обстоятелства нѣма представено доказателство, той обявява за това на странытѣ и назначава срокъ за разясненіе на горѣреченытѣ обстоятелства.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Показаніята на свидѣтелитѣ.

140. Никой нѣма право да ся отрича отъ свидѣтелствованіе. Изъ това правило ся исключаватъ само:

1) роднинытѣ на странытѣ които ся сѫдятъ, по пряма линія възходяща и нисходяща, а така и сѫщи братя и сестры;

2) които иматъ сгода (облага) отъ рѣшеніето на дѣлото въ полза на едната или на другата страна.

141. Не ся допущатъ за свидѣтелствованіе:

1) полудѣли люди;

2) люди, които по физическитѣ или по нравственнытѣ си недостатъцы не сѫ могли да разумѣватъ обстоятелството което ся доказва;

3) дѣцата противъ родителитѣ;

4) сѫпрѫзитѣ на тія, които ся сѫдятъ;

5) духовны лица за това, що имъ е повѣрено при исповѣдьта, и

6) изобщо всичкитѣ на които по законътъ е отнето правото да бѫдатъ свидѣтели.

Всичкитѣ тія лица ги отстранява отъ свидѣтелствованіе самый

сѫдъ, и безъ да посочатъ или помолятъ за това странытѣ, стига сѫдътъ да съгледа причины на неспособность.

142. Които не сѫ достигнали шестнайсять годины, а еще и тія, за които ся споменува въ статія 31 отъ Оттом. углавенъ кодексъ, могатъ да ся распытатъ, като свидѣтели, безъ клятва.

143. По отводъ на противната страна, ся отстраняватъ отъ свидѣтелствованіе:

1) роднинытѣ по пряма линія безъ ограниченіе на степенитѣ, а по съребьрна, роднины отъ пьрвытѣ три степени, и роднины по сватовщина отъ пьрвытѣ двѣ степени на онзи отъ сваденытѣ който ги посочи за свидѣтели;

2) настойницытѣ (опекуны) на оная отъ страната която ги посочи за свидѣтели, или които сѫ подъ нейно настойничество (опека);

3) усыновителитѣ на оногова отъ сѫдящитѣся, който на сѫдбата ги покаже за свидѣтели, или посыненицытѣ му;

4) които иматъ сѫдба съ една отъ странытѣ, и тія които иматъ сгода (облага) отъ рѣшеніето на дѣлото въ полза на тая страна, която ги посочи за свидѣтели;

5) повѣренницитѣ, ако ги посочатъ за свидѣтели тѣхнитѣ довѣрители.

144. За отводътѣ на свидѣтелитѣ требва да ся предявява преди тѣ да ся закьлнатъ, или преди да стане показаніето, ако то ся дава безъ клятва.

145. Свидѣтельтъ, ако самси онзи, който е на сѫдба ся не задължи да го доведе въ сѫдилището, ся повыква съ повѣстка устна или писменна. Офицеры и други дължностны лица всякога ся повыкватъ съ писменна повѣстка. Повѣстката ся предава въ ржцѣ по правилата изложены въ статіи 109—113.

146. Свидѣтели, които живѣятъ отъ градътъ дѣто е сѫдилището далечь пять часа съ волски или биволски кола, или и подалечь, могатъ да помолятъ да ги распытатъ тамъ, гдѣто живѣятъ. Този распытъ (допросъ) прави единъ отъ членоветѣ на сѫдътъ, като ся обади по-напрѣдъ за това на странытѣ, които ся сѫдятъ, и распытътъ става въ тѣхо присѫтствіе, ако тѣ ся явятъ въ назначеный за това срокъ. Срокътъ за распытъ ся назначава отъ предсѣдательтъ.

147. Свидѣтель, който живѣе въ сѫщій градъ гдѣто ся намира сѫдилището, или по-близо отъ пять часове до този градъ, (146) за неявяваніе въ сѫдилището въ назначеный срокъ, ако не

представи уважителны за това оправданія, подлага ся, по опредѣленіе на сѫдътъ, на глоба до 100 гроша, наспротивъ важността на работата и наспротивъ състоянієто на свидѣтелътъ, и му ся назначава новъ срокъ за явяваніе. Свидѣтелътъ е подложенъ на глоба кога и вторый пѫть не ся яви.

Свидѣтелътъ обаче има право, въ теченіе на мѣсяцътъ откакъ му ся обади опредѣленіето за наложената му глоба, или когато ся яви въ срокътъ, който му е назначенъ изново, да представи оправданіята си предъ сѫдътъ, който може да го освободи отъ глобата, ако припознае оправданіето за уважително.

Случи ли ся да ся не яви и слѣдъ второ повыкваніе, свидѣтелътъ, по распорежданіе на предсѣдателътъ, ся довожда чрезъ полицейската власть.

148. Распытътъ на свидѣтелитѣ става при отворено засѣданіе на сѫдътъ, освѣнъ случаитѣ опредѣлены въ статія 128 на настоящитѣ правила.

149. Сѫдътъ може да порѫчи на едного отъ членоветѣ си да распыта свидѣтелитѣ, и при това този членъ ся ползува съ правата на предсѣдателътъ на сѫдътъ колкото до пазенієто на редътъ и до разрѣшенієто на недоумѣнията и прекаванията, които възникноватъ между странытѣ, — въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога свидѣтелътъ, по старость, по нѣкоя тежка болѣсть, по обязанноститѣ на службата или по други уважителны причины, не може да ся яви въ сѫдилището;

2) кога по обстоятелствата на дѣлото ся види за потребно да ся направи распытъ на самото мѣсто;

3) кога требва да ся распытатъ мнозина, които живѣятъ на нѣкое мѣсто вънъ отъ градътъ, гдѣто ся намира сѫдилището.

Възъ дѣйствіята на распытникътъ членъ могатъ да ся подаватъ жалбы или на сѫдътъ, до три дни откакъ ся свърши распытътъ, или може да ся направятъ на самый распытникъ заявенія, които ся записватъ въ такъвъ случай въ протоколътъ по исканіето на една отъ сваденытѣ страни, или на свидѣтелътъ. Въ горѣизложенытѣ три случаи, а еще и въ случайтъ показанъ въ статія 146, протоколътъ на свидѣтелскитѣ показанія ся прочита въ засѣданіето на сѫдътъ; ако бѫдатъ неясны или непълны показаніята на свидѣтелътъ, сѫдътъ може да назначи новъ распытъ.

150. Всякій свидѣтель ся распытва отдѣлно, въ присѫтствіето на сваденытѣ страни, които сѫ ся явили при распытътъ.

Свидѣтели, които еще не сѫ дали показанія не могатъ да присѫтствоватъ при распитътъ на другитѣ свидѣтели.

151. Когато въ едно и сѫщото время ся явятъ и свидѣтелитѣ на ищецътъ и свидѣтелитѣ на ствѣтникътъ, пьрвытѣ ся распытватъ преди послѣднитѣ.

152. На всякій свидѣтель, преди клятвата, ся предлагатъ пытанія (въпросы) за опредѣленіе на личностьта и отношеніята му къмъ лицата, които сѫ намѣсены въ дѣлото.

153. Свидѣтелитѣ ся турятъ да ся закълнатъ по обрядътъ на вѣроисповѣданіето си, освѣнъ ако и двѣтѣ страны, по взаимно съгласіе, освободятъ свидѣтелътъ отъ клятва.

154. Отъ клятва ся освобождатъ въ всякій случай:

1) священнослужителитѣ и монаситѣ на всичкитѣ христіански вѣроисповѣданія;

2) лица, които принадлежатъ до исповѣданія и вѣроученія, които не пріематъ клятва; на мѣсто клятва такива лица даватъ обѣщаніе че ще покажатъ всичката истина, по чиста съвѣсть.

155. Распытътъ на свидѣтелътъ ся прави отъ предсѣдателътъ. Откакъ изложи свидѣтелътъ щото има да каже, странытѣ могатъ да му предлагатъ пытанія (въпросы) за предметытѣ, които иматъ отношеніе къмъ дѣлото. Членоветѣ на сѫдътъ, съ разрѣшеніе отъ предсѣдателътъ, могатъ да предлагатъ на свидѣтелътъ и свои въпросы.

156. За да ся разясни разногласіето въ показаніята на свидѣтелитѣ, по сѫщественны предметы, предсѣдателътъ имъ назначава очна ставка.

157. Всякій распытанъ свидѣтель требва да остане въ засѣданіето на сѫдътъ догдѣ ся свърши распытътъ на всичкитѣ свидѣтели, ако предсѣдателътъ на сѫдътъ не му дозволи да си иде по рано.

158. Кога ся распытва свидѣтель, който не разбира българскій язикъ, привыква ся преводникъ, и показаніята на свидѣтелътъ ся записватъ на двата языка.

159. Показаніята на свидѣтелътъ ся записватъ въ протоколътъ, колкото ся може точно съ неговытѣ думы, послѣ което протоколътъ ся прочита на свидѣтелътъ и ся подписва отъ него на извѣстный нему языкъ; за безкнижнытѣ протоколътъ ся подписва въ тѣхно присѫтствіе отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ.

160. На свидѣтелитѣ, по тѣхно заявеніе, опредѣля ся възнагражденіе отъ предсѣдательтъ или отъ членътъ на сѫдътъ, който прави распитътъ. Оплакваніе отъ свидѣтелитѣ че опредѣленото имъ възнагражденіе е недостатъчно не ся пріема.

161. Силата на свидѣтелскитѣ показанія, наспротивъ достовѣрностьта на свидѣтельтъ, пълнотата и вѣроятностьта на неговытѣ показанія, ся опредѣля отъ сѫдътъ.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Дознаніе (испытваніе) чрезъ околны люди.

162. Въ препирня за право на владѣніе на недвижимъ имотъ и на ползованіе отъ него, както и въ препирня за пространството и продължителностьта на поземелното владѣніе, ако по дѣлото ся допуща давностьта на владѣніе, сѫдътъ може, кога една отъ странытѣ ся обляга възъ свидѣтелството на мѣстнытѣ жители, ако и да не сѫ по имя посочены свидѣтелитѣ, да назначи особенно дознаніе (испытваніе) чрезъ околны люди, или да поиска удостовѣреніе отъ старѣйскій съвѣтъ.

163. За дознаніе сѫдътъ отрежда едного отъ членоветѣ си и назначава самото время на дознаніето.

164. Странытѣ ся повикватъ възъ мѣстото, гдѣто ще стане дознаніето, съ повѣстки.

165. Околны люди ся распытватъ подъ клятва, съ пазеніе на правилата установены за распытътъ на свидѣтелитѣ.

166. Каква достовѣрность и сила иматъ показаніята на околнытѣ люди опредѣля сѫдътъ по усмотреніето си. Удостовѣреніето отъ страна на старѣйскій съвѣтъ въ прѣпирни за право на собственность или за право на владѣніе, кога нѣма документы, може, слѣдъ обстоятелна провѣрка, да служи за доказателство на правото за собственность или за владѣніе на поземелны отрѣзы (участъци) и за ползованіе отъ тѣхъ (528).

ЧЕТВЪРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Писменны доказателства.

167. Всякаквы актове, както званичны (официалны), така и домашни, а сѫщо и други писаны хартіи ся пріематъ отъ сѫдътъ въ вниманіе кога ся рѣшава дѣлото.

168. Силата на писменнытѣ доказателства, на търговскитѣ книги (тефтеры), на смѣткитѣ, квитанціитѣ (издължения) и изобщо на всякаквы записки и расписки и на други писменны удостовѣренія, които сѫ отъ времято прѣди да ся въведатъ настоящитѣ правила, ся опредѣля съобразно съ законытѣ, които сѫ были въ дѣйствіе до когато Россійскитѣ войски захванаха страната.

Силата на документытѣ и на всичкитѣ писменны актове, които сѫ направены слѣдъ като сѫ ся въвели въ дѣйствіе настоящитѣ правила, ся опрерѣля отъ статіи 524—531, а сѫщо отъ неотмѣненытѣ законы, които сѫ были въ дѣйствіе когато страната быде захваната отъ Императорско-Россійскитѣ войски.

169. Въ случай че единъ отъ сваденытѣ заяви съмнѣніе за подлинността на актътъ, безъ да посочи окривеното въ подлогъ лице, сѫдътъ ся удостовѣрява за подлинността на актътъ като го сравни съ други достовѣрны актове, а сѫщо посрѣщне писмото съ други писма и распыта свидѣтелитѣ, и за всичко това ся прави протоколъ.

170. Кога противъ сѫществены за рѣшеніе на дѣлото писменны документы ся предяви препирня за подлогъ, т. е. кога прямо ся показва лицето, което е направило подлогътъ, сѫдътъ, преди всичко друго, предлага на самата страна, която е представила тія документы, или на повѣренникътъ ѝ, ако тойзи послѣдній има особенна довѣренность да дава отвѣтъ по прѣпирня за подлогъ, да си земе назадъ документытѣ; ако ли тя ся не съгласи, сѫдътъ пояснява на страната, която е заявила препирнята за подлогъ, или на повѣренникътъ ѝ, всичката важность на послѣдствіята, на които подпада тя, ако не докаже, че наистина има подлогъ (Оттоманскій углавный кодексъ, книга II, Глава VI). А кога страната, която ся сѫди, подтвьрди препирнята за подлогъ, сѫдътъ назначава едного отъ членоветѣ си да направи дознаніе (226) и разрѣшава слѣдъ това, по углавный редъ, обвиненіето въ подлогъ, а послѣ и гражданската препирня, по общій редъ на гражданското сѫдопроизводство.

171. Препирня за подлогъ прѣдявена противъ такъвъ актъ, отъ който не зависи сѫщността на рѣшеніето, не спира разглеждането на дѣлото.

172. Сѫдящатася страна може да иска да ся предяви документътъ въ подлинникътъ (пьрвообразътъ), освѣнъ ако бы ся доказало, че пьрвообразнный документъ е истребенъ или че е рѣшително невъзможно да ся земе оттамъ гдѣто е.

173. Всяка отъ странытѣ е обязана, по искание на противникътъ ѝ, да представи колкото има у нея документы, които служатъ за подтвърдение на обстоятелствата на дѣлото, за които става препирня.

174. Въ случай че една отъ странытѣ ся отрече да предяви исканый документъ, кога тя не отрича че го има у нея, сѫдътъ може да припознае доказаны онія обстоятелства, за подтвърдение на които ся е искалъ документътъ.

175. По исканието на една отъ странытѣ, ненамѣсенытѣ въ дѣлото лица сѫ обязаны да представятъ въ първообразътъ или въ преписъ колкото има у тѣхъ документы, които непосредственно ся отнасятъ до дѣлото, съ исключение на частното имъ взаимнописание и на търговскитѣ имъ книги (тефтеры) въ случай, когато законътъ не разрѣшава да ся искатъ тія книги. Взаимнописанието съ нѣкое отъ страна лице може да му ся поиска само въ тойзи случай, когато това лице е земало участіе въ дѣлото като приставникъ (прикащикъ), комиссіонеръ, или посредникъ при сключванието на договорътъ.

176. Преписъ отъ прошението за искание документъ ся препраща на третето лице съ повѣстка, въ която ся назначава срокътъ, въ който требва да представи то въ сѫдилището първообразный документъ или засвидѣтелствованъ преписъ отъ него (ст. 529).

177. Разноскитѣ за искането на единъ документъ отъ трете лице не ся прибавятъ до общитѣ сѫдебны разноски, а сѫ за смѣтка на оногози който иска документътъ.

178. Въ препирни по търговско или промышленно предпріятіе, ако една отъ странытѣ посочи за доказателство книгитѣ и актоветѣ, които принадлежатъ на едно дружество, или общество, тія книги и актове требва да ся представятъ въ сѫдилището.

179. Ако не е възможно да ся представятъ книгитѣ и актоветѣ, сѫдътъ отрежда едного отъ членоветѣ си да ги разгледа и да препише отъ тѣхъ щото ся отнася до работата, по указаніята и въ присѫтствието на двѣтѣ страны.

180. Документы, за които една отъ странытѣ или трете лице заявява, че е несгодно да излѣзе наявѣ цѣлото имъ съдържание, по причины, които ся лично до тѣхъ касаятъ, ся разглеждатъ отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ, по негово назначение, въ присѫтствието на едната, или и на двѣтѣ страны, и колкото мѣста отъ тія документы ся отнасятъ до работата ся преписватъ отъ членътъ на сѫдътъ.

181. За да ся поиска пьрвообразенъ документъ или свѣдѣнія, които ся намиратъ въ актоветѣ и дѣлата на друго сѫдебно, или правителственно мѣсто или на дължностно лице, дава ся на страната която ги иска, по нейна молба, свидѣтелство че пьрвообразный документъ или свѣдѣнията сѫ необходимы и за какъвъ именно срокъ.

182. Всичкитѣ правителственны и сѫдебны установенія сѫ обязаны незабавно да дáватъ на странытѣ, които ся сѫдятъ, каквыто поискатъ свѣдѣнія и преписы отъ документы, даже и по устна тѣхна молба.

183. Пьрообразнытѣ актове и документы не ся даватъ на молителытъ, но ся испращатъ, като ся предяви свидѣтелството, прямо въ сѫдилището, гдѣто ся гледа работата. Книгитѣ и актоветѣ по текущитѣ дѣла не ся испращáтъ въ пьрвообразный имъ видъ, но ся даватъ извлеченія отъ тѣхъ.

184. Ако нѣкое присѫтственно мѣсто или дължностно лице не може да испълни молбата за даваніе на документъ или на справка, за въ назначеный въ свидѣтелството на сѫдътъ срокъ, то е задължено да даде на странытѣ, които ся сѫдятъ, удостовѣреніе за това и да обясни за кой срокъ може имъ ся испълни молбата. Възъ основаніе отъ това удостовѣреніе, сѫдътъ дава на странытѣ съразмѣрна отсрочка.

ПЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Самопризнаніе.

185. Самопризнанието (исповѣдваніе) може да ся направи предъ сѫдътъ писменно или устно. Устното самопризнаніе ся внася въ протоколътъ, по искаліе на заинтересованытѣ лица.

786. Самопризнанието съставя пълно доказателство противъ лицето, което го е сторило.

187. Отъ самопризнанието си не може никой да ся отрече, освѣнъ ако ся докаже, че то е сторено по погрѣшка въ фактътъ.

188. Самопризнанието на оногова, който е обявенъ несъстоятеленъ дължникъ, нѣма сила въ дѣлата за имотътъ му, слѣдъ времято откакъ е припознатъ за несъстоятеленъ.

ШЕСТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Клятвата.

189. Сѫдебната клятва быва два вида:

I. Клятва, която едната страна предлага на другата, съ цѣль да постави рѣшеніето на дѣлото въ зависимость отъ нея; тая клятва ся нарича рѣшителна.

II. Клятва, която самъ сѫдътъ предлага на едната или на другата страна.

I. За рѣшителната клятва.

190 Рѣшителната клятва може да ся предлага въ всякаквы препирни, но само относително до личното дѣйствіе на оная страна, на която тя са предлага.

191. Тя можѐ да бѫде предложена въ всяко положеніе на дѣлото, даже и въ такъвъ случай, когато никакъ нѣма доказателства по искътъ или по възраженіето

192. Ако тойзи, комуто е была предложена клятвата, ся отрече да я пріеме и не пристане да я предаде на противникътъ си, или ако противникътъ, комуто е была тя предадена, ся отрче да я пріеме, искътъ или възраженіето ся припознава за неправилно.

193. Клятвата не може да ся предава, ако дѣйствіето, което съставя неинъ предметъ, излиза не отъ двѣтѣ страны, а лично отъ оная страна, на която е была предложена клятвата.

194. Страната, която е предложила или предлага клятвата, не може вече да ся повърне, ако противната страна е обявила, че я пріема.

195. Сторената клятва съставя доказателство само за или противъ оногова, който я е предложилъ, а сѫщо за или противъ наслѣдницытѣ му или лицата, които сѫ встѫпили въ неговытѣ права.

II. За клятвата, която ся предлага отъ сѫщій сѫдъ.

196. Сѫдътъ може да назначи на едната отъ странытѣ клятва съ цѣль да тури въ зависимость отъ нея дѣлото, или само съ цѣль да опредѣли размѣрътъ на онова, което требва да ся присѫди за страната.

197. Сѫдътъ може самъ да назначи на страната клятва при слѣдующитѣ двѣ условія: необходимо е,

1) искътъ или възраженіето да не сѫ напълно доказаны,

2) да не сѫ и съвсѣмъ бездоказателны.

Въ всичкитѣ други случаи сѫдътъ требва да присѫди по искътъ или да го отхвьрли безусловно.

198. Клятвата, която е назначена на едната страна отъ сѫщій сѫдъ, не може да бѫде предадена отъ нея на другата страна.

199. Клятвата за опредѣленіе стойностьта на предметъть, който ся дири, може да бѫде назначена на ищецътъ отъ сѫдътъ само когато не е възможно да ся опредѣли по другъ начинъ тая стойность.

Въ тойзи случай сѫдътъ требва да опредѣли и до каква сумма ще даде вѣра на клятвата на ищецътъ.

ДВАНАЙСЯТА ГЛАВА.

За повѣрката на доказателствата.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Общи правила.

200. Повѣрката (испытване на истинностьта) на доказателствата става или по молбата на сѫдящитѣся или по усмотрѣніето на сѫдътъ. Сѫдътъ може да назначи да ся повѣрятъ само онія доказателства, за които е обявена препирнята.

201. За времято и мѣстото на повѣрката ся извѣстява на странытѣ, и отъ тѣхъ зависи да присѫтствоватъ лично или чрезъ повѣренницытѣ си при повѣрката.

202. За повѣрката ся съставя протоколъ, въ който ся забѣлежва всичко, което е станало и излѣзло наявѣ; тойзи протоколъ ся подписва отъ странытѣ, които присѫтствоватъ при повѣрката.

203. Срѣщу сѫдовный членъ, който е извьршвалъ повѣрката, могатъ да ся подаватъ жалбы до три дни слѣдъ свьршваніето на повѣрката.

204. За да ся извьрши повѣрката на доказателствата въ окрѫгътъ на другій сѫдъ, на послѣдній ся съобщава препись отъ опредѣленіето за повѣрката, и нему ся предоставя да назначи срокътъ за извьршваніето на повѣрката.

205. Сѫдътъ, който е пріелъ казаный препись, длъженъ е да испълни изложеното въ него постановеніе и да испрати протоколътъ за повѣрката на доказателството въ сѫдътъ, който разглежда дѣлото.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Огледътъ (осмотръ) възъ мѣстото.

206. По молбата на сѫдящійся, или по свое усмотрѣніе, сѫдътъ може да порѫчи на едного или на нѣколко отъ членоветѣ

си да извършатъ огледъ възъ мѣстото, съ участіето или безъ участіето на вѣщи люди.

207. Въ опредѣленіето на сѫдътъ за огледътъ, ся бѣлежатъ: мѣстото на огледътъ, предметытѣ му и времято, кога требва той да ся извърши.

208. Сѫдящитѣся, които присѫтствуватъ при огледътъ, могатъ да обрьщатъ вниманіето на лицето, което прави огледътъ, възъ предметытѣ, които искатъ огледъ.

209. Протоколътъ на огледътъ ся прочита въ засѣданіето на сѫдътъ, и при това ся допрощава на сѫдящитѣся да представятъ устны обясненія, безъ право да възражаватъ противъ онова, което е удостовѣрено отъ актътъ на огледътъ и за което при съставяніето на огледътъ не е была направена никаква бѣлежка отъ странытѣ.

210. Противъ актътъ на огледътъ не може да става възраженіе отъ свидѣтели, които не сѫ участвовали въ огледътъ, или и да сѫ были при огледътъ, но не сѫ спомянѫли въ актътъ за бѣлежкитѣ си.

211. Разноскитѣ за извършваніето на огледътъ ся смѣтатъ отъ сѫдътъ всякій пѫть особно и ся плащатъ отъ страната, по молбата на която става повѣрката на доказателствата. Ако пакъ повѣрката е назначена по усмотрѣніето на сѫщій сѫдъ, или по искаиіето на двѣтѣ страны, колкото пары ся падатъ за разноскитѣ, требва да ся внесатъ и отъ двѣтѣ страны по равна часть.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Заключеніето (мнѣніето) на вѣщитѣ люди.

212. Сѫдътъ може, по молбата на сѫдящитѣся, или по свое усмотрѣніе, да поиска заключеніе (мнѣніе) отъ вѣщи люди за такъвъ предметъ, за разглежданіето на който ся изискватъ особны учены, технически или домакински (хозяйственны) свѣдѣнія.

213. Вѣщитѣ люди ся назначаватъ, по взаимното съгласіе на сѫдящитѣся; а ако това съгласіе не стане въ опрѣдѣленый отъ сѫдътъ срокъ, тѣ ся избиратъ отъ сѫщій сѫдъ.

214. Вѣщитѣ люди ся назначаватъ на брой троица.

Обаче, съ съгласіето на странытѣ, или поради малоцѣнностьта на искътъ, може да ся назначи само едно лице да направи изслѣдваніето.

215. Вѣщитѣ люди, които ся назначаватъ отъ сѫдътъ, могатъ да бѫдатъ отведены по сѫщитѣ причины, както и свидѣтелитѣ.

Отводытѣ могатъ да ся предявяватъ само до три дни откакъ ся обяви на сѫдящитѣся распорежданіето на сѫдътъ за назначеніето на вѣщитѣ люди, освѣнъ ако причината за отводъ ся породи и обнаружи отпослѣ. Въ такъвъ случай отводътъ трѣбва да бѫде предявенъ преди да ся начне изслѣдванѣто.

216. Заключеніето на вѣщитѣ люди трѣбва да ся излага писменно, съ изясненіе на доводытѣ, въз които е то основано. Ако предметътъ на изслѣдванѣто е простъ и незатруднителенъ, а сѫщо ако вѣщитѣ люди сѫ безкнижны или малокнижны, или не владѣятъ добрѣ българскій языкъ, то сѫдътъ може да поиска, намѣсто писменно, устно мнѣніе; въ този случай то ся записва въ протоколътъ, който ся подписва отъ вѣщитѣ люди.

217. Вѣщитѣ люди, които сѫ пріели назначеніе, ако ся не явятъ за изслѣдванѣто си безъ уважителны оправданія, или не представятъ заключеніята си въ назначеный срокъ, подпадатъ подъ глоба до сто гроша, а на мѣстото имъ, ако има възможность, назначаватъ ся други.

218. За трудътъ си, за напущаніе работата си и за разноскитѣ подиръ издирваніята вѣщитѣ люди могатъ да искатъ възнагражденіе. Това исканіе ся заявява писменно или устно въ сѫщото время когато ся представя заключеніето.

219. Сѫдътъ опредѣлява суммѫтѫ на възнагражденіето съобразно съ каквината (качеството) на трудътъ, съ цѣната на работнытѣ дни, съ далечината на мѣстото, съ употребеното время и съ други уважителны обстоятелства. Опредѣленіето на сѫдътъ трѣбва незабавно да ся испълни, и жалбы отъ вѣщитѣ люди противъ опредѣленіето на сѫдътъ за възнагражденіето имъ не ся допущатъ.

220. Възнагражденіето на вѣщитѣ люди ся плаща испърво отъ оная страна, която е молила за освидѣтелствованіето, или и отъ двѣтѣ страны по равно, ако бы и двѣтѣ да сѫ молили за това, или ако изслѣдванѣто е было назначено по усмотрѣніето на сѫдътъ.

221. Сѫдътъ не е длъженъ да ся подчинява на мнѣніето на вѣщитѣ люди когато не е съгласно съ достовѣрнытѣ обстоятелства на дѣлото.

ЧЕТВЪРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Повѣрката на писменнытѣ доказателства.

122. Повѣрката на записките и смѣткитѣ срѣщу първвоб-

разнытѣ книги и актове, извьршва, ако стане нужда, по назначеніе отъ сѫдътъ, единъ отъ членоветѣ, или въ самото сѫдилище, или въ онова мѣсто, гдѣто ся намиратъ актоветѣ и книгитѣ.

223. Странытѣ ся извѣстяватъ за времято на тая повѣрка и могатъ да присѫтствоватъ при нейното извьршваніе.

224. Слѣдъ свьршваніето на повѣрката, требва да ся съставя протоколъ, въ който да ся бѣлежи въ какво ся закючаватъ статіитѣ отъ смѣткитѣ за които нѣма препирня и статіитѣ за които става препирня.

225. За да ся приведатъ въ ясность многочисленнытѣ заплетены смѣтки, сѫдътъ има право да назначи вѣщи люди по общитѣ правила.

226. Повѣрката на актътъ може да бѫде назначена отъ сѫдътъ, ако сѫдящійся, противъ когото ся представя актътъ, заяви съмнѣніе въ подлинностьта му или обяви че има подлогъ.

227. Да доказва подложностьта на актътъ е обязанъ сѫдящійся, който е предявилъ препирнята за подлогъ.

228. Дѣлата за съмнѣнія въ подлинностьта на актоветѣ и за подлогъ ся разгледватъ отъ сѫщій сѫдъ, комуто е подсудно и гражданското дѣло.

ТРИНАЙСЯТА ГЛАВА.

За частнытѣ производства.

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Частнытѣ молбы изобщо.

229. Частнытѣ молбы, които могатъ да ся разрѣшаватъ отдѣлно отъ разглежданіето на дѣлото, ся обсѫждатъ независимо отъ сѫществото на дѣлото.

230. Частната молба може да бѫде или словесна (устна) или писменна. Словесната молба ся записва въ протоколътъ съгласно съ 102 статія.

231. При писменната молба, която по съдьржаніето си требва да ся съобщи на противната страна, требва да бѫдатъ приложены преписы както отъ самата молба, така и отъ представенытѣ при нея документы.

232. Слѣдъ пріеманіето на частната молба, която требва да ся предяви на противната страна, преписътъ отъ молбата и отъ всичкитѣ приложены до нея документы ся съобщава на тая страна; при това предсѣдательтъ на сѫдътъ назначава деньтъ, въ който

тя требва да даде обясненіе, или въ който и двѣтѣ сѫдящися страны требва да ся явятъ въ сѫдилището.

233. Като мине назначеный срокъ, сѫдътъ пристѫпва до расправянието на подадената молба, безъ да чака вече да ся яви или да даде обясненіе противната страна.

234. На странытѣ, които сѫ ся явили въ засѣданіето, ся предоставя да даватъ словесны обясненія по общій редъ.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Отводытѣ и възраженіята.

235. Отвѣтникътъ може, безъ да даде обясненіе по сѫществото на дѣлото, да предяви отводъ въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога дѣлото е подсудно на другъ сѫдъ, или на правителственно мѣсто или лице, или на чуждеземенъ консулъ;

2) кога въ сѫщій или въ другій сѫдъ ся разгледва дѣло по сѫщій предметъ и между сѫщитѣ лица, или пакъ дѣло, което има тѣсна свързка съ предявеный искъ;

3) кога онова що дири ищецътъ требва да ся относя, въ всичката си цѣлость, до другъ отвѣтникъ;

4) кога искътъ е предявенъ отъ лице, което нѣма право да ище и да отговаря въ сѫдътъ.

Отводътъ може да бѫде предявенъ и отъ ищецътъ, ако дѣйствующето отъ страна на отвѣтникътъ лице, като повѣренникъ неговъ нѣма довѣренность за това и неможе да бѫде нито по законътъ, нито по обычайтъ, неговъ представитель въ сѫдътъ.

236. Отводътъ за подсудность ся предявява преди всичкитѣ други отводы. Другитѣ отводы требва да бѫдатъ заявены всичкитѣ изедно. Отводытѣ требва да бѫдатъ предявены въ пьрвото по дѣлото засѣданіе писменно или устно. Устный отводъ ся записва въ протоколътъ. Отводытѣ, които сѫ исчислены въ п. 2 на 235 статія и въ пп. 3 и 4 на 237 статія, могатъ да ся предявяватъ въ всяко положеніе на дѣлото.

237. Независимо отъ отводытѣ които ставатъ отъ страната на сѫдящитѣся, сѫдътъ е длъженъ да не пріема дѣлото подъ разгледваніе:

1) кога, по родътъ си, то не подлежи на подсудностьта на окрѫжный сѫдъ;

2) кога, споредъ мѣстото гдѣто ся намира недвижимый имотъ, то е подсѫдно на другій окрѫженъ сѫдъ;

3) кога стане явно, че сѫдящійся нѣма право да ходатайствова въ сѫдътъ;

4) кога ся покаже, че повѣренникътъ нѣма право да ся явява предъ сѫдътъ за да върши работата на другиго.

238. Представенытѣ отдѣлно отъ обясненіята възъ сѫществото на дѣлото отводы ся разрѣшаватъ отъ сѫдътъ съ особно опредѣленіе. Но ако отводытѣ сѫ представены наедно съ обясненіята по сѫществото на дѣлото, сѫдътъ, по молбата на сѫдящитѣся, или споредъ обстоятелствата на дѣлото, може да разрѣши отводътъ отдѣлно или заедно съ рѣшеніето на дѣлото по сѫществото му.

239. Срѣщу опредѣленіето на сѫдътъ, по което отводътъ ся е зелъ въ вниманіе, ся допуща частна жалба отдѣлно отъ въззывътъ (аппелляціята).

240. Срѣщу опредѣленіето, по което отводътъ е оставенъ безъ внимніе, жалбата отдѣлно отъ въззывътъ по сѫществото на рѣшеніето ся допуща само въ единъ случай: кога отводътъ ся е отнасялъ до подсѫдностьта.

241. Жалбата срѣщу опредѣленіето на сѫдътъ, по което отводътъ за подсудностьта е оставенъ безъ вниманіе, ся подава въ седмидневенъ срокъ. До гдѣ ся разрѣши жалбата, по-нататашното разгледваніе на дѣлото ся спира въ сѫдътъ, срѣщу който е тя принесена.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

За обезпеченіето на исковетѣ.

242. Обезпеченіе на исковетѣ, догдѣ не е станало рѣшеніе, ся допуща по усмотрѣніето на сѫдътъ, или въ самото начало на дѣлото, или при по-нататашното му разгледваніе, само по молбата на заинтересованата страна, която е обязана да покаже и самый способъ на обезпеченіето.

Обезпеченіето требва да бѫде съразмѣрно съ суммата на искътъ.

243. Обезпеченіето на искътъ ся допуща само за опредѣлены съ извѣстна сумма искове:

1) кога искътъ е подкрѣпенъ съ писменны доказателства, които достаточно убѣждаватъ сѫдътъ въ достовѣрностьта му и

2) когато необезпеченіето на искътъ може да лиши ищецътъ отъ възможностьта да земе удовлетвореніе.

244. Срѣщу опредѣлението на сѫдътъ за обезпечението на исковетѣ допущатъ ся частны жалбы, особно отъ въззывътъ (апелляцията).

245. Сѫдътъ. а въ случаи нетърпящи отлагание, кога сѫдътъ не е събранъ, предсѣдателтъ допуща обезпечението, ако го припознава за основателно и необходимо.

246. Въ случай че ся удовлетвори молбата за обезпечението, предсѣдателтъ вржчава на молителтъ подписана отъ него заповѣдь възъ имято на единъ отъ членовецѣ на сѫдътъ, която ся туря въ испълнение по сѫщій редъ както и сѫдебнытѣ рѣшения.

247. Отвѣтникътъ, когото е оправдало сѫдебното рѣшение, което е вече зело законна сила, има право да иска отъ ищецътъ загубытѣ, които му сѫ станали поради обезпечението на искътъ.

248. Исковетѣ ся обезпечватъ съ наложване възбрана възъ недвижимый имотъ, съ зáпоръ (арестъ) на недвижимото имущество, съ зáпоръ на доходытѣ и съ поржчителство. Налагането на възбрана ся бѣлежи въ възбранителната книга на подлежащій окржженъ сѫдъ и ся обнародва въ вѣстницытѣ.

Снимането на възбраната ся бѣлежи въ подлежащата възбранителна книга и ся обнародва по вѣстницытѣ.

ЧЕТВЪРТО ОТДѢЛЕНИЕ.

Привличането на едно трете лице къмъ дѣлото.

249. Отвѣтникътъ, който смѣта че има право да моли да ся привлече трете лице къмъ дѣлото, требва да подаде молба за това не по-късно отъ срокътъ, който е назначенъ за явяването му въ сѫдътъ.

250. Ищецътъ, който по слѣдствіе на възраженията на отвѣтникътъ пожелае да привлече трете лице къмъ дѣлото, може да заяви искането си въ пьрвото засѣдание на сѫдътъ, но требва да подаде молбата си не по-късно отъ слѣдующій день.

251. Въ молбата ся бѣлежи мѣстожителството на третето лице и ся излагатъ обстоятелствата на дѣлото и основанията споредъ които молителтъ смѣта че това лице требва да ся привлече къмъ дѣлото. Ако не е забѣлежено мѣстожителството на третето лице, сѫдътъ не го повыква.

252, Преписъ отъ молбата да ся привлече трете лице къмъ дѣлото ся съобщава, както на тогози, който ся выка, така сѫщо и на противната страна.

253. Предсѣдателѧтъ на сѫдътъ, като зема въ вниманіе мѣстожителството на лицето, което ся привлича, и свойството на дѣлото, назначава му срокъ за явяваніе и отлага деньтъ на засѣданіето, ако той е былъ вече назначенъ.

Ако едната отъ странытѣ представи възраженія противъ привлеченіето на третето лице къмъ дѣлото, то ся повыква слѣдъ като сѫдътъ рѣши тая препирня.

254. Въ случай че повыканый не ся яви въ назначеный срокъ, на дѣлото между сѫдящитѣся страны ся дава по-нататашенъ ходъ. При това, а сѫщо и кога привлекаемото лице ся отрече отъ участіе въ дѣлото, сѫдящій ся, който е молилъ за привличаніето му, може да ходатайствова предъ сѫдътъ за обезпеченіето на обратното си исканіе срѣщу лицето което ся выка.

255. На повыканото лице което ся е явило въ назначеный срокъ, ся дава възможность да прегледа всичкитѣ актове на производството, а така и да даде писменнытѣ и устны обясненія, като участникъ въ дѣлото.

256. Разноскитѣ за повыкваніето на едно трете лице, което ся е отрекло отъ участіе въ дѣлото, падатъ възъ оногози отъ сѫдящитѣся, който е молилъ за привличаніето му, а послѣдній може да моли да ся възмѣстятъ отъ третето лице, ако, слѣдъ свършваніето на първоначалното дѣло, предяви срѣщу него обратното си исканіе.

ПЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Встѫпваніето на едно трете лице въ дѣлото.

257. Третето лице, на което интересътъ зависи отъ рѣшеніето на дѣлото въ полза на едната отъ странытѣ, въ първата инстанція може да заяви писменно, че желае да земе участіе въ него заедно съ ищецътъ или съ отвѣтникътъ. Преписъ отъ молбата на третето лице за това ся съобщава на лицата, които участвоватъ въ дѣлото.

258. Срѣщу опредѣленіето на сѫдътъ да ся откаже или дозволи на третето лице да участвова въ дѣлото може да става тѫжба особно отъ въззывътъ (аппелляціята).

259. Кога третето лице заявява възъ имуществото за което става препирня неговы си независимы отъ правата на ищецътъ, или на отвѣтникътъ, права, то требва да подаде искъ противъ единый или другій отъ сѫдящитѣ ся, или и противъ двоицата изедно.

260. По нататашното разгледваніе на дѣлото по искътъ на третето лице ся подчинява на общитѣ правила.

ШЕСТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Отстраненіе на сѫдіитѣ.

261. Сѫдіитѣ сѫ обязаны да ся отстраняватъ (оттеглюватъ отъ сѫдътъ), и сѫдящитѣся могатъ да ги отвеждатъ въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога сѫдіята, жена му, или роднинытѣ му по пряма линія, безъ ограниченіе, а по съребърна роднинытѣ му отъ пьрвытѣ четыре и сватоветѣ отъ пьрвытѣ три степени, а сѫщо и ако усыновеныйтъ отъ тѣхъ иматъ участіе въ дѣлото;

2) кога сѫдіята е настойникъ (опекунъ) на едногото отъ сѫдящитѣся, или управлява дѣлата му, или кога сѫдящійся гледа дѣлата и имотътъ на сѫдникътъ;

3) кога сѫдникътъ, или жена му, по законътъ или по обычайтъ, сѫ най-близкитѣ наслѣдницы на едногото отъ сѫдящитѣся, или ся сѫдятъ съ едногото отъ тѣхъ.

262. Отстраненіето на сѫдникътъ ся заявява писменно или устно отъ странытѣ, не по-късно отъ пьрвото засѣданіе, съ записваніе въ протоколътъ. Причинытѣ на отстраненіето требва да бѫдатъ показаны положително.

263. Отстраненіето може да бѫде заявено и въ времято на сѫдбата, ако причината е възникнѫла отпослѣ.

264. Причинытѣ за отстраненіето, слѣдъ като ся изслушатъ обясненіята на отводимый сѫдникъ, ся испытватъ отъ сѫдътъ безъ участіето на отводимый въ закрыто засѣданіе, и опредѣленіето на сѫдътъ за отстраненіето ся почита окончателно; но срѣщу отричаніето на сѫдътъ да отстрани показаный членъ ся допуща жалба, която ся подава въ тридневенъ, откакъ ся обяви опредѣленіето, срокъ, въ сѫдътъ, който е постановилъ опредѣленіето.

Тая жалба ся испраща незабавно за разглежданіе въ областный сѫдъ заедно съ относящитѣся до нея извлеченія отъ документытѣ и съ преписъ отъ опредѣленіето на сѫдътъ. Догдѣ да даде рѣшеніе на жалбата областный сѫдъ, сѫдіята който ся отвожда, не требва да зема участіе въ рѣшеніето на дѣлото.

Кога ся заяви отстраненіе противъ нѣколко сѫдницы, така щото останалото число сѫдницы не стига да ся постанови опредѣленіе по въпросътъ за отстраненіето, тогава разгледваніето на

дѣлото ся спира и молбата за отстраненіето, съ отзывытѣ на отводимытѣ сѫдници, ся представя за разрѣшеніе въ областный сѫдъ. Послѣдній, ако види че е невъзможно да ся допълни присѫтствіето по законный пѫть, предава дѣлото въ другій сѫдъ отъ еднаква степень, но не инакъ освѣнъ съ разрѣшеніето на Императорскій Россійскій Комиссаръ.

ЧЕТИРНАЙСЯТА ГЛАВА.

За рѣшеніето.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Постановеніето на рѣшеніето.

265. Като ся свьршатъ устнытѣ обясненія на странытѣ, сѫдътъ ся оттеглюва въ особна стая, гдѣто, като обсѫди изслушанното дѣло, постановява му рѣшеніе; при това той ся ржководи отъ сѫществующитѣ законы, а ако такива нѣма, отъ общитѣ или мѣстнытѣ обичаи, които, обаче, не требва да противорѣчатъ на общественный редъ и на добрытѣ нравове.

266. Преди да стане сужденіе за дѣлото, предсѣдателтъ на сѫдътъ постановява пытаніята, които ся изваждатъ отъ искаціята и възраженіята на сѫдящитѣся.

За всяко пытаніе предсѣдателтъ събира гласоветѣ на присѫтствующитѣ, като наченва отъ по-младый членъ, и слѣдъ това обявява и собственното си мнѣніе.

267. Рѣшеніето ся постановява по вышегласіе. Ако ся случи равенство въ гласоветѣ, мнѣніето на предсѣдателтъ надтегва.

268. Турената за дѣлото резолюція (кратко рѣшеніе) на сѫдътъ ся веднага излага писменно отъ предсѣдателтъ и ся подписва, както отъ него, така и отъ всичкитѣ членове, които сѫ участвовали въ сѫжденіето на дѣлото, и ся провъзгласява въ открыто засѣданіе на сѫдътъ, ако и да ся е розглеждало дѣлото при затворены врата. Откакъ ся подпише рѣшеніето, сѫдіята нѣма право да измѣни мнѣніето което е вече далъ. По желаніето на членоветѣ, отдѣлнытѣ имъ мнѣнія могатъ да ся прилагатъ до рѣшеніето.

269. Резолюціята на сѫдътъ ся изслушва отъ публиката стоешкомъ.

270. Заедно съ проглашаваніето на резолюціята предсѣдателтъ назначава денътъ когато странытѣ могатъ да ся явятъ да прочитатъ изложеното въ окончателна форма рѣшеніе на сѫдътъ (274).

271. Въ резолюціята на сѫдътъ ся бѣлежи:

1) годината, мѣсяцътъ и деньтъ на станалото сѫдебно засѣданіе;

2) имената на членоветѣ, които сѫ участвували въ рѣшеніето, и на чиновникътъ по управленіето на хазната, а сѫщо и на кадіятъ, ако сѫ си тѣ подавали мнѣніето;

3) званіето, имената или прекорытѣ на сѫдящитѣся;

4) сѫщностьта на рѣшеніето.

272. Кога дѣлото е сложно или таквозъ което изисква продължителни съвѣщанія, постановеніето на резолюціята може да ся отложи до друго засѣданіе. Предсѣдательтъ на сѫдътъ обявява публично за отлаганіето на рѣшеніето.

273. Сѫдътъ нѣма право нито да постанови рѣшеніе за такива предмети, за които не е было предявено исканіе, нито да присѫжда повече отъ онова, което сѫ искали сѫдящитѣся.

274. Рѣшеніята въ окончателна форма приготвя или самъ предсѣдательтъ или, по назначеніе отъ него, единъ отъ членоветѣ, въ срокъ, който е опредѣленъ при провъзгласяваніето на резолюціята.

275. Рѣшеніето, освѣнъ показаното въ резолюціята, требва да съдържи еще:

1) кратко изложеніе на обстоятелствата на дѣлото и на исканіята на странытѣ, сѫщо и мнѣніето на чиновникътъ по управленіето на хазната или на вѣщитѣ (експертытѣ) по въпросытѣ отъ правото;

2) съображеніята на сѫдътъ, а сѫщо законытѣ и обычаитѣ отъ които ся е той ржководилъ;

3) забѣлежваніе може ли или не може да стане тѫжба предъ по-горній сѫдъ срѣщу рѣшеніето;

4) възъ коя отъ странытѣ ся възлагатъ сѫдебнытѣ разноски или че тѣзи разноски ся дѣлятъ помежду имъ.

276. Рѣшеніето требва да бѫде приготвено най-много до двѣ недѣли отъ деньтъ когато е была провъзгласена резолюціята. То ся подписва отъ предсѣдателятъ и отъ членоветѣ и ся приподписва отъ секретарьтъ.

277. Рѣшеніето и опредѣленіята на сѫдътъ ся считатъ обявены въ деньтъ който е былъ назначенъ на странытѣ, съгласно съ 270 статія, да прочитатъ приготвеното въ окончателна форма рѣшеніе, и отъ тойзи день поченватъ да вървятъ сроковетѣ за тѫженіе предъ по-горній сѫдъ срѣщу рѣшеніето (274. 276).

278. Сѫдящитѣся могатъ да четатъ рѣшеніето въ писалището (канцеляріята) на сѫдътъ, сѫщо и да зематъ преписы отъ

него, както и преписы отъ другитѣ писаны хартіи, като внесатъ установеното за това мыто (пошлина).

279. Намѣсто преписъ отъ всичкото рѣшеніе, сѫдящитѣся могатъ да искатъ да имъ ся даде извлеченіе отъ него, което требва да обема резолюціята на сѫдътъ и съображеніята, възъ които е тя основана.

280. Преписътъ и извлеченіята ся подписватъ отъ предсѣдательтъ и ся приподписватъ отъ секретарьтъ.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Зад-очното рѣшеніе.

281. Въ случай че едната или двѣтѣ страны ся не явятъ въ назначеното за докладътъ на дѣлото и за устнытѣ обясненія засѣданіе, пазятся слѣдующитѣ правила:

1) ако отвѣтникътъ не ся яви, ищецътъ може да моли да го допустнатъ да си представи устнытѣ обясненія и да ся постави зад-очно рѣшеніе;

2) ако ищецътъ ся не яви, отвѣтникътъ може да моли да ся прекъсне разгледваніето на дѣлото, и да ся възискатъ отъ ищецътъ сѫдебнытѣ разноски и загубытѣ, които му сѫ станали отъ повыкваніето му въ сѫдътъ; но ищецътъ не ся лишава отъ правото да поднови дѣлото съ подаваніе нова молба за искътъ си;

3) ако не ся явятъ и двѣтѣ страны, дѣлото ся исключава отъ чредата, и едно друго засѣданіе може да ся назначи за него само по молба отъ едната или отъ другата страна.

282. Срѣщу зад-очнытѣ рѣшенія по дѣлата, които ся рѣшаватъ окончателно въ окрѫжнытѣ сѫдове, може да ся подава отзывъ до единъ мѣсяцъ отъ деньтъ, когато ся е обявило рѣшеніето въ окончателна форма, съгласно съ 270 и 277 статіи на настоящитѣ правила. Отзывытѣ ся разгледватъ отъ сѫдътъ по общитѣ правила които сѫ предписаны за гражданското сѫдопроизводство.

283. Кога участвоватъ въ дѣлото нѣколко отвѣтницы, отъ които едни сѫ ся явили, а други не сѫ ся явили, сѫдътъ преди да пристѫпи до разгледваніето на дѣлото, привыква всичкитѣ отвѣтницы на новъ срокъ и слѣдъ това постановява рѣшеніе, което не ся смѣта като зад очно и ся почита като окончателно за всичкитѣ отвѣтницы, както за тѣзи, които сѫ ся явили, така и за онѣзи, които не сѫ ся явили, ако дѣлото е отъ тія гдѣто ся рѣшаватъ окончателно въ окрѫжный сѫдъ.

284. Противъ неокончателнытѣ рѣшенія отзывътъ не ся допрощава, но може да ся подаде въззывъ (аппелляція) споредъ постановенытѣ за това въ 290 статія правила.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Предварителното испълненіе на рѣшеніята.

285 Неокончателнытѣ рѣшенія на окрѫжный сѫдъ не ся привождатъ въ испълненіе, ако въ самото рѣшеніе не е изразено прямо и положително постановеніе за предварителното му испълненіе.

286. Предварителното испълненіе на рѣшеніята не ся допуща по другій начинъ, освѣнъ по молбата на сѫдящійся, въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога искътъ е основанъ възъ достовѣренъ писменъ документъ, или

2) възъ припознато и неотречено отъ страната обѣщаніе, или

3) възъ едно по-напредъ станало сѫдебно рѣшеніе, което е влѣзло въ законна сила.

Но въ тѣзи случаи страната, която иска предварителното испълненіе, требва да представи или обезпеченіе или доказателства на своята имотна състоятелность. Въ противенъ случай рѣшеніето ся туря въ испълненіе, но възисканната сумма ся представя въ подлежащій сѫдъ.

287. Ако искътъ не е былъ основанъ възъ указанытѣ въ предидущата статія доказателства, но по особны обстоятелства на дѣлото, а особенно въ търговскитѣ дѣла, кога отъ бавенето на испълненіето на рѣшеніето може да послѣдва значителенъ ущьрбъ за сѫдящійся, въ полза на когото е станало рѣшеніето, или може самото испълненіе да стане невъзможно, сѫдътъ, по молбата на страната, може да постанови предварителното испълненіе на рѣшеніето, но не другояче, освенъ като изиска обезпеченіе отъ страната, която моли за испълненіето.

288. Рѣшеніята, които присѫждатъ да ся предаде недвижимъ имотъ, ако искътъ е основанъ възъ указанытѣ въ 286 статія доказателства, могатъ, по молбата на страната, да ся привождатъ предварително въ испълненіе и безъ изискваніе обезпеченіе, ако сѫдътъ признае това съотвѣтственно.

289. Ако страната не е молила окрѫжный сѫдъ за предварителното испълненіе на рѣшеніето, тя може да представи молба за това въ подлежащій областный сѫдъ, който я съобщава на противната страна и я рѣшава независимо отъ постановеніето на

рѣшеніето по сѫществото на дѣлото, споредъ правилата за разрѣшеніето на частнытѣ молбы и за испълненіето на рѣшеніята.

Вторый раздѣлъ.

За редътъ на нотъжваніето срѣщу рѣшеніята на окружнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

За въззывътъ (аппелляціята).

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Редътъ, по който ся принася въззывната (аппелляціонната) жалба (тѫжба).

290. Срѣщу рѣшеніята на окрѫжнытѣ сѫдове, по исковетѣ, на които цѣната надминува 1000 гроша, а сѫщо и по искове, които не подлежатъ на оцѣненіе, могатъ да ся принасятъ въззывны (аппелляціонны) тѫжбы въ областный сѫдъ. Срокъ за въззывътъ ся полага два мѣсяца за гражданскитѣ дѣла, и двѣ недѣли за търговскитѣ, и ся смѣта съгласно съ 270 и 277 статіи.

291. Въззывната тѫжба ся подава въ сѫдътъ, който е постановилъ рѣшеніето. Тя требва да бѫде писменна.

292. Въ въззывната жалба не могатъ да ся предявяватъ новы исканія, но ся допущатъ новы средства за защита.

293. Не ся смѣта за ново исканіе подирваніето на всичко, щото, по законътъ или по обычайтъ, съставя принадлежность или прирашеніе на предметътъ за който става препирня.

294. Въ въззывната жалба требва да е обяснено:

1) срѣщу всичкото ли рѣшеніе ся принася въззывна тѫжба или само срѣщу нѣкои неговы части и срѣщу кои именно;

2) по каквы обстоятелства па дѣлото, или съ кои законы, или обичаи ся оборва правилностьта на рѣшеніето;

3) въ какво ся заключава ходатайството на тогова, който принася жалбата;

4) мѣстожителсвото на тогова който подава жалбата, а сѫщо и мѣстожителството на противната страна.

295. До въззывната тѫжба ся прилагатъ още толкова преписы отъ нея колкото сѫ лицата, които сѫ были въ препирня съ въззывникътъ, когато ся е обявило рѣшеніето на окрѫжный сѫдъ.

296. Окрѫжный сѫдъ праща единъ екземпляръ отъ въззывната жалба, съ всичкитѣ приложенія и актове на производството, въ областный сѫдъ, най-кѫсно до три дни слѣдъ пріеманіето ѝ, а другій екземпляръ наедно съ повѣстката препраща на противната страна за да представи тя въ областный сѫдъ обясненіята си срѣщу жалбата.

297. За представяніе обясненіе срѣщу въззывната жалба, на противната страна ся назначава, по граждански дѣла мѣсячень, а по търговскитѣ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ, когато ѝ ся е далъ преписъ отъ жалбата.

298. Сѫдящійся, комуто е съобщена въззывната жалба, може, обаче, и до сѫщій день който е назначенъ за слушаніе на дѣлото, да подаде въ областный сѫдъ писменното си възраженіе или да ся ограничи само съ устны обясненія при разгледваніето на дѣлото.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Разгледваніето на дѣлата, които сѫ постѫпили въ областный сѫдъ по въззывъ.

299. Преди да ся свърши скрокътъ за представеніе отвѣтъ срѣщу въззывътъ, сѫдящитѣся страны сѫ обязаны да заявятъ въ писалището на областный сѫдъ, на кое мѣсто живѣятъ тѣ въ градътъ, гдѣто ся намира областный сѫдъ. Ако нѣкоя отъ странытѣ не уварди това правило, всичкитѣ хартіи и повѣстки, които требва да ѝ ся съобщатъ, ся оставятъ въ писалището на областный сѫдъ. Откакъ ся пріеме обясненіето срѣщу въззывната жалба, или слѣдъ като изминe установеный за подаваніето му срокъ, (297) предсѣдательтъ назначава деньтъ за слушаніе на дѣлото и извѣстява за това сѫдящитѣся.

300. Въ назначеното за слушаніе на дѣлото засѣданіе, членътъ докладникъ излага обстоятелствата на дѣлото, и подирь това странытѣ, които сѫ дошли въ сѫдилището, ся допущатъ да дадатъ устны обясненія.

301. При словеснытѣ обясненія, пьрвата дума принадлежи на въззывникътъ, но ако въззывнытѣ жалбы сѫ подадены отъ двѣтѣ страны, пьрвата дума са нада на ищецътъ.

302. Отсѫтствіето на сѫдящитѣся, кога ся докладва дѣлото, не спира постановеніето на рѣшеніето, безъ изслушваніе тѣхнитѣ обясненія. Отсѫтствіето на едната страна не лишава другата отъ правото да представи словеснытѣ си обясненія.

303. Областный сѫдъ е обязанъ да рѣшава всяко дѣло, безъ да го врьща въ окрѫжный сѫдъ за ново разгледваніе и рѣшеніе (стат. 290).

304. Областный сѫдъ поема да разгледва само онѣзи части отъ рѣшеніята на окрѫжный сѫдъ, срѣщу които ся е потѫжила тази или онази страна. Ако въззывната жалба бѫде изложена не ясно, предсѣдательтъ, като ся почне разгледваніето на дѣлото, пыта страната кое нѣщо въ рѣшеніето на окрѫжный сѫдъ я не задоволява. Отговорытѣ на страната ся записватъ въ протоколътъ и служатъ за основаніе да ся опредѣлятъ предѣлытѣ на въззывното разгледваніе на дѣлото.

305. Като постанови рѣшеніето си, областный сѫдъ врьща дѣлото въ окрѫжный сѫдъ съ препись отъ това рѣшеніе, за да ся испълни то, споредъ правилата за испълненіето на рѣшеніята.

306. Ако ся отмѣни (отхвьрли) рѣшеніето на окрѫжный сѫдъ, областный сѫдъ, възлага разноскитѣ по производството на дѣлото, както въ пьрвата така и въ втората инстанція, възъ обвинената страна; а кога ся рѣши дѣлото отчасти въ полза на едната, отчасти въ полза на другата страна, сѫдътъ опредѣля, кой отъ сѫдящитѣ ся и въ каква мѣрка има право да му ся повьрнатъ сѫдебнытѣ разноски.

307. Въ всичкитѣ случаи, за които не сѫ постановены особны правила, дьржатся за производството на дѣлата въ областный сѫдъ правилата, които сѫ установены за окрѫжнытѣ сѫдове.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Възстановеніето на правото за въззывъ.

308. Правото за въззывъ може да ся възстанови, кога въззывната жалба не е пристигнала на время по погрѣшката на длъжностното лице, чрезъ посредството на което ся е проводила, или кога окъсняваніето ѝ по нѫтя е станало поради особны непредвидѣны обстоятелства.

309. Молбытѣ за възстановеніе на правото за въззывъ ся подаватъ до двѣ недѣли, отъ какъ ся обяви опредѣленіето на сѫдътъ, съ което ся е припознало че е преминѫлъ срокътъ за

принасянието на въззивната жалба, и требва да ся разгледватъ въ онзи окржженъ сждъ, въ който е станало рѣшението.

310. Срѣщу опредѣлението на окржжный сждъ възъ молбата за възстановение на правото за въззивъ, може да ся подава тжба въ областный сждъ до двѣ недѣли откакъ ся обяви това опредѣление.

311. Ако правото за въззивъ ся възстанови, то за подаване на въззивната жалба ся назначава, по усмотрѣнието на сждътъ, новъ срокъ, който въ никой случай не быва да надмине въззивный срокъ.

312. Новый срокъ за подаване въззивна жалба ся смѣта отъ деньтъ когато сждътъ е обявилъ, че ся възстановява правото за въззивъ.

ЧЕТВЬРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Производството по частнытѣ тжбы срѣщу окржжный сждъ.

313. Жалбы срѣщу частнытѣ опредѣленія на окржжный сждъ не ся допущатъ отдѣлно отъ въззивътъ по сжеството на дѣлото, освѣнъ положително указаннытѣ въ настоящитѣ правила случаи, а именно:

1) кога е была заявена препирня за подсждността (93);

2) кога отводытѣ сж земени въ вниманіе отъ сждътъ (239);

3) кога отводътъ относително до подсждността е оставенъ безъ вниманіе (240);

4) кога е станало опредѣленіе да ся обезпечи искътъ (244);

5) кога не ся е припознало на едно трете лице правото да земе участіе въ дѣлото (258);

6) кога сждътъ не ся е съгласилъ да ся отстрани сждникътъ (264);

7) кога е постановено опредѣленіе за предварителното испълненіе на рѣшението (285—288);

8) кога е послѣдвало опредѣленіе за възстановение на правото за въззивъ (310).

314. Частната жалба ся подава въ онзи окржженъ сждъ, срѣщу който ся тя приноси, освѣнъ жалбытѣ срѣщу бавность, или срѣщу отказваніе да ся пріеме и представи въ областный сждъ подадената вече на окржжный сждъ жалба. Такива жалбы ся подаватъ прямо въ областный сждъ.

315. Частнытѣ жалбы ся подаватъ до двѣ недѣли, откакъ ся обяви опредѣлението, освѣнъ случаитѣ за които сѫ назначены други срокове. Подаването на жалбы срѣщу бавность не ся ограничава отъ никакъвъ срокъ.

316. До частната жалба, ако тя въ нѣщо ся касае до правата на противната страна, требва да ся прилагатъ преписы, както отъ самата жалба, така и отъ документытѣ, които ся относятъ до нея.

317. Подаването на частна жалба не спира нито разгледването на дѣлото, нито испълнението на опредѣлението, срѣщу което е станало потѫжване, освѣнъ случаитѣ, въ които е прямо постановено за такива нѣща въ настоящитѣ правила.

318. Слѣдъ като пріеме частната жалба, окрѫжный сѫдъ съобщава на противната страна преписъ отъ нея за да си представи обясненията, за което и назначава двѣ недѣленъ срокъ отъ деньтъ, когато е былъ доставенъ на страната преписъ отъ частната жалба.

319. Слѣдъ като пріеме обяснението, или слѣдъ като мине срокътъ за представението му, окрѫжный сѫдъ праща частната жалба и пріетото срѣщу нея обяснение въ областный сѫдъ, като притури, ако счете за потребно, обяснение и отъ негова страна.

320. Опредѣлението на областный сѫдъ по частната жалба ся почита окончателно, обявява ся по общото основание и слѣдъ това ся съобщава на окрѫжный сѫдъ, срѣщу който е била дадена жалбата.

Третій раздѣлъ.

За испълнението на сѫдебнытѣ рѣшенія.

ПЬРВА ГЛАВА.

За законната сила на рѣшенията.

321. Откакъ ся провъзгласи рѣшението, по сѫществото на дѣлото, сѫдебното установение не може самб нито да го отмѣни, нито да го измѣни.

322. Рѣшението стѫпа въ законна сила:

1) кога е станало въ окрѫжный сѫдъ по дѣла, които не подлежатъ на въззывъ;
2) кога е станало въ окрѫжный сѫдъ, и сѫдящитѣся не сѫ принесли въззывна жалба въ установеный срокъ;
3) кога е было постановено отъ окрѫжный сѫдъ зад-очно, и срѣщу него не е было принесено въ установеный срокъ нито отзывъ, нито въззывъ;
4) кога е было постановено отъ областный сѫдъ.

323. Рѣшеніето, което е влѣзло въ законна сила, е обязателно не само за сѫдящитѣся, нъ и за сѫдътъ, който го е постановилъ, а сѫщо и за всичкитѣ други сѫдебны и присѫтственны мѣста и длъжностны лица на Българската земя.

324. Рѣшеніето, което е влѣзло въ законна сила, може да ся отмѣни, въ видъ на исключеніе, само отъ Императорскій Россійскій Комиссаръ въ извънредны случаи и по редъ особно за това установенъ.

ВТОРА ГЛАВА.

Правилата за испълненіето на сѫдебнытѣ рѣшенія.

325. Подлежатъ на испълненіе сѫдебнытѣ рѣшенія, които сѫ влѣзли въ законна сила.

326. Рѣшеніята на сѫдебнытѣ установенія ся привождатъ въ испълненіе само по желаніето на възискательтъ, който въ този случай требва да ся отнесе съ словесна или писменна молба въ сѫдътъ, който е постановилъ рѣшеніето, за да му ся даде испълнителенъ листъ. Испълнителный листъ ся съставя по приложената въ тази статія форма, съ забѣлежваніе основаніето, послѣдствіе на което рѣшеніето подлежи на испълненіе.

327. Испълнителный листъ ся подписва отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ и ся приподписва отъ секретарътъ по листоветѣ; възъ него ся ударя и печатътъ на сѫдътъ.

328. Испълнителенъ листъ ся дава само въ единъ екземпляръ, но кога е рѣшено да ся предадатъ въ натура нѣколко имоты, дозволява ся да ся издаде особенъ испълнителенъ листъ за всякій отъ тѣзи имоты, съ точно означеніе за кой именно.

329. Кога рѣшеніето е станало въ полза на нѣколко лица, дава ся, по молбата имъ, или единъ испълнителенъ листъ, или пакъ всякому особенъ испълнителенъ листъ, съ показаніе въ коя именно частъ рѣшеніето требва да ся испълни въ полза на тогози, комуто е даденъ този листъ.

330. Кога рѣшеніето е станало противъ нѣколко лица, дава ся на страната, въ полза на която е то станало, по нейна молба, единъ или нѣколко испълнителны листове, наспротивъ числото на отвѣтницытѣ, съ показаніе въ коя именно часть рѣшеніето требва да ся испълни относително до всякого отъ тѣхъ.

331. Рѣшеніята ся испълняватъ по слѣдующитѣ способы:

1) предава ся имотътъ, въ натура, на онова лице, комуто е присѫденъ;

2) обрьщася възискваніето върху движимый имотъ на дължникътъ;

3) обрьщася възискваніето върху недвижимый имотъ на длъжникътъ, или върху доходытѣ му отъ него.

332. Възискательтъ има право да моли сѫдътъ да му разрѣши да извърши за смѣтка на отвѣтникътъ онія дѣйствія, или работы, които ся не извършатъ отъ послѣдній въ назначеный отъ сѫдътъ срокъ.

333. Възискваніето може да бѫде обърнато преди всичко върху движимый, а слѣдъ това върху недвижимый имотъ, и при това върху такъвъ имотъ, отчужденіето на който ще да е най малко обременително за длъжникътъ, стига стойностьта на този имотъ да покрыва суммата на възискваніето.

334. Всичкитѣ дѣйствія относително до испълненіето на рѣшеніята ся възлагатъ, по распорѣжданіе отъ предсѣдательтъ на онзи сѫдебенъ окрѫгъ, въ който тѣзи дѣйствія требва да ся извършатъ, възъ едного отъ членоветѣ на сѫдътъ които ся назначаватъ отъ правителството.

Забѣлежка 1. Ако има основаніе да ся предполага, че дължникътъ нѣма да ся откаже да удовлетвори незабавно притязаніето на възискательтъ, извършваніето на дѣйствіята за испълненіето на рѣшеніята може да ся възложи отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ и възъ сѫдебный разсылникъ.

Забѣлежка 2. Наспротивъ възможностьта, за испълненіето на рѣшеніята правителството ще назначава особенны сѫдебны приставницы (приставы).

335. Сѫдебный членъ е обязанъ, по исканіето на лицето, противъ което рѣшеніето ся привожда въ испълненіе, да му предяви първообразный испълнителный листъ.

336. Кога пристѫпа до испълненіето по единъ отъ показанытѣ въ 331 статія способы, или кога минува отъ единъ способъ на другій, сѫдовный членъ съобщава на отвѣтникътъ лично,

или тамъ, гдѣто послѣдній живѣе, повѣстката на испълненіето, по изложенытѣ въ 110 и 113 статіи правила.

337. Повѣстката за испълненіето требва да съдържи:

1) означеніе на рѣшеніето, което подлежи на испълненіе;

2) званіето, имято и презимято на възискательтъ и мѣстожителството му (ст. 299);

3) предизвѣстяваніе отвѣтнику, че ако не испълни рѣшеніето доброволно, то, слѣдъ като мине назначеный въ повѣстката срокъ, ще ся пристжпи до понудително испълненіе по еди кой начинъ (331, 333).

338. Както на възискательтъ, така и на отвѣтникътъ ся предоставя да присжтствоватъ лично при всичкитѣ дѣйствія на испълненіето и да поканватъ да присжтствоватъ, кога има да станатъ тія дѣйствія, свидѣтели, не по-много отъ двоица за всяка страна; но недохожданіето на свидѣтелитѣ не спира дѣйствіята на сждовный членъ по испълненіето. Тія свидѣтели не зематъ възнагражденіе.

339. Сждовный членъ е обязанъ да запише всичкитѣ си дѣйствія по испълненіето на рѣшеніето въ особенъ дневникъ, въ който требва да ся забѣлежатъ:

1) имято и презимято на сждовный членъ и сждътъ, на който той е членъ;

2) резолюціята на сждътъ, която ся привожда въ испълненіе, и времято когато сждовный членъ е пріелъ испълнителный листъ;

3) имената и презимената, както на възискательтъ, така и на лицето, противъ което рѣшеніето ся туря въ испълненіе, а сжщо и на свидѣтелитѣ, които сж были при испълненіето;

4) годината, мѣсяцътъ, деньтъ и часътъ, когато ся е пристжпило до испълненіето на рѣшеніето;

5) мѣстото, въ което ся то привожда въ испълненіе;

6) точното описаніе на всичкитѣ предпріеты при испълненіето дѣйствія, и деньтъ на извьршваніето на всяко отъ тѣхъ, а сжщо и означеніе на отсрочкитѣ и на спираніето на испълненіето;

7) количеството на възисканата сумма, или времято кога ся е предалъ имотътъ.

340. По исканіе на лицето, противъ което рѣшеніето ся привожда въ испълненіе, и на оногова, по молбата на когото ся то испълнява, членътъ на сждътъ е обязанъ да дава, срѣщу установената плата, засвидѣтелствованы извлеченія отъ тойзи дневникъ.

341. Сѫдовный членъ нѣма право да отлага испълненіето на предаденото му рѣшеніе, а еще по-малко да прекѫсне или да спре дѣйствіята по поченѫтото вече испълненіе, освѣнъ ако за това е послѣдовало опредѣленіе отъ сѫдътъ, или възискателтъ е писменно заявилъ съгласіето си, или когато длъжникътъ представи надлежаще засвидѣтелствованъ подписъ на възискателтъ, че присѫдената по рѣшеніето сумма му ся е заплатила.

342. За опущенія при испълненіето на рѣшеніята, сѫдовный членъ, освѣнъ гдѣто подпада подъ възисканіята които сѫ изобщо опредѣлены въ законътъ за опущеніята по службата, но ся еще подвьрга, по опредѣленіе на сѫдътъ, при който ся числи, да бѫдатъ възискани отъ него капиталътъ, лихвытѣ и другитѣ разноски, кога ся докаже, че неговото опущеніе е станало причина на скрываніето на имотътъ.

343. Сѫдовный членъ дава, по общото правило, парытѣ, които е зелъ при испълненіето на рѣшеніето въ полза на възискателтъ, срѣщу подписъ отъ страна на послѣдній, или пакъ представя тѣзи пары въ подлежащій сѫдъ. Така сѫщо постѫпва и сѫдебный разсылникъ кога, съгласно съ 328 статія, нему е было възложено да приведе въ испълненіе рѣшеніето.

344. При сѫщевременното възисканіе по нѣколко испълнителны листове отъ едно и сѫщото лице, възисканата или извадената отъ продажбата на имотътъ му сумма ся распредѣля отъ сѫдовный членъ между кредиторытѣ, а остатъкътъ ся врьща на длъжникътъ.

345. Кога възисканата сумма не стига да ся удовлетворятъ напълно всичкитѣ предявены за възискваніе притязанія, сѫдовный членъ я представя въ мѣстный окрѫженъ сѫдъ, който постѫпа относително до редътъ за распредѣленіето на възисканата сумма, споредъ дѣйствующитѣ законы. Срѣщу опредѣленіето на сѫдътъ може да стане потѫжваніе предъ областный сѫдъ въ седмидневенъ срокъ.

346. Испълненіето на рѣшеніето ся бѣлежи отъ сѫдовный членъ върху испълнителный листъ и, слѣдъ като ся испълни то, реченый листъ ся представя отъ него въ сѫдътъ, който го е далъ, а на лицето, срѣщу което ся е испълнило рѣшеніето, сѫдовный членъ дава надлежащъ подписъ за увѣреніе. По този начинъ постѫпва и сѫдебный разсылникъ кога, съгласно съ 334 статія, привожда рѣшеніето въ испълненіе, съ тази само разлика, че сѫ-

дебный разсылникъ винаги представя испълнителный листъ въ онзи сѫдъ, при който ся той числи.

347. Всичкитѣ разноски по испълненіето ся възискватъ отъ онова лице, противъ което ся е привождало въ испълненіе рѣшеніето.

348. Жалбытѣ срѣщу неправилното испълненіе на рѣшеніята и всичкитѣ препирни върху испълненіето, освѣнъ препирнитѣ, които ся касаятъ до тълкованіето на рѣшеніята, подлежатъ на разгледваніето на онзи окрѫженъ сѫдъ, въ окрѫгътъ на който ся испълнява рѣшеніето.

349. Препирнитѣ и жалбытѣ, които ся заявяватъ слѣдъ двѣ недѣли откакъ сѫ ся испълнили дѣйствіята, срѣщу които има възраженіе, оставатъ безъ разгледваніе.

350. Препирнитѣ, които ся касаятъ до тълкованіето на привожданото въ испълненіе рѣшеніе, подлежатъ на разглежданіето на сѫдътъ, който е постановилъ рѣшеніето.

351. Обявеніето на препирня или подаваніето на жалба не спира дѣйствіята на сѫдовный членъ по испълненіето, освѣнъ ако бы да е послѣдвало опредѣленіе отъ сѫдътъ за спираніето имъ.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За обрьщаніе възискваніето върху движимый имотъ.

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

За́поръ (аре́стъ) на движимый имотъ.

352. Кога възискваніето ся обрьща върху движимо имущество, въ повѣстката за испълненіето ся бѣлежатъ подлежащето на за́поръ (аре́стъ) имущество и срокътъ, слѣдъ изминуваніето на който, ще ся наложи за́порътъ, т. е. ще ся опише показаното имущество и ще ся зематъ мѣрки за пазеніето му.

353. До за́порътъ на имотътъ, който ся намира на истото мѣсто гдѣто е и длъжникътъ, може да ся пристѫпи въ сѫщото время когато ся предяви на послѣдній повѣстката за испълненіето.

354. Срокъ да ся яви отсѫтствующій длъжникъ при за́порътъ на имотътъ му ся назначава двѣ недѣли отъ деньтъ когато му ся е врѫчила повѣстката; въ кога имотътъ, върху който ся луря за́поръ, подлежи на бързо развалиніе, или кога има страхъ,

че той може да бѫде скрытъ, тогава за́поръть и продажбата на имотътъ, или запечатванѣто му могатъ да ся извьршатъ, по молбата на възискательтъ, незабавно, безъ да ся чака установеный за явяванѣто на длъжникътъ срокъ.

355. Не ся туря подъ за́поръ въ никой случай:

1) ежедневно-носената дреха, която е необходима споредъ годишното время;

2) бѣлытѣ дрехи и сѫдинытѣ, до колкото сѫ необходимы на длъжникътъ и на семейството му за ежедневно употребеніе;

3) постилкитѣ и одроветѣ имъ;

4) жизненнытѣ припасы и дьрвата, които ся намиратъ въ кѫщата въ количество потребно за обдьржаніе на кѫщата до единъ мѣсяцъ;

5) иконытѣ, които не сѫ облечены съ сребро и скѫпоцѣнны украшенія;

6) семейнытѣ и другитѣ принадлежащи на длъжникътъ хартіи, съ исключеніе на дълговнытѣ записы, акціи, облигаціи и на други подобни лихвенны хартіи;

7) необходимата форменна дреха на лицата, които ся намиратъ на дѣйствителна служба;

8) движимостьта, която, по законътъ или по обичайтъ, ся припознава за принадлежность на недвижимытѣ имоты;

9) книгитѣ, орѫдіята и снаредытѣ (такъмытѣ), които сѫ необходимы на длъжникътъ въ ежедневнытѣ му, по званіето, занаятътъ или промыслътъ му, занятія.

356. Длъжникътъ има право да иска да не ся турятъ подъ за́поръ нѣкои отъ вещитѣ му, ако другитѣ стигатъ споредъ оцѣненіето имъ да ся удовлетвори възисканіето.

357. Сѫдебный членъ поканва единъ членъ отъ мѣстната полиція да присѫтствова кога ся налага за́поръть:

1) кога външнитѣ врата на кѫщата сѫ затворены и не щатъ да ги отворятъ;

2) кога не отварятъ вратата на вѫтрешнитѣ стаи, или отричатъ да отворятъ ключелкитѣ на затворенытѣ помѣщенія;

3) кога за́поръть ся извьршва въ отсѫтствіето на длъжникътъ.

358. ако членътъ на сѫдътъ намѣри; кога пристѫпи да налага за́поръ, че той е вече наложенъ по друго възисканіе, той, като свѣри имотътъ съ съставеный по предишній за́поръ описъ, налага за́поръ само върху онія предметы, които не сѫ внесены

въ предишній описъ; нъ въ такъвъ случай запоръть ся снема само слѣдъ като ся удовлетворятъ и двѣтѣ възисканія или по съгласіето на двоицата възискатели.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Описътъ на движимото имущество.

359. Описътъ на движимото имущество требва да съдьржи:

1) означеніе на нумерата възъ бѣлезитѣ, които сж турены на запренытѣ предметы;

2) названіето и описаніето на всякій запренъ предметъ и, ако требва, бѣлежка за мѣрката, тяжестьта или бройтъ имъ.

360. Въ описътъ на украсенытѣ съ драгоцѣнны камни вещи ся показва числото, величината и названіето на тѣзи камьни.

361. Въ описътъ на стокитѣ, а сжщо и на издѣліята, на фабричнытѣ и заводны матеріалы, които ся намиратъ въ мѣстата за стоки, ся бѣлежатъ:

1) нумерата или знаковетѣ върху мѣстата за стоки;

2) названіето и описаніето на стокитѣ, които ся пазятъ въ тѣзи мѣста.

362. Въ описътъ на билетытѣ отъ кредитны установенія, на облигаціитѣ, акціитѣ и тѣмъ подобны хартіи ся означава числото, родътъ, нарицателната цѣна и нумерата имъ. Самытѣ документы ся представятъ въ сждътъ, кога запреното имущество, споредъ направеното му оцѣненіе, не стига да ся покріе възисканіето.

363. Въ описътъ на водоходна направа (корабь, ладія и пр.) освѣнъ мѣрката, длъжината и широчината на тѣлото и на главнытѣ му части ся показватъ тяжестьта, която тя може да вдига, дървото отъ което е направена, платната, вжжата и проч. споредъ названіето и количеството имъ, ако бжде възможно, бѣлежи ся и кога е тя направена.

364. Предметытѣ, върху които ся е предявило право отъ страна на трете лице, ся внасятъ въ описътъ съ бѣлежка: кой е предъявилъ правото върху тѣхъ, а сжщо и въ какво състои то.

365. Бройтъ, мѣрката и тяжестьта на описанытѣ предметы ся показватъ въ описътъ съ слова (думы) и цифры.

366. Въ описътъ требва да бжде означенъ деньтъ на поченваніето и свьршваніето му. Въ крайтъ на описътъ ся бѣлежатъ всичкитѣ направены въ него поправки, нъ остьргванія въ

описътъ не ся допущатъ. Описътъ требва да бѫде прекаранъ съ вьрвь и подпечатанъ съ печатътъ на сѫдебный членъ.

367. Описътъ ся подписва отъ възискательтъ и отъ длъжникътъ, ако сѫ ся намирали при описътъ, отъ свидѣтелитѣ, ако сѫ были поканены, и отъ сѫдебный членъ. За причината, по която едната, или другата страна, или свидѣтелитѣ не сѫ подписали описътъ, ся прави въ него особна бѣлежка. Възискательтъ, длъжникътъ и поканенытѣ свидѣтели могатъ да представятъ на сѫдебный членъ бѣлежки възъ съставеный описъ и да му предлагатъ потребнытѣ по мнѣнието имъ измѣненія въ него. Ако сѫдебный членъ остави безъ вниманіе бѣлежкитѣ, които му сѫ ся направили, то, по исканието на странытѣ, той требва да обясни въ крайтъ на описътъ причинытѣ, които сѫ го накарали на това.

368. По исканието на възискательтъ или на длъжникътъ, сѫдебный членъ е обязанъ да дава, срѣщу установената плата, преписы отъ описътъ, прекараны съ вьрвь, подпечатаны и подписаны отъ него.

369. Възъ хранилищата, или мѣстата за стоки, сѫщо и възъ всякій предметъ, който ся намира вънъ отъ означенытѣ помѣщенія, сѫдебныйтъ членъ удря печатътъ си и бѣлегъ съ нумерото на описътъ. Освѣнъ това, на странытѣ, които сѫ присѫтствовали при описътъ, ся предоставя право да туряѓтъ възъ описанытѣ предметы и своитѣ печати.

370. Възискательтъ или длъжникътъ, който не ся е явилъ при описътъ, или го е подписалъ безъ никаквы забѣлежванія, нѣма право да подава отпослѣ жалбы срѣщу неправилното му извьршваніе. Това правило не ся простира и възъ случаитѣ, кога описътъ на единъ имотъ, който ся повреѫда скоро, е былъ направенъ безъ да ся чака да ся яви и длъжникътъ.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Оцѣненіето на движимото имущество.

371. Оцѣненіето на движимото имущество става при зáпорътъ и ся бѣлежи въ описътъ.

372. Цѣната на всякій описанъ предметъ ся опредѣлява отъ възискательтъ, или отъ длъжникътъ, ако възискательтъ ся не яви. Въ случай че стане препирня възъ оцѣненіето, онзи, който я предявява, има право да иска да ся направи оцѣненіето отъ вѣщи люди, като земе възъ себе си разноскитѣ за това оцѣненіе.

373. Вѣщитѣ люди за оцѣненіето на имуществото ся назначаватъ по взаимното съгласіе на възискателтъ и на длъжникътъ, а кога послѣднитѣ не могатъ да ся съгласятъ, или отсѫтствоватъ, или има нѣкоя друга причина, вѣщитѣ люди ся назначаватъ по усмотрѣніето на сѫдебный членъ.

374. Отъ вѣщитѣ люди не ся иска клятва.

375. За испращаніето на вѣщитѣ люди, които не сѫ ся явили на пьрвото поканваніе, сѫдовный членъ ся отнася до най близкото имъ началство.

376. Лицата, които ся повыкатъ да направятъ оцѣненіе, ако отбѣгватъ отъ испълненіето на тая обязанность, безъ да представятъ доказателства на законны препятствія, подлагатъ ся на глоба до сто гроша.

377. Вѣщитѣ люди ся възнаграждаватъ споредъ 160 статія на настоящитѣ правила.

ЧЕТВЬРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Пазенѣето на запреното имущество.

378. Запреното имущество ся дава на пазачь, или ся пренася въ особны помѣщенія.

379. Пазачьтъ ся назначава по взаимното съгласіе на възискателтъ и на длъжникътъ, а ако съгласіе не стане, отъ сѫдовный членъ.

380. Сѫдовный членъ е длъженъ да назначи за пазачи състоятелны люди и преимущественно лица, които пріематъ вьрху си пазенѣето на имуществото, безъ да го премѣстяватъ.

381. Сѫдовный членъ, ако и двѣтѣ страны не сѫ си изразили писменно съгласіето, не може да назначи за пазачь:

1) тогова, който по законътъ не може да бѫде свидѣтель;

2) роднинытѣ и сватоветѣ си до втората степень включително;

3) възискателтъ, длъжникътъ, супрузитѣ имъ, домашнитѣ роднины по пряма линія безъ ограниченіе на степенитѣ, а по съребърна — роднинытѣ отъ втора степень и сватоветѣ до втора степень включително, освѣнъ ако никой другій не ся съгласи да пази имуществото.

382. На оногова, който е назначенъ за пазачь, ся дава преписъ отъ описътъ на запреното имущество, за пріеманіето на което той ся подписва вьрху пьрвообразный описъ.

383. Пазачьтъ пріема заплата за пазенѣето, по взаимното му съгласіе съ длъжникътъ и съ възискателтъ, а ако това съгласіе не стане, размѣрътъ на възнагражденіето ся опредѣля отъ сѫдътъ.

384. Пазачьтъ нѣма право да ся ползова отъ имуществото, което му е дадено да го варди и не требва да го дава никому другиму, нъ е обязанъ да го пази въ цѣлость подъ страхъ че инакъ ще ся лиши отъ заплатата за пазенѣето и ще му ся възискатъ загубытѣ.

385. За распрьсванѣето на ввѣреный му имотъ, пазачьтъ, освѣнъ възисканѣето което е опредѣлено въ предидущата статія, подпада еще и подъ отговорностъ по углавнытѣ законы (236 на углавный оттоманскій кодексъ).

386. Пазачьтъ е обязанъ да дава точна смѣтка за придобывкитѣ, които докарва запреното имущество.

387. Разноскитѣ за пазенѣето на продаденый имотъ ся пресмѣтватъ отъ сѫдіята и ся плащатъ изъ събранытѣ отъ продажбата суммы.

ПЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Проданьта на запреното имущество.

388. Мѣстото и деньтъ на продажбата на имуществото ся забѣлежва отъ сѫдовный членъ възъ сѫщій описъ; продажбата ся извьршва при мѣстный окрѫженъ сѫдъ.

389. Имотъ, на който пренасяніето става съ затрудненіе или съ значителны разноски, ся продава на мѣстото, гдѣто ся варди.

390. Продажбата ся извьршва отъ сѫдовный членъ публично, въ присѫтствіето на чиновникъ отъ мѣстната полиція.

391. Срокътъ на публичната продань ся опредѣля отъ сѫдовный членъ, наспротивъ значителностьта и качеството на имотътъ, отъ седьмь до четырнайсять дни откакъ ся свьрши описътъ и оцѣненіето на имотътъ. Предметытѣ, които ся повреждатъ скоро, а сѫщо и предметытѣ, за пазенѣето на които требва да станатъ голѣмы разноски, които не отговарятъ на стойностьта на имуществото, могатъ да ся назначатъ за продань въ по-кѫсъ срокъ.

392. Проданьта може да ся отложи само по съгласіето на всичкитѣ кредиторы, които сѫ обьрнали възисканіето си върху описаното имущество.

393. Проданьта ся огласява съ обявенія отъ страна на сѫдовный членъ, въ които ся бѣлежатъ: предметытѣ, мѣстото, деньтъ

и часътъ на проданьта, имято на ступанинътъ на имуществото, суммата за която е то оцѣнено поради проданьта. Предметытѣ ся означаватъ въ обявенията съ общо имя, споредъ родътъ имъ, безъ подробно исчисленіе.

394. Обявенията ся залѣпятъ поне една недѣля преди, а въ указаный въ 391 статія случай, най малко единъ день преди проданьта, на полицейскитѣ кѫшя, на тѫржищата и на други подобны мѣста въ градътъ гдѣто ще става проданьта, а такожде и на външнытѣ врата на домътъ, въ който тя има да стане.

395. Обявенията за проданьта на варки, ладіи и други водоходны направы ся залѣпятъ на пристанищата и на водоходнытѣ направы, които сѫ за продань.

396. За проданьта на имущество, което споредъ оцѣненіето надминува 2000 гроша, въ окрѫгъ, гдѣто ся издава вѣстникъ, освѣнъ означенытѣ обявенія, става обнародваніе и въ мѣстный вѣстникъ.

397. За направенытѣ обявенія и обнародванія сѫдовный членъ прави бѣлежки въ дневникътъ.

398. Кога ся случи да ся измѣни деньтъ или мѣстото на проданьта, по предписаніе отъ сѫдътъ или по споразумѣніе на странытѣ, сѫдовный членъ е обязанъ да направи новы обявенія и ново обнародваніе и да запише това въ дневникътъ.

399. Сѫдовный членъ, като ся распореди, когато требва, да ся пренесе запреното имущество въ мѣстото на проданьта, провѣрява го споредъ описътъ и за пріеманіето му дава на пазачьтъ подписъ.

400. Въ назначенытѣ за публична продань дни ся дозволява на всичкитѣ желающи да огледватъ предметытѣ, които ся продаватъ.

401. Възискательтъ може да участвова въ купуваніето, възъ общо основаніе; нъ длъжникътъ, неговътъ настойникъ, лицето, което е участвовало въ съставеніето на описътъ на имотътъ, или което извьршва проданьта, сѫщо и членътъ на полицейското управленіе, който присѫтствова при проданьта, нѣматъ право да зематъ участіе въ купуваніето.

402. Ступанинътъ на имуществото, който ся намира при проданьта, има позволеніе да иска да ся продадатъ нѣкои предметы по-напредъ отъ други.

403. Като ся отвори проданьта, сѫдовный членъ провъзгласява цѣната на всякій предметъ споредъ оцѣненіето и пыта:

Кой ще даде повече? Предлаганытѣ отъ куповачитѣ цѣны ся обявяватъ отъ сѫдовный членъ устно, до гдѣто трае наддаванѣето. Като престане наддаванѣето, сѫдовный членъ изговаря три пѫти думытѣ: Никой ли не дава повече? Ако и слѣдъ третій пѫть не стане наддаваніе, тогава той чуква съ чукчето и, слѣдъ това, наддаваніе ся не пріема вече.

404. Предметытѣ за продань оставатъ за смѣтката на тогози, който е далъ най голѣмата цѣна.

405. Въ дневникътъ на сѫдовный членъ ся бѣлежи.

1) деньтъ на проданьта;

2) нумерото (бройтъ) на предметъитъ, що ся продава, по описътъ;

3) най горнята цѣна що ся е дала при проданьта;

4) званіето, имято и презимято на куповачьтъ, които ся записватъ собственноржчно отъ него истый, или, ако той бѫде безкниженъ, по негово довѣріе — отъ друго лице;

5) присѫтствовалъ ли е при проданьта длъжникътъ или представительтъ му.

406. Куповачьтъ плаща, при самата продань, впълно цѣната на купеный отъ него предметъ, ако тя не надминува 100 гроша; ако ли тя надминува стотѣ гроша, куповачьтъ може да внесе само пятата часть, а другитѣ пары да заплати не по-кѫсно отъ идущій день.

407. Имуществата ся предаватъ на купувачитѣ само откакъ ся напълно събератъ предложенытѣ отъ тѣхъ при проданьта цѣны.

408. Ако суммата, която е събрана отъ продажбата на една часть отъ имуществото, стига да ся удовлетвори напълно възисканіето и да ся покріятъ направенытѣ при испълненіето разноски, то останалитѣ предметы не ся продаватъ, а ся врьщатъ на ступанинътъ имъ.

409. Отъ събранытѣ чрезъ проданьта суммы преди всичко ся плащатъ разноскитѣ по зáпоръ, пазенѣето и проданьта на имотътъ, а съ остатъкътъ сетнѣ ся удовлетворяватъ предявенытѣ възисканія.

410. Проданьта ся счита като не станала:

1) кога не ся явятъ куповачи да ся пазарятъ или ся е явилъ само единъ;

2) кога никой отъ тѣзи, които сѫ ся явили, не наддаде врьхъ оцѣненіето;

3) кога слѣдъ проданьта куповачьтъ, който е далъ задатъкъ (пей), не плати на время другата сумма.

411. Кога продань не стане, — защото не сѫ ся явили люди които желаятъ да купятъ, — предоставя ся на личнытѣ кредиторы на дължникътъ, по съразмѣрно съ суммата на възисканията имъ вышегласіе, да молятъ да ся назначи нова продань, или да имъ ся устжпи непродаденый имотъ споредъ оцѣненіето.

412. Правото да задържи имотътъ за своя смѣтка принадлежи преимущественно на онзи кредиторъ, по молбата на когото е былъ наложенъ зáпорътъ, а подирь него, на оногози чіето възисканіе е пó значително.

413. Имуществото, което не е могло да ся продаде и при втората продань и което кредиторытѣ не сѫ зели за своя смѣтка, ся освобождава отъ зáпоръ.

414. Проданьта ся припознава за недѣйствителна, кога имуществото е купено отъ едно лице, което, споредъ 395 статія, не е имало право да земе участіе въ купуванието. — Въ този случай внесенытѣ отъ куповачьтъ пары ся даватъ за удовлетвореніе на прѣдявенытѣ върху продаденото имущество дългове, а сѫщото имущество, по ново искание на кредиторытѣ, може пакъ да ся подложи на публична продань.

415. Новата продань ся назначава безъ второ оцѣненіе и ся извършва по правилата установены за първата продань, съ разлика само че при втората продань имуществото може да ся продаде по-долу отъ оцѣненіето.

ШЕСТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Обрьщанието на възисканието върху капиталытѣ или друго движимо имущество на длъжникътъ, което ся намира въ рѫцѣтѣ на трето лице.

416. На третитѣ лица, у които ся намиратъ капиталы или друго нѣкое движимо имущество на дължникътъ, или които му длъжатъ временны платежи, ся съобщава повѣстка (ст. 109—113), въ която ся показва времято кога ся е проводила на дължникътъ повѣстката за испълненіето (337). Като пріематъ тая повѣстка, третитѣ лица ся задлъжаватъ да предадатъ въ рѫцѣтѣ на сѫдовный членъ, който испълнява рѣшеніето, или въ мѣстный окрѫженъ сѫдъ, всичкото имущество, което принадлежи, или ся пада на длъжникътъ.

417. Третитѣ лица имать право да възразятъ противъ запорътъ и да подадатъ на сѫдовный членъ, който извьршва възисканіето, заявеніята си въ тридневенъ срокъ откакъ пріематъ повѣстката.

Членътъ отъ сѫдътъ съобщава тія заявенія на възискателтъ, който може да предяви противъ третето лице искъ, възъ общото основаніе.

418. Ако третитѣ лица не сѫ дали имуществото, което дѣйствително е принадлежало на длъжникътъ и ся е намирало въ тѣхнитѣ рѫцѣ кога е былъ наложенъ запоръ, тѣ оставатъ отговорны предъ възискателтъ въ случай че длъжникътъ ся покаже несъстоятеленъ да плати длъгътъ (416).

СЕДМО ОТѢЛЕНІЕ.

Обрьщаніе на възисканіето възъ капиталытѣ на длъжникътъ, които ся намиратъ въ правителственно или сѫдебно мѣсто, или кредитно установеніе.

419. Кога възискателтъ посочи възъ капиталы на длъжникътъ, които ся намиратъ въ нѣкое правителственно или сѫдебно мѣсто, или възъ пары които има да му ся плащатъ отъ това мѣсто, членътъ на сѫдътъ съобщава на това мѣсто испълнителный листъ, като показва и кога ся е испратила на длъжникътъ повѣстката за испълненіето.

420. Възискателтъ, който не е пристѫпилъ още до испълненіето, може и самъ да ся обърне въ правителственното или сѫдебното установеніе съ молба да му ся плати отъ капиталытѣ на длъжникътъ, които ся намиратъ въ това установеніе, или съ суммытѣ които има то да му дава; при това той требва да представи пьрвообразный испълнителенъ листъ и удостовѣреніе отъ сѫдовный членъ, че ся е испратила на длъжникътъ повѣстката за испълненіето.

421. Щомъ пріеме испълнителный листъ, мѣстото, въ което ся намира капиталътъ на длъжникътъ, или отъ което има да му ся даватъ пары, е длъжно да постѫпи съгласно съ 416 статія.

422. Кога ся предявятъ нѣколко исканія да ся удовлетвори, съ капиталытѣ на длъжникътъ или съ парытѣ които има да му ся плащатъ, повече отъ едно възисканіе, присѫтственното мѣсто или сѫдебното установеніе, въ което ся намиратъ капиталытѣ или

отъ което има да ся плаща нѣкоя сумма на длъжникътъ, испр[illegible] ща въ мѣстный окрѫженъ сѫдъ всичкитѣ суммы които ся пада[illegible] на длъжникътъ.

ОСМО ОТДѢЛЕНІЕ.

Обрьщаніето на възисканіето възъ мѣсячината на единъ чиновникъ и възъ другитѣ му платы[illegible]

423. За налаганіе запоръ възъ мѣсячината и другитѣ пл[illegible]а-ты на единъ чиновникъ ся пазятъ правилата предписаны [illegible]въ 420—422 статіи.

424. За исплащаніе дългътъ задържа часть отъ платытѣ н[illegible]е-посредственното началство на длъжникътъ, възъ слѣдующето осно[illegible] о-ваніе;

1) отъ платытѣ на едно дължностно лице, което пріема н[illegible]а годината до 10,000 гроша включително, ся изважда ако не [illegible]е женень — една третя часть, а ако е женень или е вдовецъ с[illegible]ъ дѣца — една четвьрта часть отъ всичката сумма, която му с[illegible]я пада на годината;

2) отъ платытѣ на оногова, който пріема по много отъ 10[illegible], 000 гроша, но не повече отъ 20,000 гроша на годината, ако [illegible]е неженень — двѣ пяти части, ако ли е женень или вдовецъ с[illegible]ъ дѣца — една третя часть отъ всичката сумма, която пріема на го-[illegible]о-дината отъ дьржавный ковчегъ;

3) отъ платытѣ на оногова който пріема повече отъ 20,[illegible], 000 гроша на годината, ако е неженень — половината, ако ли [illegible] е женень или вдовецъ съ дѣца — двѣтѣ пяты отъ всичката сум-[illegible] ма, която му ся пада на годината отъ ковчегътъ. Но ако жената [illegible] или дѣцата на длъжникътъ иматъ собственъ достаточенъ за об-[illegible] дьржаніето имъ имотъ, тогава отъ платытѣ на длъжникътъ ся ва-ди такава сѫщо часть каквато отъ неженень или вдовецъ безъ дѣца.

425. Не ся спиратъ за дългъ и възисканія:

1) пенсіи, назначены за раны;

2) вспомоществованія опредѣлены на длъжникътъ за погре-беніе на родители, на жена, или на дѣца, или по причина на ра-зореніе отъ огьнь, наводненіе или отъ друго злочесто събытіе;

3) суммытѣ дадены за пѫтни разноски по дѣлата на службата.

ДЕВЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Частнытѣ производства и препирнитѣ при обрьщаніето на възискваніето върху движимото имущество.

426. Членътъ на сѫдътъ нѣма право да въспре налаганіето на зáпоръть по причина на възраженія отъ страна на длъжникътъ или на трети лица че имуществото, което ся намира въ владѣніе на длъжникътъ, не му принадлежи, освѣнь ако ся внесе всичката възискана сумма, или ако възискательтъ изяви съгласіе да ся отложи зáпоръть.

427. Онзи който мисли че има нѣкакво право възъ описаното имущество или възъ една часть отъ него, дълженъ е, ако иска да въспре публичната му продань или да ся не дадатъ добытытѣ отъ продажбата пары, да предяви искъ въ сѫдътъ на основа мѣсто гдѣто е наложенъ зáпоръть. — По този искъ ся викатъ на сѫдъ длъжникътъ и възискательтъ.

428. Предявеніето на искътъ спира публичната продань на имотътъ, за който има распря, само кога сѫдътъ комуто е предявенъ искътъ, го подложи подъ зáпоръ възъ основаніе отъ правилата за обезпеченіе на искътъ.

ЧЕТВЬРТА ГЛАВА.

За обрьщаніето на възисканіето върху недвижимото имущество.

429. За описътъ, оцѣненіето и проданьта на недвижимытѣ имущества ся вардятъ постановенытѣ въ статіи 357, 365, 368, 370, 374, 377, 392, 397, 398, 401, 412 и 414 правила. Особеннытѣ правила, които ся относятъ собственно до недвижимытѣ имущества, ся излагатъ въ слѣдующитѣ статіи.

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Общи правила.

430. Кога ищецътъ обърне възисканіето си върху недвижимъ имотъ, въ повѣстката приготвена за длъжникътъ ся казва че, ако той не заплати дългътъ си до два мѣсяца, откакъ му ся връчи повѣстката, ще ся пристѫпи до описътъ и продажбата на показаный въ нея недвижимъ имотъ неговъ.

431. Въ истото время кога ся проводи на длъжникътъ повѣстката за испълненіето, сѫдътъ налага възбрана върху показаный отъ кредиторътъ имотъ.

432. Откакъ пріеме повѣстката за испълненіето, длъжникътъ не може, подъ лична и имуществена отговорность, по законътъ:

1) да отчуждава този имотъ;

2) да сѣче въ него дърва, освѣнъ колкото му ся потрѣбны за поддържаніе на домакинството, и изобщо да отчуждава или разваля такива предметы, които ся считатъ, по законътъ или по обичаитѣ, принадлежность на имотътъ.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Описътъ на недвижимый имотъ.

433. Откакъ истече двамѣсячный срокъ, согласно съ 430 статія, членътъ на сѫдътъ пристѫпа, по искаціе на възискательтъ, до описътъ на недвижимый имотъ; за деньтъ кога ще ся пристѫпи до описътъ ся съобщава на длъжникътъ съ повѣстка.

434. Описътъ требва да съдържи:

1) означеніето на испълнителный листъ, възъ основаніе отъ който ся извьршва възисканіето;

2) мѣстото въ което ся намира имотътъ, сирѣчь въ коя область (губернія), окрѫгъ, или въ кой градъ, въ коя часть, на коя улица и подъ какъвъ брой (нумеръ);

3) отъ каквы части той състои, съ забѣлежваніе названіето както на всичкій имотъ, така и на отдѣлнытѣ му части;

4) кому принадлежи описваный имотъ, не е ли заложенъ и за каква именно сумма;

5) възъ какво основаніе длъжникътъ е придобылъ имотътъ.

435. Въ описътъ ся показватъ:

1) границытѣ на имотътъ и имената па съсѣднитѣ владѣлцы;

2) пространството на земитѣ, на коріитѣ и на водытѣ, които ся намиратъ въ имотътъ;

3) каквы домакински, фабричны или други заведенія има въ имотътъ, въ какво сѫ състояніе и каквы зданія имъ принадлежатъ;

4) други свѣдѣнія, които обясняватъ положеніето и съставътъ на имотътъ, като: заключенытѣ върху него договоры, добытъкътъ за работѫ, земледѣлческитѣ орѫдія, машинытѣ, разстоніето въ което ся намира отъ промышленны градове, отъ корабоходны рѣки или желѣзны пѫтища и пр.

436. Кога пространството на земитѣ е неизвѣстно, то ся опредѣля приблизително, съ обяснение на житата, които ся искарватъ и на сѣното, което ся искосява въ имотътъ.

437. Въ описътъ на домъ ся показва:

1) камьненъ ли е или е дървенъ и съ какво е покритъ;

2) мѣрката му въ дължина, ширина и высочина;

3) на колко ката е и колко стаи за живѣние има;

4) отдѣлнытѣ отъ домътъ, но принадлежащи нему зданія.

438. Въ описътъ на фабрики и заводы ся показва:

1) отъ какви зданія състоятъ, т. е. отъ камьнни или дрьвены и съ какво сѫ покрыти;

2) голѣмината на зданіята, на колко ката сѫ, и колко стаи за живѣние и работение има; при описътъ на рударскитѣ заводы, освѣнъ това, ся казва числото и голѣмината на рудницытѣ, на кѫщіята и на другитѣ заведенія;

3) числото на язоветѣ, на становетѣ и на другитѣ машины, които ся употребяватъ за работение;

4) количеството на издѣліята сир. отъ колко до колко сѫ стигали издѣліята въ послѣднитѣ 5 годины.

439. Въ описътъ ся внася всичкото движимо имущество, което не може да бѫде отдѣлено отъ имотътъ що ся описва, или споредъ назначението си или споредъ законътъ.

440. Свѣдѣнія за недобранытѣ дьржавны даноцы и други беріи членътъ на сѫдътъ иска отъ мѣстното ковчежничество, отъ окрѫжный и градскій управителны съвѣты и отъ другитѣ присѫтственны мѣста, кога отдѣто требва. Ако тѣзи свѣдѣнія не ся дадатъ, свьршването на описътъ ся не спира.

441. Отрѣзытѣ за които има препирня ся внасятъ въ описътъ, съ означение на голѣмината и на границытѣ имъ и съ показание гдѣ ся разгледва препирнята за тѣхъ.

442. Ако стойностьта на имотътъ очевидно надминува суммата на възисканието, тогава ся описва за публичната продань само една съразмѣрна съ възисканието часть.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Оцѣнението на недвижимытѣ имоты.

443. При свьршването на описътъ възискательтъ требва да представи на сѫдовный членъ подписъ съ означение цѣната която

той туря за описваный имотъ. Този подписъ ся предявява на ступанинътъ на имотътъ, ако той ся е намиралъ при описътъ.

444. Ступанинътъ на имотътъ, ако намира че опредѣлената отъ възискателтъ цѣна е долня, може, въ седмидневенъ срокъ откакъ му е предявенъ подписътъ на възискателтъ, да представи подробно оцѣненіе на имотътъ по среднето количество на годишный доходъ за послѣднитѣ пять години, или ако е владѣлъ имотътъ по-малко отъ пять години, за всичкото время на владѣнієто си.

445. Ако възискателтъ ся не съгласява на оцѣненіето направено отъ отвѣтникътъ, опредѣленіето на среднето количество на чистый доходъ правятъ вѣщи люди.

446. Вѣщитѣ люди ся назначаватъ въ нечетно (текъ) число, по взаимно съгласіе на възискателтъ и на длъжникътъ, а ако тѣ не могатъ да ся съгласятъ, сждовный членъ назначава вѣщитѣ люди изпомежду съсѣднитѣ владѣлцы.

447. Членътъ на сждътъ представя описътъ и оцѣненіето въ онзи сждъ, гдѣто има да стане публичната продань на имотътъ.

448. Като ся свьршатъ описътъ и оцѣненіето, длъжникътъ и възискателтъ могатъ да обадятъ на сждовный членъ мѣстото, срокътъ и редътъ на публичната продань.

ЧЕТВЬРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Редътъ по който ся дьржи и вьрти описаный имотъ.

449. Описаный имотъ остава, до гдѣ ся продаде публично, въ владѣнієто на предишній му ступанинъ, който го управя споредъ изложенытѣ въ 432 статія правила.

450. Длъжникътъ требва да даде смѣтка за времято до когато е дьржалъ описаный имотъ. Събранытѣ отъ имотътъ доходы ся прибавятъ до суммата, за която ся продаде той.

ПЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Проданьта на недвижимытѣ имоты.

451. Като пріеме описътъ, окржжный сждъ назначава единъ отъ членоветѣ да извьрши продажбата.

452. Ако длъжникътъ и възискателтъ не ся съгласятъ вьрху мѣстото, срокътъ и редътъ на публичната продань (448), сж-

довный членъ, който е назначенъ да извърши продажбата, опредѣля деньтъ на нейното отваряніе и ся распорежда да ся обнародватъ обявенія за публичната продань, чрезъ трикратна публикація въ мѣстната газета.

453. Ако длъжникътъ докаже, че чистый и свободный доходъ отъ недвижимый имотъ за три години стига да ся плати дългътъ съ капиталътъ, лихвытѣ и разноскитѣ, които длъжи, и ако предложи да преведе този доходъ възъ кредиторътъ, сѫдътъ може да спре възисканіето, но то може да бѫде подновено, ако ся яви нѣкое възраженіе или препятствіе за платежьтъ.

454. Деньтъ на проданьта на недвижимый имотъ не може да бѫде назначенъ преди два мѣсяца отъ деньтъ на послѣднята публикація.

455. Обявеніята за проданьта на недвижимый имотъ съставя членътъ на сѫдътъ; тѣ требва да заключаватъ въ себе си:

1) имената и презимената на ступанинътъ на имотътъ и на възискательтъ;

2) имято и презимято на сѫдовный членъ, комуто е порѫчена продажбата на имотътъ;

3) кратко описаніе на имотътъ, който ся продава, и мѣстото гдѣто ся намира;

4) заложенъ ли е имотътъ и ако е заложенъ, то кому;

5) мѣстото и времято на продаваніето;

6) цѣната, отъ която требва да ся захване проданьта.

456. Обявеніята за публичната продажба, поне единъ мѣсяцъ прѣди проданьта, ся залѣпятъ на мѣстото гдѣто е имотътъ и при входътъ на онзи сѫдъ, при който има да стане продажбата. Освѣнъ това тія обявенія ся испращатъ въ градскитѣ и селскитѣ полицейски управленія и ся обнародватъ въ мѣстный областенъ вѣстникъ. Публикаціята въ вѣстникътъ требва да става само тогава, кога цѣната на имотътъ е повече отъ 1000 гроша.

457. Описътъ и оцѣненіето на имотътъ, предписаніята на сѫдебнытѣ мѣста и изобщо всичкитѣ хартіи, които ся относятъ до публичната продажба, требва да сѫ достѫпны въ канцеляріята на сѫдебното мѣсто за всичкитѣ желающи, въ всичкото време отъ залѣпеніето на обявеніята до началото на проданьта.

458. Предъ проданьта ся съставя за всякій имотъ продавенъ листъ, въ който ся записватъ: названіето на имотътъ или на отрѣзътъ отъ него, цѣната отъ която требва да ся захване

проданьта на имотътъ, недоплатенытѣ за него данъцы и разноскитѣ, които сѫ станали за да ся назначи за продань.

459. Кога ся продаватъ нѣколко имота, на длъжникътъ ся предоставя право да покаже, кой имотъ требва да ся продаде по напредъ.

460. Смѣтката за разноскитѣ, които сѫ станали за да ся назначи за продажба имотътъ, ся съставя отъ членътъ на сѫдътъ и ся утвърдява отъ окрѫжный сѫдъ.

461. Всякій, който желае да купи имотътъ, може свободно да ся яви въ мѣстото гдѣто ся той продава, като куповачь, самси или чрезъ повѣренникътъ си, който требва да е снабденъ съ особенна за това довѣренность отъ него.

462. Проданьта ся извършва отъ сѫдовный членъ, въ присѫтствіе на чиновникътъ по управленіето на хазната, и ся захваща съ прочитаніето на продавный листъ и съ пытаніето: желае ли нѣкой да наддаде възъ назначената въ продавный листъ цѣна.

463. Всяко наддаваніе ся внася въ продавный листъ срѣщу презимято на куповачьтъ, обявява ся на всичкитѣ други куповачи и ся записва въ продавный листъ или отъ самитѣ куповачи или, по желаніето имъ, отъ членътъ на сѫдътъ.

464. Продавный листъ ся подписва:

1) отъ оногова който е далъ най голѣмата цѣна;

2) отъ възискательтъ и отъ длъжникътъ, ако сѫ присѫтствовали на проданьта;

3) отъ сѫдовный членъ, който е извършвалъ продажбата.

465. Проданьта ся продължява 61 день. Подирь истичаніето на тойзи срокъ, имотътъ ся присѫжда на оногова, който е далъ най голѣмата цѣна. Това присѫжданіе ся забѣлежва отъ сѫдовный членъ върху продавный листъ. Ако въ продълженіето на 31 день отъ деньтъ на присѫжданіето ся яви нѣкой който иска да наддаде 5 % врьхъ най голѣмата дадена цѣна, проданьта ся подновява. Имотътъ ся присѫжда на оногова, който е далъ най високата цѣна. Този послѣдній е длъженъ такожде да внесе напълно всичката предложена отъ него сумма, а сѫщо и установеното мыто. Подлежащето сѫдебно установеніе дава на куповачьтъ документытѣ за право на владѣніе.

466. Изъ броената отъ куповачътъ сумма преди всичко ся плащатъ недоплатенытѣ дьржавны данъцы, земско-обществены и градски беріи отъ всякакъвъ видъ, които ся падатъ отъ имотътъ

до деньтъ на продаванието му, а сѫщо и разноскитѣ които сѫ станали за описътъ и продажбата на имотътъ.

467. Проданьта ся счита да не е станала:

1) ако ся не явятъ куповачи, или ся яви само единъ;

2) ако отъ куповачитѣ, които сѫ ся явили, никой не нададе върху суммата на оцѣнението;

3) ако подирь свършването на проданьта, куповачътъ не плати всичката сумма, за която ся е задължилъ.

468. Ако проданьта не стане, кредиторытѣ иматъ право да искатъ да ся отвори нова продань или да задържатъ имотътъ за своя смѣтка, съ цѣната, отъ която ся е почнала проданьта.

469. Кредиторътъ, който задържа имотътъ за своя смѣтка, требва да плати на всичкитѣ други кредиторы онова, щото ся пада всякому, споредъ съразмѣренъ съ притязанията имъ дѣлежъ.

470. Разногласието между кредиторытѣ относително до нова продань ся рѣшава по вышегласието на присѫтствующитѣ кредиторы опредѣлявано съразмѣрно съ суммата на притязанията имъ.

471. Ако и втората продань не стане, то кредиторытѣ требва да поематъ възъ тѣхъ си имотътъ, или да обърнатъ възисканието си върху другъ длъжниковъ имотъ, но да платятъ, съразмѣрно съ възисканието на всякиго, разноскитѣ които сѫ станали за да ся назначи за продань имотътъ.

472. Ако куповачътъ не плати всичката цѣна, за която му е продаденъ имотътъ, той отговаря за всичкитѣ загубы, които могатъ да излѣзятъ отъ това за длъжникътъ, а така и за всичкитѣ разноски по продаванието на имотътъ.

473. Проданьта ся счита недѣйствителна:

1) кога, подирь проданьта ся е доказало предъ сѫдътъ че продаденый имотъ не принадлежи на длъжникътъ;

2) кога нѣкой е неправилно отстраненъ отъ участіе въ купуванието, или кога неправилно ся е отхвърлила най голѣмата цѣна, която нѣкой е предложилъ;

3) когато имотътъ ся е купилъ отъ такова лице, което не е имало право да земе участіе въ купуванието;

4) кога имотътъ ся е продалъ преди срокътъ, който е назначенъ въ обявенията за проданьта.

474. Новата продань ся назначава не по рано отъ показаный въ 430 статія срокъ, безъ повторно оцѣненіе, и ся извършва споредъ постановенытѣ за пьрвата продань правила, съ раз-

ликата само че при втората продань имотътъ може да ся продаде по долу отколкото е оцѣненъ.

ШЕСТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Проданьта на заложенытѣ въ земледѣлческитѣ кассы имоты.

475. Имотытѣ, които сѫ натоварены съ дългове откъмъ земледѣлческитѣ кассы, ся продаватъ при земледѣлческитѣ кассы, съобразно съ горѣизложенытѣ правила за проданьта на имотытѣ изобщо.

СЕДМО ОТДѢЛЕНІЕ.

Частнытѣ производства и препирни.

476. Отвѣтникътъ, който прѣдставя на възискательтъ тригодишный доходъ отъ имотътъ си, въ предвидѣный отъ 453 статія случай, е длъженъ, ако поиска възискательтъ, да обезпечи вѣрностьта и точностьта на исплащанієто на този доходъ, за половина година напредъ, или съ поржчителство или съ други нѣкой начинъ, по взаимното имъ съгласіе.

477. Ако ся не плати доходътъ въ означеный срокъ, възискательтъ има право да поиска или да ся продаде имотътъ на длъжникътъ или да обърне възисканіето си върху даденото обезпеченіе.

478. Тѫжбытѣ че не сѫ ся опазили предписанытѣ отъ законътъ правила при описътъ и оцѣненіето на имотътъ, а сѫщо и въ дѣловодството, което е ставало преди да ся извърши описътъ и оцѣненіето, ся подаватъ въ подлежащій окржженъ сѫдъ, до двѣ недѣли отъ деньтъ какъ е извършено дѣйствіето противъ което става оплакваніе.

479. Догдѣ да ся рѣши тѫжбата, обнародваніето на обявеніята ся спира, и ако тя ся припознае уважителна, производството требва да ся подпови отъ послѣдното правилно дѣйствіе.

480. Жалбытѣ че не сѫ опазены установенытѣ отъ законътъ правила при обнародваніето на обявеніята за публичната продань на имотътъ, ся принасятъ не по малко отъ двѣ недѣли преди назначеный за проданьта день.

481. Жалбытѣ срѣщу неправилното извършваніе на проданьта ся даватъ въ седмидневенъ срокъ.

482. Виновнытѣ въ неправилното извършваніе на проданьта, освѣнъ че ся подлагатъ подъ установенытѣ въ законътъ възисканія, отговарятъ еще, по опредѣленіе на сѫдътъ, и за станалитѣ на частнытѣ лица загубы, ако тія лица си ги подирятъ.

ПЯТА ГЛАВА.

За понудителното предаваніе на отсѫденото имущество.

483. Ищецътъ, комуто е присѫденъ нѣкой недвижимъ имотъ, ввожда ся, като предяви испълнителный листъ, въ владѣніе на този имотъ отъ членътъ на сѫдътъ, въ присѫтствіе на единъ полицейскій чиновникъ, ако имотътъ е въ нѣкой градъ, а ако е въ окрѫгътъ, то въ присѫтствіето на окрѫжный началникъ или на кметътъ. За въвожданіето въ владѣніе ся съставя протоколъ, който ся подписва отъ лицата, които сѫ присѫтствовали при въвожданіето въ владѣніе.

484. Движимото имущество което е было запрено, догдѣ ся е разгледвало дѣлото, ся дава отъ пазительтъ, като му ся предяви испълнителный листъ, на сѫдовный членъ, който го и предава на възискательтъ.

485. Отсѫденото движимо имущество, което не е было подъ за́поръ и което не е было предадено на възискательтъ въ назначеный въ рѣшеніето срокъ, или не е было дадено на сѫдовный членъ, при пьрвото му поискваніе, ся отнема съ пазеніе на постановеното въ 357 статія правило.

486. Въ предвидѣный отъ предидущата статія случай дневникътъ на членътъ на сѫдътъ ся подписва отъ членътъ на мѣстната полиція, който е присѫтствовалъ при земаніето на имуществото.

ШЕСТА ГЛАВА.

За редътъ по който ся распредѣля възисканата сумма между нѣколко кредиторы.

487. Ако възисканата сумма не стига да ся удовлетворятъ напълно всичкитѣ предявены за възисканіе притязанія, сѫдовный членъ я представя въ мѣстный окрѫженъ сѫдъ, който ся рѫководи при распредѣлянієто на тая сумма отъ дѣйствующитѣ законы. Жалбытѣ срѣщу рѣшеніята на окрѫжный сѫдъ ся даватъ въ об-

ластный сѫдъ, въ седмидневенъ срокъ отъ деньтъ когато е было обявено опредѣленіето.

СЕДМА ГЛАВА.

За личното задържаніе.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Общи правила.

488. Длъжникъть може да бѫде лично задържанъ само по особенна за това молба на възискательтъ и по опредѣленіе на онзи сѫдъ, въ окржгътъ на който ся испълнява рѣшеніето.

489. Сѫдътъ постановява опредѣленіе за личното задържаніе на длъжникътъ, ако послѣдній не плаща присѫденото възисканіе отъ него и не може да покаже нѣкой способъ за испълненіето на рѣшеніето.

490. Отъ лично задържаніе ся освобождаватъ:

1) малолѣтнитѣ и несовьршеннолѣтнитѣ;

2) които иматъ повече отъ седемдесятѣ годины;

3) непразнытѣ жены, и до шесть недѣли подирь раждапіето;

4) родителитѣ, ако малолѣтнитѣ дѣца, за които тѣ требва да ся грижатъ, оставатъ безъ средства за сѫществованіе.

491. Личното задържаніе на длъжникътъ не ся допуща, ако то ся иска отъ неговътъ супругъ или роднина въ пряма линія безъ ограниченіе, а въ съребьрна до втора степень включително.

492. Длъгъ по малъкъ отъ 100 гроша не може да даде поводъ за лично задържаніе.

493. Въ молбата за лично задържаніе требва да бѫде точно забѣлежено:

1) имято и презимято на длъжникътъ;

2) суммата която ся възисква отъ него.

494. При молбата требва да ся прилага испълнителный листъ, споредъ, който ся прави възисканіето, съ надписъ върху листътъ отъ страна на сѫдовный членъ че длъжникътъ или никакъ не е удовлетворилъ възискательтъ или го е удовлетворилъ не напълно, и съ бѣлежка, въ послѣдній случай, каква сумма е останала недоплатена.

495. Тая молба ся предявява на длъжникътъ, за да си представи отзывътъ не по късно отъ седемь дни.

496. Въ опредѣленіето на сѫдътъ за личното задържаніе ся показватъ точно:

1) името и презимето на оногова, който ся подвьрга на лично задьржаніе;

2) количеството на дълговната сумма, за която лицето ся подвьрга на задьржаніе;

3) срокътъ на личното задьржаніе;

По опредѣленіето за личното задьржаніе ся дава отъ сждътъ особенъ испълнителенъ листъ.

497. До колко требва да ся продължава затворътъ на немарливытѣ длъжницы ся опредѣля отъ сждътъ споредъ количеството на незаплатеното възисканіе, въ слѣдующій размѣръ:

за длъгъ отъ		100	до	2000	гроша	1 мѣсяцъ
«	на горѣ отъ	2000	до	10000	«	2 мѣсяца
«	« «	10000	до	30000	«	6 «
«	« «	30000	до	60000	«	1 година
«	« «	60000	до	100000	«	2 «
«	« «	100000			«	3 години

498. Опредѣленіето на сждътъ за личното задьржаніе си губи силата подиръ три мѣсяца, ако възискательтъ не го представи на полицмейстерътъ или на окрѫжный началникъ за испълненіе въ продължеміето на горѣказаното время.

499. Жалбата срѣщу опредѣленіето на сждътъ за личното задьржаніе може да бѫде дадена въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ когато опредѣленіето ся е обявило или откакъ ся е наченало испълненіето му. Даваніето на жалбата не спира испълненіето на опредѣленіето.

500. Кредиторътъ, който е турилъ въ дѣйствіе личното задьржаніе на длъжникътъ, нѣма право да възиска по другъ способъ присѫдената сумма, и слѣдъ като измине срокътъ на затварениего, длъжникътъ ся счита освободенъ отъ дългътъ, за който е былъ затворенъ.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Запираніе на длъжницытѣ и испращаніето имъ въ мѣста на затворъ.

501. Испълнителный листъ относително до опредѣленіето на сждътъ за личното задьржаніе ся предявява на полицмейстерътъ или на окрѫжный началникъ. Заедно съ испълнителный листъ възискательтъ требва да представи парытѣ за прехрана споредъ таблицата установена отъ градскій управителенъ съвѣтъ за пре-

храна на немарливытѣ длъжници, въ времято на личното имъ задържаніе, безъ които пары длъжникътъ не може да бѫде запренъ. Парытѣ за прехрана ся представляватъ напредъ поне за еднъ мѣсяцъ. Полицмейстеръть или окрѫжный началникъ съставя за зáпорътъ дневникъ (506), съгласно съ 339 статія и по правилата на 506 статія.

502. Длъжникътъ не може да бѫде лично задържанъ:

1) нощьѫ;

2) въ цьрквата;

3) въ присѫтственно мѣсто, въ времято на засѣданіе;

4) въ домътъ на консулытѣ.

503. Болѣстьта на длъжникътъ, който подлежи на лично задържаніе, само тогава ся зема въ вниманіе когато споредъ издирваніето на лѣкарьть направено въ присѫтствіето на единъ членъ отъ сѫдътъ, ся покаже че премѣстването на болный може да бѫде опасно за здравіето му.

504. Длъжникътъ, който мьсли че го неправилно запиратъ има право да иска отъ полицмейстеръть или окрѫжный началникъ, които сѫ лично отговорны за неиспълненіето на това исканіе, да го представи незабавно предъ предсѣдательть на окрѫжный сѫдъ.

505. Предсѣдательть на сѫдътъ има право да освободи длъжникътъ когото полицмейстеръть или окрѫжный началникъ сѫ запрели неправилно. Той прави за това бѣлежка въ дневникътъ на единый или на другій (501).

506. Въ дневникътъ, който ся съставя за зáпорътъ ся бѣлежи:

1) испълнителный листъ, възъ основаніе отъ който става личното задържаніе;

2) суммата и лихвытѣ които требва да ся възискатъ;

3) назначеный отъ сѫдътъ срокъ за личното задържаніе на длъжникътъ;

4) парытѣ представены отъ възискательть за прехрана.

507. Отъ дневникътъ ся дава на нагледникътъ на затворътъ препись, за пріеманіето на който той дава подпись.

508. Кога здържаный ся докара въ мѣстото на затворътъ, мѣстната полиція е длъжна да предяви на нагледникътъ на затворътъ пьрвообразный испълнителенъ листъ за личното задържаніе на длъжникътъ и да му предаде парытѣ за прехрана. Ако това ся не испълни, нагледникътъ е обязанъ да откаже пріеманіето на длъжникътъ.

509. Кога едно лице ся лично задържа въ окржгъ или градъ, гдѣто нѣма мѣсто за затворъ, това лице, откакъ ся внесатъ на полицмейстерътъ или на окржжный началникъ възисканытѣ за пжть пары, ся испраща въ най близкото до този окржгъ или градъ мѣсто на затворъ.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Причинытѣ и редътъ на освобожденіето.

510. Личното задържаніе ся прекжсва:

1) кога ся напълно плати всичкото възисканіе и разноскитѣ за испълненіето на рѣшеніето;

2) кога ся прости възисканіето;

3) кога длъжникътъ достигне седемдесять годишенъ възрастъ;

4) кога истече срокътъ, за който длъжникътъ е запренъ;

5) кога възискательтъ пріеме поржчителството на нѣкое трете лице за длъжникътъ;

6) кога възискательтъ не представи парытѣ за прехрана за единъ мѣсяцъ напредъ.

511. Освобожденіето на затворникътъ ся извършва въ случаитѣ, които сж опредѣлены въ 1, 2, 4, 5 и 6 точки на предидущата статія, непосредственно отъ нагледникътъ на затворътъ.

512. Кога възискательтъ прости на длъжникътъ възисканіето, той бѣлежи това възъ преписътъ отъ дневникътъ, който преписъ предава на нагледникътъ на затворътъ (508).

513. Прекжсваніето на личното задържаніе, по причина че длъжникътъ е достигнжлъ седемдесять годишенъ възрастъ, ся разрѣшава отъ предсѣдательтъ на мѣстный окржженъ сждъ, слѣдъ като му ся представи метрическо свидѣтелство за рожденіето на длъжникътъ, или другъ нѣкой удостовѣреленъ за възрастътъ му документъ.

514. Длъжникътъ, който ся освободи отъ затворъ по показанытѣ въ 510 статія причины, не може да бжде повторно задържанъ за истото възисканіе.

515. Кога ся освобождава длъжникътъ, нагледникътъ е обязанъ да забѣлежи възъ преписътъ отъ дневникътъ (508):

1) времято и причината на освобожденіето;

2) документътъ, възъ основаніе отъ който ся е допустило освобождаваніето;

3) смѣтката на парытѣ за прехрана.

516. Наглѣдникътъ на затворътъ отговаря за сумата, за която длъжникътъ е билъ задържанъ въ затворътъ:

1) ако е освободилъ длъжникътъ не въ онія случаи които сѫ показаны въ 510 статія;

2) ако той съ потворството или съ немарливостьта си е далъ средство на длъжникътъ да бѣга.

Допълнителенъ раздѣлъ.

Правилата, по които ся учреждатъ настойничества, съставя описъ на наслѣдствата, и за редътъ, по който ся извършватъ и свидѣтелствуватъ актове и договоры.

ПЬРВА ГЛАВА.

За учрежденіето на настойничества.

517. Въ селата, учрежденіето на настойничества и пазеніето на имотътъ на несъвършеннолѣтнитѣ отъ всяко вѣроисповѣданіе ся възлагатъ върху подлежащій старѣйскій съвѣтъ, възъ основаніе отъ сѫществующитѣ правила и обычаи. На истытѣ съвѣты, настойницытѣ представляватъ ежегодишнытѣ смѣтки за настойничеството си.

518. Въ всичкитѣ други мѣста, учрежденіето на настойничествата и надзорътъ върху дѣйствіята на настойницытѣ, възъ основаніе отъ сѫществующитѣ правила и обычаи, такожде и въ предвидѣный отъ 854 статія случай, ся възлагатъ върху подлежащитѣ окрѫжны сѫдове, на които настойницытѣ требва да даватъ смѣтки, споредъ сѫществующитѣ правила и обычаи. Истытѣ сѫдове разгледватъ и жалбытѣ срѣщу дѣйствіята на настойницытѣ, въ времято на настойническото управленіе, споредъ общитѣ правила на сѫдопроизводството. Жалбытѣ срѣщу окрѫжнытѣ сѫдове ся даватъ, отъ заинтересованытѣ лица, въ областный сѫдъ.

ВТОРА ГЛАВА.

За съставеніето на описътъ на наслѣдството.

519. Съставеніето на описътъ на наслѣдството, всякога кога отсѫтствуватъ всичкитѣ наслѣдницы или кога между съна-

слѣдницытѣ ся намиратъ и несъвършеннолѣтни, ся възлага, въ селата, върху съвѣтътъ на старѣитѣ, а въ окржзитѣ и градоветѣ, върху подлежащій окрѫженъ сѫдъ. Жалбытѣ срѣщу дѣйствіята на окрѫжный сѫдъ могатъ да ся даватъ отъ заинтересованытѣ лица, въ областный сѫдъ.

520. Върху истытѣ сѫдебны установенія ся възлага, по принадлежность, обязанностьта да описватъ имуществото на безвѣстно отсѫтствующитѣ, на лудытѣ и на старцытѣ, които сѫ паднали въ дѣтинство.

521. Описътъ на имуществата въ окржзитѣ и градоветѣ ся съставлява по показаный въ 359—370 и 433—442 статіи на настоящитѣ правила редъ.

522. Нито старѣйскитѣ съвѣты, нито окрѫжнытѣ сѫдове не могатъ да ся намѣсватъ въ сѫставенієто на описътъ на наслѣдството, ако всичкитѣ наслѣдницы сѫ съвършеннолѣтни, освѣнъ ако единъ отъ наслѣдницытѣ или всичкитѣ поискатъ това.

Продажбата на наслѣдственното имущество, за дѣлба, става при окрѫжный сѫдъ, въ окрѫгътъ на който ся е открыло наслѣдството, споредъ установеный 388—415 и 443—474 статіи на настоящитѣ правила редъ.

523. При съвѣтытѣ на старѣитѣ може да става само продажбата на движимото имущество изъ наслѣдството, което ся е открыло въ предѣлытѣ на селото. Времято, мѣстото и редътъ на продажбата ся опредѣля отъ старѣйскій съвѣтъ, за което ся и съставя протоколъ, съгласно съ 27 статія.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За редътъ, по който се извършватъ, свидѣтелствоватъ актове, договоры и свидѣтелствоватъ преписы отъ документы.

524. Всякаквы актове за продажба, за дареніе, за установеніе на ипотеки и изобщо за всяко отчуждене на правото на собственность или на правото за ползоване отъ недвижимъ имотъ требва да ся извършватъ въ подлежащій по мѣстото гдѣто ся намиратъ имотытѣ окрѫженъ сѫдъ, отъ странытѣ лично или презъ повѣренницы нарочно за това уполномощены. Довѣренноститѣ за това не могатъ да ся извършватъ на друго мѣсто освѣнъ въ окрѫжный сѫдъ.

Договоры които опредѣлятъ имущественнытѣ отношенія

между супрузи, тамъ гдѣто тѣзи договоры сѫ въ обычай, ставатъ по истый редъ.

Извьршванието и утвьрдението на духовнытѣ завѣщания оставатъ, както и по преди, въ вѣдомството на подлежащитѣ духовны учрежденія.

525. Правото за ползованіе отъ дьржавны земи, а сѫщо и отъ земи принадлежащи на благотворителны и богоугодны учрежденія (вакуфи) може да бѫде отчуждено или обременено съ длъгъ, само споредъ правилата които сѫ дѣйствовали до занеманіето на страната отъ Императорско-Россійскитѣ войски, и такива актове требва такожде да ся извьршватъ въ подлежащій окрѫженъ сѫдъ, при съучастіето отъ съвѣтникътъ на управленіето по дѣлата на хазната.

526. Договорытѣ за хващаніе съ кирія кѫщи, квартиры, магазіи и всякаквы други помѣщенія въ градоветѣ и въ чьртата имъ сѫщо требва да ся извьршватъ въ подлежащій окрѫженъ сѫдъ.

527. Търговски сговорки (сдѣлки) ся извьршватъ въ окрѫжный сѫдъ, споредъ правилата изложены въ търговскій кодексъ.

528. Нито единъ актъ за продажба, дареніе и изобщо за отчуждаваніе на правото за собственность или на правото за ползованіе отъ недвижимъ имотъ, така исто актъ за земаніе въ откупъ и съ кирія не може да стане, ако продавецътъ, независимо отъ документытѣ за правата които му принадлежатъ, не представи и свидѣтелство отъ общината или отъ махалата си че подлежащата недвижимость му принадлежи като собственность или че той има право да я владѣе и да ся ползува отъ нея. Но ако нѣма документы, свидѣтелството на общината или на махалата, слѣдъ обстоятелната имъ провѣрка, ся счита достаточно доказателство за правата върху имуществото.

529. Всякаквы сговорки, актове и удостовѣренія, освѣнъ горѣпоказанытѣ, могатъ да ся извьршватъ частно и да ся представятъ за засвидѣтелствованіе въ окрѫжный сѫдъ, ако странытѣ желаятъ. Преписы отъ пьрвообразнытѣ актове могатъ такожде да ся представляватъ за засвидѣтелствованіе въ окрѫжный сѫдъ.

530. Въ окрѫжный сѫдъ ся дьржи особенна книга, въ която ся записватъ дума по дума, и въ редъ на чреда, всичкитѣ актове, които ся извьршватъ въ него (524, 525, 526—528), и ся подписватъ въ нея както отъ странытѣ, така и отъ сѫдовный членъ, който е извьршилъ актътъ.

531. Актоветѣ, които ся представляватъ за засвидѣтелствованіе, ся записватъ въ особенна книга вкратцѣ, на редъ на редъ, подъ чредны нумера (броеве), които ся турятъ върху пьрвообразнытѣ

актове. Текстътъ на тѣзи актове не ся внася въ книгата. Странытѣ, които ся договарватъ, могатъ да представляватъ, за засвидѣтелствованіе, домашни актове, въ толкова екземпляры, колкото заинтересованы страны има.

Забѣлежка. По-дребнытѣ правила за редътъ, по който ся извьршватъ и свидѣтелствоватъ актоветѣ, ся излагатъ въ особно наставленіе (инструкція).

ТРЕТЯ КНИГА.

Правилата за углавното судопроизводство.

Общи положенія.

532. Въ углавнытѣ дѣла всякій носи отговорность само за себе си. По възнагражденіето за вредъ направенъ отъ престѫпленіето или отъ простѫпката на подсѫдимый могатъ да отговарятъ и други лица, но само въ показанытѣ отъ законътъ случаи.

533. Сѫдебното преслѣдваніе (гоненіе), относително до углавната отговорность на обвиняваный, не може да бѫде възбудено, а ако е поченѫто, требва да ся прекѫсне кога е умрелъ обвиняваный и кога той въ показанытѣ отъ законътъ случаи ся е примирилъ съ обиденый (онеправданый).

534. Кога сѫдебното преслѣдваніе ся прекѫсне, поради показанытѣ въ 533 статія причины, наченѫтытѣ въ сѫдътъ искове за възнагражденіе за вредътъ и загубытѣ сторены отъ престѫпленіето или отъ простѫпката ся расправятъ отъ сѫдътъ по гражданскій редъ.

535. Оправданый съ едно рѣшеніе на подлежащій сѫдъ, което е влѣзло въ законна сила, не може повторно да ся тури подъ диреніе и сѫдъ за истото престѫпленіе, ако и да сѫ ся открыли новы обстоятелства за изобличеніето му.

536. Открытіето на доказателства, че осѫденый е невиненъ, или че пренася, поради сѫдебна погрѣшка, по-голѣмо наказаніе отъ колкото ся пада за работытѣ му, ся счита законенъ поводъ да ся възобнови дѣлото за него. Молбытѣ за возобновеніе на дѣлото отъ страна на самытѣ осѫдены или отъ страна на тѣхнитѣ роднины и сватове, както и представленіята по този предметъ отъ страна на началствующитѣ лица, ся подаватъ на Императорскій Россійскій Коммиссаръ.

537. Възстановеніето на честьта и на правата на невинно осѫденый ся допуща въ всяко время, безъ да ся гледа нито срокъ, нито смьртьта на осѫденый.

538. Съ това, че дѣяніето на подсѫдимый не ся припознае за престѫпно или че не му ся вмѣни въ вина, не ся отстранява гражданскій искъ по възнагражденіето за вредътъ и за загубытѣ сторены отъ това дѣяніе.

539. Оправданый по рѣшеніето на сѫдътъ има право да иска възнагражденіе за вредътъ и загубытѣ, които му сѫ станали отъ неправилното обвиненіе (821, 822).

Пьрвъ раздѣлъ.

За подсудностьта.

ПЬРВА ГЛАВА.

Общи правила за подсѫдностьта.

540. На окрѫжнытѣ сѫдове, като на пьрва инстанція, подлежатъ всякаквы углавны дѣла, освѣнъ онія, разгледваніето на които, споредъ прокламаціята на главнокомандующій отъ 1 юлій 1877 г., подлежатъ на военнытѣ сѫдове.

Забѣлежка. Правата на губернаторытѣ и тѣхното отношеніе къмъ сѫдебното вѣдомство ся опредѣлятъ отъ главнытѣ основанія за гражданското управленіе въ областитѣ и окрѫзитѣ отъ 7 юлій 1877 г., до колкото тѣ не сѫ отмѣнены отъ настоящитѣ правила.

541. Окрѫжнытѣ сѫдове рѣшаватъ углавнытѣ дѣла окончателно, само въ онія случаи, кога опредѣленото въ законътъ наказаніе за престѫпленіето или простѫпката които ся разглѣдватъ не надминува тримѣсячень зáпоръ или затворъ въ тьмницата или пятстотинъ гроша парично възисканіе.

ВТОРА ГЛАВА.

За подсѫдностьта по мѣстото, въ което ся е извьршило престѫпленіето.

542. Всяко престѫпно дѣяніе ся изслѣдва въ оная мѣстность, гдѣто е извьршено, и ся сѫди въ онзи сѫдъ, на който тази мѣстность е подвѣдомственна (ст. 5).

543. Ако престѫпленіето е почнѫто въ окрѫгътъ на единъ сѫдъ и ся е продължавало въ окрѫгътъ на другъ сѫдъ, дѣлото подлежи на онзи сѫдъ, гдѣто сѫ ставали послѣднитѣ престѫпны дѣйствія.

544. При съвокупностьта на престѫпны дѣянія, които сѫ извьршены въ различны сѫдебны окрѫзи, дѣлото ся разгледва въ онзи сѫдъ, въ вѣдомството на който е извьршено най важното престѫпно дѣяніе, а ако дѣяніята сѫ отъ еднаква важность, — въ онзи сѫдъ, който е най близко до мѣстото гдѣто е задьржанъ обвиняваный.

545. Въ предвидѣный отъ предидущата статія случай, предварителното диреніе за всяко отъ престѫпнытѣ дѣянія ся извьршва отъ членътъ на онзи сѫдъ, въ окрѫгътъ на който е станало дѣяніето.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За подсѫдностьта кога обвиняванытѣ принадлежатъ на особны вѣдомства.

546. Дѣлата за престѫпленіята и простѫпкитѣ на лицата, които влизатъ въ сѫставътъ на окупаціонный корпусъ, ся разглеждатъ, възъ основаніе отъ прокламаціята на Главнокомандущій, въ военнытѣ сѫдове.

547. Лица, които принадлежатъ на духовенството на едно отъ христіянскитѣ исповѣданія, както за нарушеніе на обязанноститѣ по званіето имъ установены отъ цьрковнытѣ правила, така и за онѣзи противозаконны дѣянія, за които по времято на предишнето правителство тѣ сѫ ся подвьргали на отговорность по усмотрѣніето на духовното началство, подлежатъ на духовный сѫдъ отъ съотвѣтствующето исповѣданіе.

548. Длъжностнытѣ лица отъ общото управленіе, за нарушеніе на обязанноститѣ по службата, подлежатъ на административный сѫдъ.

Забѣлежка. Сега за сега догдѣ ся упразнятъ военнытѣ сѫдове, длъжностнытѣ лица отъ общото управленіе, за нарушеніе на обязанноститѣ по службата, подлежатъ на военнытѣ сѫдове.

ЧЕТВЬРТА ГЛАВА.

За редътъ, по който ся разрѣшаватъ пререканіята за подсѫдность.

549. Пререканія за подсѫдность между окрѫжнытѣ сѫдове, които ся намиратъ въ вѣдомството на сѫщій областенъ сѫдъ, ся

рѣшаватъ отъ този сѫдъ, а между окрѫжнытѣ сѫдове, които се намиратъ въ вѣдомството на различны областны сѫдове, ся рѣшаватъ отъ онзи областенъ сѫдъ, въ вѣдомството на който дѣлото е пьрвоначално възникнѫло.

550. Дѣлата за възстановеніето на надлежащата подсѫдность ся наченватъ или по представеніе отъ окрѫжнытѣ сѫдове, между които е възникнѫло вьрху това разномысліе, или по жалбытѣ на лицата, които участвоватъ въ дѣлото, или по собственното усмотрѣніе на областнытѣ сѫдове.

551. Прекаанія за подсѫдность между окрѫжны сѫдове и други вѣдомства, а такожде и между окрѫжны сѫдове и духовны сѫдове ся рѣшаватъ отъ административнытѣ сѫдове.

552. Прекаанія за подсѫдность не спиратъ поченѫтото производство, но присѫдата не може да ся постанови преди окончателното рѣшеніе на въпросътъ за подсѫдностьта.

Вторый раздѣлъ.

За производството въ окружнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА

За редътъ по който ся наченватъ дѣлата въ окрѫжнытѣ сѫдове.

553. Производството въ окрѫжнытѣ сѫдове по углавны дѣла ся наченва:

1) по жалбата на частны лица, които сѫ претьрпѣли вредъ или загуба;

2) по съобщеніе отъ полицейски и други административны власти;

3) поради явяваніето на виновный съ исповѣдваніе на вината си.

554. Жалбытѣ на частны лица ся принасятъ въ окрѫжный сѫдъ, или отъ сѫщитѣ лица, които сѫ претьрпѣли вредъ или загуба, или отъ лицата които, споредъ законътъ, иматъ право да ходатайствоватъ за тѣхъ, или пакъ чрезъ повѣренницы.

555. Тѫжбата, която ся принася въ сѫдътъ, може да бѫде или писменна или устна. Устната тѫжба ся записва въ протоколътъ, прочита ся на оногова, който ся тѫжи, и ся подписва отъ него, ако знае да пише.

556. Както въ писменната, така и въ устната тѫжба, трѣбва да бѫдатъ, колкото е възможно, показаны:

1) имято, бащиното имя, презимято и мѣстожителството на обвинителътъ;

2) престѫпното дѣйствіе, времято и мѣстото гдѣто ся е извършило:

3) вредътъ и загубытѣ, които е истеглилъ (претърпѣлъ) обвинителътъ;

4) лицето, което ся обвинява или подозрѣва, и мѣстожителството му;

5) свидѣтелитѣ или други доказателства, които подтвърждаватъ тѫжбата, и

6) годината, мѣсяцътъ и денътъ когато ся е дала тѫжбата.

557. Лицата, които сѫ истеглили отъ престѫпното дѣйствіе вредъ или загубы, могатъ да ся обърнатъ и къмъ мѣстната полиція, която е обязана да направи предиръ и за послѣдствіята да извѣсти сѫдътъ съ представеніе.

558. Полицейскитѣ и други административны власти съобщаватъ на сѫдътъ за открытытѣ отъ тѣхъ въ кржгътъ на дѣйствіята имъ престѫпленія или простѫпки, които подлежатъ на преслѣдваніе безъ тѫжба отъ страна на частны лица.

559. Въ съобщеніята си до сѫдътъ, полицейскитѣ и други административны власти, трѣбва да показватъ:

1) кога и гдѣ е извършено престѫпното дѣйствіе;

2) възъ кого пада подозрѣніето и каквы доказателства има за това;

3) има ли свидѣтели;

4) мѣстото гдѣто живѣятъ всичкитѣ означены лица.

ВТОРА ГЛАВА.

Приготовителнытѣ распорежданія за извършваніе на диреніето (слѣдствіе).

Распорежданіята на сѫдътъ.

560. Окржжный сѫдъ, по всяко дѣло което му ся е предало за разгледваніе, е обязанъ тозчасъ да разсѫди въ распореди-

телно засѣданіе: требва ли да стане за това дѣло предварително диреніе (слѣдствіе), или то може да ся разгледва и безъ предварително диреніе.

561. По престѫпленіята, за които ся турятъ наказаніята изчислены въ 16—33 статіи на оттоманскій углавн. кодексъ, сѫдътъ въ всякій случай опредѣлява да ся извърши предварително диреніе.

562. Сѫдътъ въ всичкитѣ случаи показва статіитѣ на законътъ, въ които е предвидѣно престѫпното дѣяніе.

563. Ако по едно дѣло требва да стане предварително диреніе, предсѣдателтъ на сѫдътъ незабавно назначава едного отъ членоветѣ на сѫдътъ да го извърши.

Третій раздѣлъ.

За предварителното диреніе.

ПЬРВА ГЛАВА.

За лицата, които участвоватъ въ извършваніето на предварителното диреніе.

564. Предварителното диреніе ся извършва отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ назначаваны отъ правителството, съ участіето на полиціята и съ нагледваніето на самый сѫдъ.

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Участіето на полиціята въ извършваніето на предварителното диреніе.

565. За всяко происшествіе, което заключава въ себе си признацы (бѣлези) на престѫпленіе или на простѫпка, полиціята, щомъ ся извѣсти, незабавно съобщава на предсѣдателтъ на окрѫжный сѫдъ, и въ истото время, догдѣ пристигне членътъ на сѫдътъ, извършва надлежащето дознаніе (испытваніе).

Забѣлежка. Правата на губернаторытѣ, на окрѫжныгѣ началницы и на полицмейстерытѣ по налаганіето на полицейски възисканія ся опредѣлятъ отъ главнытѣ основанія за гражданското управленіе (ст. 4, заб. 3).

566. Кога признацытѣ на престѫпленіето или на простѫпката сѫ съмнителны, или кога за происшествіето, което има такива признацы, полиціята ся извѣсти по слухъ (народна мълва), или, изобщо, изъ нѣкой источникъ не напълно достовѣренъ, то на всякій случай, преди да съобщи за това кѫдѣто ся пада, тя требва да ся удостовѣри съ дознаніе (испитваніе): наистина ли такова происшествіе ся е случило, и тъкмо ли то заключава въ себе си признацытѣ на престѫпленіе или на простѫпка.

567. Кога прави дознаніе, полиціята събира всичкитѣ потребны ней свѣдѣнія чрезъ предиръ (розыскъ), устны распытванія и негласно нагледваніе, безъ да прави нито обдири (обыскъ), нито пакъ иземванія (выемки) *) въ кѫщитѣ.

568. Направеното дознаніе полиціята предава на сѫдовный членъ, комуто е порѫчено да направи диреніето, и му съобщава и послѣ всичкитѣ допълнителны свѣдѣнія, каквыто събере по истый предметъ.

569. Догдѣ пристигне членътъ на сѫдътъ, полиціята зема потребнытѣ мѣрки да предвари заличаваніето на диритѣ на престѫпленіето и да пресѣче на подозрѣваный средствата за избѣгваніе отъ диреніето.

570. Полиціята зема мѣрки за да пресѣче на подозрѣваный средствата да избѣгне отъ диреніе въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога подозрѣваный е хванѫтъ при извършваніето на престѫпното дѣяніе, или тозчасъ подиръ извършваніето му;

2) кога онѣзи които сѫ истеглили отъ престѫпленіето или пакъ очевидцытѣ прямо покажатъ подозрѣваното лице;

3) кога възъ подозрѣваный или въ жилището му ся намѣрятъ явны дири на престѫпленіето;

4) кога вещитѣ, които служатъ доказателство за престѫпното дѣяніе, принадлежатъ на подозрѣваный, или, сѫ ся намѣрили у него;

5) кога ся е опытвалъ да бѣга, или былъ уловенъ въ бѣганіето или послѣ бѣганіето.

571. Кога полиціята завари престѫпното дѣяніе да ся извършва, или да ся е щомъ извършило, а такожде и кога диритѣ на престѫпленіето могатъ, догдѣ да пристигне членътъ на сѫдътъ, да ся заличатъ, полиціята замѣстява членътъ на сѫдътъ въ всичкитѣ дѣйствія на диреніето, които не търпятъ никакво отлаганіе,

*) Выемки, иземванія на вещи и разны предметы отъ кѫщата за доказателство и изобличеніе.

като въ огледытѣ, освидѣтелствуванията, обдиритѣ и въ иземванията (выемки); но формалны распыты, нито на обвиняванытѣ, нито на свидѣтелитѣ, полиціята не прави, освѣнъ ако нѣкой отъ тѣхъ ся намѣри тежко боленъ, щото да има страхъ че може да умре догдѣ пристигне слѣдовникътъ (който извьршва слѣдствіето или диреніето).

572. По горѣизложенытѣ правила ся относятъ и до селскытѣ началницы, както и до другитѣ длъжностны лица, които испълняватъ, въ кржгътъ на вѣдомството си, полицейски обязанности.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Сжществото на обязанноститѣ и степеньта на властьта на сждовный членъ, който извьршва диреніето.

573. Предварителното диреніе ся наченва отъ сждовный членъ, само по предложеніе отъ предсѣдательтъ на окржжный сждъ, при който ся брои той за членъ.

574. При извьршванієто на диреніето членътъ на сждътъ е длъженъ да докарва въ извѣстность съ пълно безпристрастіе, както обстоятелствата които изобличаватъ обвиняваный, така и обстоятелствата които го оправдаватъ.

575. Членътъ на сждътъ е длъженъ да зема на время необходимытѣ мѣрки за събираніе на доказателствата, и особенно да не допуща никаква забава въ откръваніето и запазваніето на такива дири и признацы на престжпленіето, които могатъ да ся заличатъ.

576. Кога, споредъ обстоятелствата на дѣлото, членътъ на сждътъ ся удостовѣри че е необходимо да ся зематъ незабавно мѣрки да ся оздрави паричното възисканіе, което може да падне върху обвиняваный, или искътъ за възнагражденіе срѣщу вредътъ и загубытѣ които сж сторены отъ неговытѣ дѣйствія, той отправя представленіе въ окржжный сждъ за налаганіе зáпоръ върху имуществото на обвиняваный.

577. Членътъ на сждътъ има право да провѣрява, да допълнява и отмѣнява (унищожава) дѣйствіята на полиціята по извьршеното отъ нея пьрвоначално издираніе.

578. Законнытѣ исканія на членътъ на сждътъ ся испълняватъ безъ забава както отъ полиціята, така и отъ другитѣ присжтственны мѣста, длъжностны и частны лица.

579. Ако членътъ на сѫдътъ срѣщне при испълнението на длъжноститѣ си съпротивление, той има право да иска съдѣйствието както на гражданското или военно началство, така и на околнытѣ люди.

580. Сѫдовенъ членъ може да ся отвежда както отъ обвиняваный, така и отъ лицата, които сѫ истеглили вредъ или загубы, по причинытѣ, които ся считатъ законны поводы за отвеждането на сѫдницытѣ. Отводътъ на сѫдовный членъ ся предявява на него сѫщія. Независимо отъ това, членътъ на сѫдътъ, кога му е извѣстна законната причина за отводътъ му, е длъженъ самъ да ся отстрани отъ извършването на дирението и да извѣсти за това на сѫдътъ. Членътъ на сѫдътъ, въ този случай не спира извършването на дирението, обаче ограничва дѣйствіята си, догдѣ да ся разрѣши дѣлото отъ сѫдътъ, само съ зиманіе на мѣрки които не търпятъ отлаганіе.

581. Членътъ на сѫдътъ не ся спира въ извършването на дирението по причина че обвиняваный ся скрылъ, или че не ся намира лице подозрѣвано за извършването на престѫплението.

582. Само сѫдътъ може да прекрати извършването на дирението. Кога членътъ на сѫдътъ не намѣри основаніе да продължава дирението, той спира производството и иска разрѣшеніе отъ сѫдътъ да ся прекрати дѣлото.

ВТОРА ГЛАВА.

За изслѣдването на събытіето на престѫплението.

ПЬРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Огледътъ и освидѣтелствованіето.

583. Огледътъ и освидѣтелствованіята ся извършватъ, въ присѫтствіето на поемены (понятые) изъ жителитѣ за свидѣтелство лица, или непосредственно отъ членътъ на сѫдътъ, или отъ вѣщи люди. Кога става огледъ и освидѣтелствованіе, доволява ся на всичкитѣ лица, които участвоватъ въ дѣлото, да присѫтствоватъ, но членътъ на сѫдътъ не е длъженъ да ги чака да дойдатъ.

584. При извършваніето на огледытѣ и на освидѣтелствованіята, членътъ на сѫдътъ обрьща вниманіе не само възъ явнытѣ признацы на престѫплението, но и възъ мѣстностьта и предметытѣ, които окрѫжаватъ слѣдоветѣ на престѫплението. Ако

е потребно, той прави надлежащитѣ измѣрванія и, ако е възможно, такожде и чертежитѣ на огледанытѣ мѣста и предметы.

585. За онова, щото излѣзе при огледътъ и освидѣтелствованіето, членътъ на сѫдътъ съставя протоколъ, до колкото е възможно, възъ самото мѣсто гдѣто сѫ ся тѣ извьршили. Всичко щото ся е открыло ся заносва въ тая послѣдователность, въ която ся е огледвало и открывало.

586. За поемены да присѫтствоватъ при огледътъ или при освидѣтелствованіето ся призовават, изъ най ближнитѣ жители, лица които ся ползуватъ съ общественното довѣріе.

587. Числото на поеменытѣ за присѫтствіе при огледътъ или при освидѣтелствованіето не требва да е, въ никой случай, по малко отъ двама.

588. За огледъ или освидѣтелствованіе на лица отъ женскій полъ ся повыкватъ, въ качеството на поемены, женены жены.

589. Въ случаи, кога за точното уразумѣніе на нѣкое обстоятелство, което ся срѣща въ дѣлото, сѫ необходимы спеціални свѣдѣнія и опытность въ науката, въ искусството, въ занаятътъ, въ промыслътъ или въ какво да е занятіе, членътъ на сѫдътъ повыква вѣщи люди.

590. Вѣщитѣ люди, които ся выкатъ при огледътъ и освидѣтелствованіето, требва да иматъ всичкитѣ качества на достовѣрны свидѣтели.

591. За неявяваніе при диреніето, безъ уважителны причины, поеменытѣ и вѣщитѣ люди могатъ да бѫдатъ подложены отъ сѫдовный членъ на глоба не по много отъ двѣстѣ и пятдесять гроша.

592. Ако поменый или вѣщій, комуто, за неявяваніе при диреніето, е была наложена глоба, представи въ двѣнедѣленъ срокъ откакъ му ся е обявило за наложената глоба, удостовѣреніе, че не е могълъ да ся яви по уважителны причины, членътъ на сѫдътъ го освободява отъ глобата.

593. За да ся огледатъ и освидѣтелствоватъ мьртвы тѣла, различны повреждения, слѣдове отъ насиліе и състоянието на здравіето на оногова, който е истеглилъ отъ престѫпленіето, или на сѫщія обвиняванъ, членътъ на сѫдътъ призовава сѫдебный лѣкарь.

594. Обязанноститѣ на сѫдебенъ лѣкарь ся възлагатъ: въ окрѫзитѣ вьрху окрѫжный лѣкарь, а въ градоветѣ вьрху градскій лѣкарь; но ако, по болѣсть или по друга нѣкоя уважителна

причина, тѣ не могатъ да ся явятъ, на мѣсто тѣхъ, членътъ на сѫдътъ привыква воененъ или нѣкой частенъ лѣкарь.

595. Въ важны случаи членътъ на сѫдътъ може да призове за освидѣтелствованіе на мрътвото тѣло не само единъ, но и нѣколко лѣкари, даже и оногози, който е лѣкувалъ умрелото лице, ако е потребно да ся обясни вьрвежьтъ на болѣстьта и на лѣкуванієто.

596. Актътъ на огледътъ или свидѣтелството лѣкарьтъ предава на слѣдовникътъ, ако е възможно, тутакси слѣдъ освидѣтелствованієто, и никакъ не по късно отъ три денонощія.

597. Ако дренієто покаже че обвиняваный нѣма здравъ умъ, или страда отъ умственно разстройство, членътъ на сѫдътъ, като ся удостовѣри за това, както чрезъ освидѣтелствованіе на обвиняваный отъ сѫдебный лѣкарь, така и чрезъ распитваніе обвиняваныя и онія лица, на които е отъ близо извѣстенъ начинътъ на неговытѣ дѣйствія и сѫжденія, внася въ сѫдътъ, за понататашно распорежданіе всичкото производство по тойзи предметъ, заедно съ мнѣнієто на лѣкарьтъ за степеньтъ на безумієто или на умственното растройство на обвиняваный.

598. Освидѣтелствованіето на безумнытѣ и лудытѣ ся извьршва, въ присѫтствієто на окрѫжный сѫдъ, отъ привыканытѣ въ сѫдилището вѣщи (експерты) лѣкари.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Предирваніето на предметытѣ, които обнаружватъ престѫпленіето.

599. Обдирытѣ и иземваніята въ кѫщіята и въ други мѣста за живѣніе ся извьршватъ само кога има основателно подозрѣніе, че въ тѣзи мѣста ся намиратъ скрыты: обвиняваный или предметътъ на престѫпленіето, или пакъ веществены доказателства, които сѫ необходимы за обясненіе на дѣлото.

600. Обдирытѣ и иземваніята ся извьршватъ въ присѫтствієто на поеменытѣ и на ступанинътъ на кѫщата или на помѣщеніето, а кога той отсѫтствува, то въ присѫтствієто на жена му, ако е жененъ, или пакъ на нѣкое отъ по голѣмытѣ му домашни лица. При обдирътъ и иземваніята могатъ да присѫтствоватъ всичкитѣ лица които участвоватъ въ дѣлото.

601. Обдирътъ и иземваніята ся извьршватъ денемъ, но кога е необходимо, дозволяватъ ся и нощіѭ, но въ такъвъ случай слѣ-

довникътъ требва безъ друго да обясни въ протоколътъ причинытѣ, които сѫ го накарали да прибѣгне къмъ тази извънредна мѣрка. Както на поеменытѣ, така и на ступанинътъ на кѫщата или на помѣщеніето, което ся обдирва, требва да ся обяви по кое дѣло ся предпріема обдирътъ и съ каква именно цѣль.

602. Членътъ на сѫдътъ има право да отвори щото е заключено, кога ступанинътъ не ще да го отвори доброволно; но въ всякой случай, той требва да има предъ очи да ся не повреждатъ напразно помѣщеніята, които ся огледватъ.

603. Нито присѫтственны мѣста, нито длъжностны или частны лица не могатъ да ся отричатъ да дадатъ писменнытѣ или вещественны доказателства, които сѫ потрѣбны за извършваніето на диреніето.

604. Веществennытѣ доказателства както: орѫдіето съ което е извършено престѫпленіето, подложнытѣ документы, лъжливытѣ монеты, окървавенытѣ или повреденытѣ предметы и озобщо всичко, което ся намѣри при огледътъ на мѣстото, при обдирътъ и измѣваніето и което може да служи за открытіе на престѫпленіето и за изобличеніе на престѫпникътъ, требва да бѫде подробно описано въ протоколътъ, съ показаніе и на обстоятелствата, при които е станало намѣрваніето и вземаніето на веществennытѣ доказателства.

605. Веществennытѣ доказателства требва да бѫдатъ, до колкото е възможно, означены съ брой, наредены и пріобщены къмъ дѣлото.

606. Ако веществennытѣ доказателства не могатъ да ся отдѣлятъ отъ мѣстото, гдѣто сѫ намѣрены, напримѣръ кръвь върху стѣнытѣ на зданіето, върху дрьвія и други такива, а пакъ е необходимо да ся запазятъ за да ги огледатъ вѣщи люди, членътъ на сѫдътъ е длъженъ да пріеме надлежащитѣ мѣрки за да ся оградятъ диритѣ на престѫпленіето отъ всякакво измѣненіе или истребеніе и, ако е възможно, да тури печати възъ мѣстото или възъ предметътъ, върху който сѫ останали дири отъ престѫпленіето, и да предаде запечатаното подъ надзорътъ на полиціята или на благонадежны съсѣдни жители, или пакъ да тури стража.

607. Предметы, които сѫ были откраднаты или зеты силомъ, откакъ ся намѣрятъ и оцѣнятъ, врьщатъ ся, срѣщу подписъ, на онія, отъ които сѫ были откраднаты или отнеты, ако не е твърдѣ потребно да ся приложатъ до дѣлото тѣзи предметы.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За представеніето на обвиняваный при диреніето и за распытътъ му.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

Призовътъ или приводътъ на обвиняваный при диреніето.

608. Призовътъ на обвиняваный става съ писменна повѣстка, а когато ся той намира въ мѣстото гдѣто ся извръшва диреніето, съ словесно выканіе.

609. Повѣстката, подписана отъ сѫдовный членъ, требва точно да показва:

1) лицето което ся иска при диреніето;

2) времято и мѣстото на явяваніето;

3) дѣлото по което ся выка исканото лице и,

4) послѣдствіята на неявяваніето (ст. 616).

610. Повѣстката ся врѫчава на сѫщія оногова, който ся привыква; ако ли го нѣма дома му, тя ся дава на едного отъ домашнитѣ му, преимущественно на по голѣмый, или пакъ на мѣстный полицейскій началникъ.

611. Повѣсткитѣ ся врѫчаватъ на онія, които ся привыкватъ, чрезъ полиціята или чрезъ мѣстното селско началство.

612. Кога повѣстката ся дава, върху нея ся бѣлежи времято па врѫченіето ѝ, а другійтъ ѝ екземпляръ, съ подписътъ на пріимачьтъ и показаніе отъ него на времято когато е пріета, ся представлява въ сѫдътъ.

613. Ако онзи, който е пріелъ повѣстката, не може или не ще да ся подпише, предявителтъ (подателтъ) на повѣстката приканва двама свидѣтели, на които заявява отказътъ на пріимачьтъ да ся подпише, и бѣлежи върху двата екземпляра на повѣстката, кому и кога е была тя врѫчена и защо нѣма подписъ отъ оногова, който я е пріелъ.

614. Привыкваный е длъженъ да ся яви лично и въ назначеный срокъ; а ако не може да ся яви по законны причины, требва да представи удостовѣреніе за това.

615. Законны причины за неявяваніе при диреніето ся считатъ:

1) лишеніето отъ свобода;

2) прекращеніето на съобщеніята по времято на зараза, нашествіето на непріятель, необыкновенното разливаніе на рѣкитѣ и други такива непреодолимы препятствія;

3) внезапното разореніе отъ злощастенъ случай;

4) болѣсть по причина на която не може да ся излѣзе отъ кѫщи;

5) смьртьта на родителитѣ, на мѫжътъ, на жената, или на дѣцата, или пакъ тежката имъ и на умираніе болѣсть;

6) непріеманіето или несвоевременното пріеманіе на повѣстката.

616. Привыкванытѣ, които не сѫ ся явили въ срокътъ и не сѫ представили удостовѣреніе за законнытѣ причины на неявяваніето, ся довеждатъ при диреніето. Безъ предварителенъ призовъ могатъ да ся довеждатъ:

1) обвиняванытѣ за престѫпленія, които по законътъ ся наказватъ съ смьрть, съ принудено работеніе или съ затвареніе въ крѣпость;

2) обвиняванытѣ за не толкозъ важны престѫпленія кога не сѫ могли да бѫдатъ повыканы по причина че сѫ ся скрывали.

617. Довожданіето на обвиняваный при диреніето може да стане, само слѣдъ като му ся предяви формална за това повѣстка съ истото съдьржаніе каквото и за призовътъ при диреніето.

618. Повѣстката за довожданіе, кога обвиняваный отсѫтствова, ся предава на полицейското или селско началство, което зима мѣрки да испроводи при диреніето обвиняваныя.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Распытътъ на обвиняваный.

619. Членътъ на сѫдътъ е длъженъ да направи пьрвоначалный распытъ на обвиняваный незабавно, и никакъ не по късно отъ едно денонощіе подирь явяваніето или довожданіето му.

620. Въпросытѣ, които ся предлагатъ на обвиняваный, требва да сѫ кратки и ясны.

621. Членътъ на сѫдътъ не требва да търси да накара обвиняваныя самъ да ся признае, нито съ обѣщанія, нито съ хитрищины, нито съ заплашванія, или съ други подобны мѣрки на откачваніе.

622. Ако обвиняваный не ще да отговаря върху пытаніята които му ся предлагатъ, членътъ на сѫдътъ, откакъ забѣлежи

това въ протоколътъ, търси други законны средства за открытіе на истината.

623. Всякій отъ обвиняванытѣ ся распытва отдѣлно, и сѫщевременно ся зематъ мѣрки, щото обвиняванытѣ за истото престѫпленіе да не могатъ да ся сговарятъ по между си.

624. На книжовнытѣ ся предоставя сами да записватъ въ протоколътъ отговорытѣ, които сѫ устно дали.

625. Показваніята на обвиняваный ся записватъ въ пьрво лице, съ собственнытѣ му думы, безъ никаквы измѣненія, изоставенія и добавенія. Мѣстнытѣ и не твьрдѣ понятнытѣ думы и израженія ся обясняватъ въ вмѣстителны.

626. Кога ся распытва обвиняваный, който говори непонятенъ за членътъ на сѫдътъ языкъ, повыква ся нѣкое лице, което знае тойзи языкъ. Кога става диреніе вьрху нѣмы или изобщо вьрху люди, които не могатъ да предаватъ мыслитѣ си съ думы, членътъ на сѫдътъ извьршва распытътъ съ помощьта на лица, които ся навыкнѫли точно да разбиратъ знаковетѣ имъ.

ЧЕТВЬРТА ГЛАВА.

За пресѣченіето на способытѣ да ся отклони отъ диреніето обвиняваный.

627. Които ся намиратъ подъ диреніе не требва да ся отдалечаватъ отъ градътъ или отъ селото, гдѣто ся извьршва диреніето, безъ позволеніето на сѫдовный членъ.

628. За да ся въспрепятствова на обвиняванытѣ да ся отклоняватъ отъ диреніето, ся зематъ слѣдующитѣ мѣрки:

1) задлъжавата ся обвиняванытѣ съ подписъ че ще ся явятъ при диреніето и нѣма да ся отдалечатъ отъ мѣстото гдѣто живѣятъ;

2) отдаватся подъ особенъ надзоръ на полиціята;

3) иска имъ ся поръчителство;

4) зема имъ ся залогъ;

5) турятся подъ домашенъ зáпоръ;

6) зематся подъ стража.

629. Противъ обвиняванытѣ за престѫпленія или простѫпки, за които е положенъ затворъ въ тьмница до три годины, най высоката мѣрка на обезпеченіе може да бѫде поръчителство (ст. 34 От. Угл. Код.)

630. Противъ обвиняванытѣ за престѫпленія или простѫпки, които ся наказватъ съ затвареніе въ крѣпость отъ три до пятнайсять годинъ, най высоката мѣрка на обезпеченіе може да бѫде домашній зáпоръ. (ст. 24. От. Угл. Код.)

631. Противъ обвиняванытѣ за престѫпленія, за които наказаніето е затваряніе въ крѣпость презъ цѣлъ животъ, принудено работеніе или смьрть, най высоката мѣрка за обезпеченіе може да бѫде дьржаніето подъ стража (ст. 16, 20, 21 и 23 От. Угл. Код.)

632. Мѣрката за която ся говори въ предидущата статія, може да ся земе и противъ обвиняванытѣ, които нѣматъ затвьрдено мѣстожителство, ако и да ся обвиняватъ за престѫпленія не до тамъ важны.

633. Кога ся избиратъ мѣркитѣ съ които да ся пресѣкатъ способытѣ за отклоненіе на обвиняваный отъ диреніето, зема ся предъ видъ не само строгостьта на наказаніето, което му предстои, но и силата на обличенията каквыто има противъ него, възможностьта да скріе слѣдоветѣ на престѫпленіето, състояніето на здравіето, полътъ, възрастьта и положеніето на обвиняваный въ обществото.

634. Всяко състоятелно (имотно) лице, общество или управленіе може да даде за обвиняваный порѫчителство, като пріеме възъ себе си паричната отговорность въ случай че той ся отклони отъ диреніето.

635. Залогътъ требва да състои отъ пары или отъ други цѣнности, и може да ся представя както отъ сѫщій обвиняваный, така и отъ всяко друго лице.

636. Суммата на порѫчителството или на залогътъ ся опредѣля отъ членътъ на сѫдътъ, съобразно съ строгостьта на наказаніето, което предстои на обвиняваный и съ състояніето на порѫчительтъ или на залогодавецътъ. — За пріеманіето на порѫчителството или на залогътъ, членътъ на сѫдътъ прави постановеніе, което ся подписва както отъ него, така и отъ порѫчительтъ или залогодавецътъ и имъ ся дава въ преписъ.

637. Ако обвиняваный побѣгне или ся отклони отъ диреніето и отъ сѫдътъ, възисканата отъ порѫчительтъ и представената въ залогъ сумма, откакъ ся отброятъ отъ нея колкото пары може да ся присѫдятъ за възнагражденіе на оногова, който е истеглилъ отъ престѫпленіето, влѣзва въ мѣстното ковчежничество.

638. Догдѣ да представи залогъ или поржчителство, обвиняваный ся туря подъ за́поръ у дома му.

639. Въ постановеніето за земаніе подъ стража требва да е точно забѣлежено:

1) кой именно и кога е направилъ постановеніето;

2) името и презимето на задьржаното лице;

3) престжпленіето, за което задьржаный ся обвинява или подозрѣва и

4) основаніята на задьржаніето.

Въ крайтъ на постановеніето трѣбва да ся намира подписътъ на оногова, който го е направилъ.

640. Постановеніето за земаніе подъ стража ся предявява на обвиняваный при самото му испращаніе въ мѣстото на затворътъ и, въ всякій случай, преди да измине едно денонощіе откакъ е задьржанъ. Препись отъ постановеніето ся донася въ мѣстото гдѣто е затворенъ обвиняваный.

ПЯТА ГЛАВА.

За привыкваніето и распитътъ на свидѣтелитѣ.

641. Свидѣтелитѣ ся распитватъ на мѣстото гдѣто става дирежіето, освѣнъ кога поради болѣсть или други причины, които имъ препятствоватъ да дойдатъ на това мѣсто, излѣзе необходимо да ся распитатъ тамъ гдѣто живѣятъ, или кога сждовный членъ припознае това за по̀ лесно. Ако е потребно да ся распитатъ много свидѣтели, които ся намиратъ въ сжщата околность, распитътъ въ всякій случай става тамъ гдѣто ся тѣ намиратъ.

642. Свидѣтелитѣ ся привыкватъ да ся намѣрятъ при дирежіето, по показаный въ 608—614 статіи редъ.

643. Свидѣтелитѣ отъ долнитѣ воински чинове, които влизатъ въ съставътъ на окупаціонното тѣло, както и онія които принадлежатъ до земската Българска войска, ся привыкватъ чрезъ най-ближнето имъ началство, а офицерытѣ непоредственно съ повѣстки, но привыкваніето имъ за дирежіето не ги освобождава отъ обязанноститѣ на службата имъ, ако не сж пріели уволненіе отъ началството си.

644. Ако нѣкой свидѣтель не ся яви, безъ да представи законнытѣ причины показаны въ 615 статія, членътъ на сждътъ му налага парично възисканіе, не повече отъ хиляда гроша, и му провожда по̀вторна повѣстка. Ако и подиръ това свидѣтелътъ

ся не яви въ срокътъ и не представи законны причины за това, той ся довежда при диреніето.

645. Ако свидѣтельтъ, комуто за неявяваніе при диреніето, е наложена глоба, представи, въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ кога му ся е обявило за наложената глоба, удостовѣреніе че не е могълъ да ся яви, членътъ на сѫдътъ го освободява отъ глобата.

646. Свидѣтелитѣ ся распытватъ тозчасъ като ся явятъ. Ако по нѣкакво препятствіе распытваніето не стане въ теченіе на 12 часа подирь явяваніето имъ, причинытѣ на това ся показватъ въ протоколътъ, преписъ отъ който ся дава на свидѣтельтъ по исканіето му.

647. При предварителното диреніе свидѣтелитѣ даватъ клятва само въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога свидѣтельтъ ся е приготвилъ за далеченъ нѫть, и врьщаніето му може да ся забави;

2) кога свидѣтельтъ ся намира въ болѣстно състояніе, което представлява опасность за животътъ му;

3) кога свидѣтельтъ живѣе вънъ отъ окрѫгътъ на онзи сѫдъ, на който е подсѫдно дѣлото, и еще толкова далечь отъ мѣстото на сѫдебнытѣ засѣданія, щото му е невъзможно да ся яви въ сѫдътъ безъ особенно затрудненіе.

Вънъ отъ тія случаи членътъ на сѫдътъ само предизвѣстява свидѣтелитѣ, че въ сѫдътъ тѣхъ може да ги распытватъ и подъ клятва, и имъ внушава че е необходимо да покажатъ всичка истина по чиста съвѣсть.

648. При кьлненіето на свидѣтелитѣ и при отводътъ отъ распытъ подъ клятва, както и при освобожденіето на нѣкои лица отъ всяко свидѣтелствованіе, членътъ на сѫдътъ ся рѫководи отъ правилата за распытваніето на свидѣтелитѣ предъ сѫдътъ.

649. Свидѣтелитѣ ся распытватъ единъ по единъ, и ако е потребно, пьрвомъ въ отсѫтствіето на обвиняванытѣ и на прикосновеннытѣ до дѣлото лица.

650. Пытаніята и отговорытѣ требва да сѫ кратки и ясны. Всякій свидѣтель ся пыта въ каквы отношенія ся намира съ лицата, които участвоватъ въ дѣлото.

651. Распытваніе на свидѣтель, което е станало въ отсѫтствіето на обвиняваный, ся прочита на послѣдній. — Обвиняваный има право да оборва (опровьргава) направенытѣ противъ него показанія и да моли членътъ на сѫдътъ да предложи на свидѣтельтъ новы пытанія.

652. Въ случай на необходимость, членътъ на сѫдътъ може да распита изново свидѣтельтъ.

653. Свидѣтелитѣ ся турятъ лице съ лице въ онія случаи, кога отъ разясненіето на противорѣчіята въ тѣхнитѣ показанія зависи по̀ нататашный ходъ на диреніето.

654. Показаніята на свидѣтелитѣ ся излагатъ въ истый редъ, както и показаніята на обвиняванытѣ (623—626 ст.) Въ протоколътъ за распытътъ на всякій свидѣтель, ся показва какъ е далъ показаніето си: безъ клятва, или съ клятва.

ШЕСТА ГЛАВА.

За протоколытѣ на предварителното диреніе.

655. За всяко отъ главнытѣ дѣйствія на диреніето ся съставя отдѣленъ протоколъ.

656. Протоколътъ ся съставя така щото отъ него ясно да ся вижда кой, кога, гдѣ и каквы именно дѣйствія на диреніето е извьршилъ; кои сѫ были като страны като поемены или като вѣщи люди, какво ся е открыло отъ тѣзи дѣйствія, и какви сѫ были бѣлежкитѣ и възраженіята на участницытѣ въ дѣлото или на поеменытѣ.

657. Въ протоколътъ на распытътъ ся показватъ:

1) распытанытѣ лица, а такожде и онія, които сѫ ся намирали при распытътъ, като страны;

2) отговорытѣ на распытанытѣ лица и

3) бѣлежкитѣ на обвиняваный или възраженіята, каквыто е направилъ кога сѫ ся распытвали свидѣтелитѣ.

658. Протоколътъ ся подписва отъ всичкитѣ спомянѫти въ заглавіето му лица. За безкнижнытѣ ся подписватъ, по ѵстната имъ молба, онія, па които тѣ довѣряватъ.

659. Протоколътъ ся прочита на всичкитѣ лица, които има да го подпишатъ. Ако нѣкой отъ тѣхъ не ще, или не може да го подпише, причината на това ся обяснява ва протоколътъ.

660. Остьргванія въ протоколътъ и въ постановеніята на сѫдовный членъ, които ся съставляватъ отъ него за да ся обяснятъ ходътъ на диреніето или направенытѣ вече распорежданія, не ся допрощаватъ; но очевидны поправки и допълненія могатъ да ся правятъ, съ условіе обаче че ще бѫдатъ спомянѫты преди да ся подпише протоколътъ или постановеніето.

661. По молба на лицата, които участвоватъ въ дѣлото, членътъ на сѫдътъ имъ дава преписы отъ протоколытѣ и отъ постановенията; на обвиняваный безплатно, а на другитѣ лица, които участвоватъ въ дѣлото, за постановената плата.

СЕДМА ГЛАВА.

За сключението на дирението.

662. Слѣдъ като ся свърши предварителното дирение, членътъ на сѫдътъ предявява на обвиняваный, ако той иска, дѣлото на дирението, както е извършено, и го пыта: желае ли той да представи еще нѣщо за оправданието си.

663. Ако обвиняваный посочи нѣкои новы обстоятелства, членътъ на сѫдътъ е длъженъ да испыта онія, които могатъ да имать вліяние възъ рѣшението на дѣлото. Подирь това членътъ на сѫдътъ препраща въ сѫдътъ всичкото дѣло на дирението.

664. Задьржанытѣ отъ членътъ на сѫдътъ лица, ако тѣ, догдѣ е траяло дирението, сѫ были дьржаны въ окрѫгътъ, ся испращатъ въ окрѫжный градъ за дьржаніе въ затворътъ.

665. Хартіитѣ, които ся отнасятъ до дирението, ся зашиватъ на редъ споредъ времято кога сѫ были написаны или пріеты, турятся подъ нумеро (брой), приподписватся по листоветѣ, прокарватся съ врьвь и ся подпечатватъ съ печатътъ на сѫдовный членъ. Единъ описъ ся прави за тія хартіи, и въ него ся показва при кой листъ на дѣлото ся намира всяка една отъ тѣхъ. При това членътъ на сѫдътъ прилага мнѣнието си, кои статіи на углавный кодексъ искатъ да ся преслѣдва престѫпното дѣяніе.

ОСМА ГЛАВА.

За отговорностьта на полицейскитѣ чинове и на сѫдовнытѣ лѣкари по дѣйствіята на дирението.

666. Полиціята требва съ дѣйствіята си по извършванието на предварителното дирение да дава на сѫдовный членъ, който извършва дирението, дѣятелно пособіе за да ся раскріятъ обстоятелствата на дѣлото.

667. Въ случай на недоумѣніе като какъ требва да ся испълнятъ исканіята на сѫдовный членъ, полицейскитѣ чинове му искатъ разясненія.

668. Полицейскитѣ чинове, както градскитѣ, така и селскитѣ, а сѫщо и сѫдебнытѣ лѣкари, за изоставенія и безредія при дирепіето, ся привличатъ отъ най ближнето имъ началство, по заявеніята на членътъ на сѫдътъ или на сѫщій сѫдъ, да отговарятъ, и подлежатъ на сѫдба предъ административный сѫдъ (548).

ДЕВЯТА ГЛАВА.

За редътъ на потѫжваніето срѣщу дѣйствіята на дирепіето.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

За редътъ по който ся принасятъ тѫжбытѣ.

669. Лицата, които участвоватъ въ дѣлото, могатъ да даватъ тѫжбы срѣщу всяко дѣйствіе на дирепіето, което нарушава или стѣснява тѣхнитѣ права. Свидѣтелитѣ, вѣщитѣ люди, порѫчителитѣ, поемепытѣ и другитѣ лица, които ся призовавать при дирепіето , могатъ да принасятъ жалбы само срѣщу притѣсненія-та и неправилнытѣ възисканія, на които сами сѫ были подложены при дирепіето.

670. Жалбытѣ срѣщу дѣйствіята на полиціята ся даватъ на полицейското началство, а тѫжбытѣ срѣщу дѣйствіята на сѫдовный членъ ся принасятъ на окрѫжный сѫдъ.

671. Жалбытѣ могатъ да ся даватъ и преди да влѣзе дѣлото въ сѫдътъ.

672. Жалбытѣ могатъ да бѫдатъ устны или писменны. Устнытѣ жалбы ся вносятъ въ протоколътъ на сѫдовный членъ, който е извьршвалъ дирепіето, или въ протоколътъ на полиціята.

673. На обвиняваный, който е зетъ подъ стража, въ случай че заяви желаніе да подаде жалба, ся предоставятъ всичкитѣ необходимы за това способы.

674. Всяка жалба, за да бѫде представена гдѣто требва, ся подава на онова длъжностно лице, срѣщу дѣйствіята на което тя ся подава. Подавачътъ на жалбата може да иска да му ся даде подписъ за пріеманіето ѝ.

675. Подадената жалба, съ надлежащето до нея обясненіе, требва да ся испраща гдѣто требва до три дни откакъ е подадена, а кога жалбата ся подава срѣщу лишеніето отъ свобода, тя требва да ся представи по принадлежность въ теченіето на едно денонощіе.

676. Подаванието на жалбата, догдѣ да и ся даде рѣшеніе, не спира нито извършванието на дирениото, нито испълнението на отдѣлнытѣ му дѣйствія.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

Редътъ за разглежданието на жалбытѣ.

677. Подирь пріеманието на жалбата съ обясненията за нея, сѫдътъ, не по късно отъ пьрвый присѫтственъ день, пристѫпва до разрѣшението и въ распоредително засѣданіе.

678. Предметътъ на жалбата и всичкитѣ свѣдѣнія, които ся относятъ до нея, ся докладватъ (представятся) отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ.

679. При рѣшението на жалбытѣ, поискванието на актоветѣ на дирението ся допуща само въ онія крайни случаи, кога безъ това не е възможно да ся обсѫди дадената жалба.

680. Подателитѣ на жалбата ся допущатъ да дадатъ предъ сѫдътъ словесны обясненія, ако сѫ ся явили.

681. Опредѣлението, което е послѣдвало върху жалбата, ся внася въ протоколътъ, съ показаніе на пріетытѣ отъ сѫдътъ основанія за рѣшението и.

682. Ако сѫдътъ припознае за необходимо да предаде почѣнѫтото дирение на другъ членъ отъ сѫдътъ, то въ опредѣлението ся показва, съ обясненіе на причинытѣ, кои отъ дѣйствіята на дирението ся признаватъ недѣйствителны и требва да ся подновятъ.

683. Постановеното отъ сѫдътъ опредѣленіе ся явява на оногова, който ся е тѫжилъ, и безотлагателно ся испълнява. Тѫжникътъ (който ся е тѫжилъ) може да иска препись отъ опредѣленіето.

ДЕСЯТА ГЛАВА.

За дѣйствіята на сѫдътъ подирь свършванието на предварителното дирение.

684. Подирь свършванието на предварителното дирение и подирь внесението му въ сѫдътъ, членътъ докладникъ, който е назначенъ отъ предсѣдателтъ, излага поводътъ, споредъ който е възникнѫло дѣлото, и всичкитѣ дѣйствія на дирението. Той пази при това установенытѣ формы и обряды и прочита въ пьрвообразътъ протоколытѣ, които иматъ сѫщественно значеніе въ дѣлото.

685. Ако сѫдътъ припознае че дирепіето не е колкото трѣба пълно и че е извършено съ нарушеніе на сѫществепнитѣ формы и обряды на сѫдопроизводството, дѣлото ся повръща за додирепіе.

686. Кога престѫпното дѣяніе е извършено отъ нѣколко лица, то макаръ нѣкои отъ тѣхъ и да не сѫ еще извѣстны или намѣрены, на дирепіето за онія обвиняваны откъмъ които всичкитѣ обстоятелства па дѣлото сѫ приведены въ ясность, може да ся даде по нататъшенъ ходъ.

687. Открытытѣ, при изслѣдваніето на нѣкое престѫпленіе или простѫпка, противозаконны дѣйствія на лица, които не сѫ участвовали въ това престѫпленіе или простѫпка, не могатъ да дадатъ поводъ да ся повърне дѣлото за допълненіе, но требва да станатъ предметъ на особенно дирепіе.

688. Додирваніето ся извършва отъ сѫщій членъ на сѫдътъ, който е правилъ дирепіето; но кога, освѣнъ непълнотата на дирепіето, ся забѣлежатъ въ извършваніето му сѫществепны нарушенія на формытѣ и на обрядытѣ, предсѣдателтъ на сѫдътъ, може да назначи за додирваніето другъ членъ отъ сѫдътъ (685).

689. Кога подирь обсѫждането на внесеното дѣло, предварителното дирепіе на това дѣло ся припознае за излишне, или кога предварителното дирепіе е вече свършено или ся е припознало отъ сѫдътъ за достаточно пълно, сѫдътъ, въ распорядително пакъ засѣданіе, пристѫпва да опредѣли редътъ, по който требва да ся гледа дѣлото по нататъкъ.

Четвьртый раздѣлъ.

За редътъ на производството въ окружнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

Распорежданіята на предсѣдателтъ на сѫдътъ.

690. Кога, подирь предварителното разглежданіе на дѣлото отъ окрѫжный сѫдъ (ст. 684—689), ся рѣши да му ся даде по нататашенъ ходъ, предсѣдателтъ на сѫдътъ незабавно прави распорежданіе да ся предадатъ на подсѫдимый:

1) препись отъ жалбата на лицето, което е пострадало, или отъ съобщението на полицейскитѣ или административны власти, а такожде и заключението (мнѣнието) на сѫдовный членъ по предварителното дирение, ако такова дирение е было извьршено;

2) списъкътъ на лицата, които ся предполага да ся выкатъ въ сѫдътъ.

691. Кога ся даватъ означенытѣ въ предидущата статія документы, на подсѫдимый ся обявява, че той е обязанъ да съобщи на сѫдътъ въ седмидневенъ срокъ, има ли той предъ видъ да ся распытатъ, като свидѣтели, и други нѣкои лица, освѣнъ онія които му сѫ показаны въ предявеный списъкъ, и по каквы именно обстоятелства ще бѫде този распытъ. Както за това че му ся даватъ документы, така и че му е обявено за допълнението на свидѣтелитѣ, отъ подсѫдимый ся зема подпись, а ако е безкниженъ, подписътъ ся дава отъ другиго, комуто той довѣрява.

692. Лицата, които сѫ имали вредъ или загубы и които сѫ предявили гражданскій искъ, ся извѣстяватъ че актоветѣ означены въ 690 статія сѫ влѣзли въ сѫдътъ, и че имъ ся предоставя право да ся погрижатъ съ тѣхно иждивение да зематъ преписы отъ тѣзи актове.

693. На лицата, които сѫ истеглили вредъ и загубы, ся дозволява такожде да молятъ, въ седмидневенъ срокъ откакъ ся извѣстятъ, да имъ ся даде воля за допълнение на списъкътъ на свидѣтелитѣ, които сѫ предназначены да ся повыкатъ въ сѫдили щето.

694. Отъ подсѫдимытѣ, които ся съдьржатъ подъ стража, всичкитѣ свѣдѣнія и обясненія относително до допълнението на списъкътъ на свидѣтелитѣ, ся зематъ въ сѫдилището отъ предсѣдательтъ.

695. Кога ся зематъ отъ подсѫдимый обясненіята, може да ся намира и защитникътъ му, ако подсѫдимый си е избралъ такъвъ.

696. Подсѫдимытѣ могатъ да си избиратъ защитницы измежду лицата, на които законътъ не възбранява ходатайствованіе по чужды дѣла (ст. 98).

697. Наедно съ распорежданието да ся допустнатъ защитницытѣ да испълнятъ обязанноститѣ си, предсѣдательтъ на сѫдътъ имъ дозволява да ся сприказватъ насамо съ подсѫдимытѣ, които ся съдьржатъ подъ стража.

698. Подсѫдимый и защитникътъ му, както и лицата които сѫ пострадали отъ престѫпленіето или тѣхнитѣ повѣренницы, и-

имѣ право въ всяко время да разглеждатъ въ писалището на сѫдътъ първообразното дѣло и да исписватъ изъ него всичкитѣ свѣдѣния, които имъ сѫ потребны, въ присѫтствието и подъ наглеждането на секретарьтъ или на помощникътъ му.

699. Предсѣдателътъ на сѫдътъ не може да откаже на лицата които участвоватъ въ дѣлото, освѣнъ опредѣленытѣ въ законътъ (643—647) случаи, ако тѣ искатъ да ся прививыкнатъ свидѣтелитѣ, които сѫ правили показанія при предварителното дирение.

700. Слѣдъ като изминатъ сроковетѣ установены да ся предявяватъ исканията за повыкването на свидѣтелитѣ, послѣднитѣ могатъ да ся привыкватъ само поради новооткрыты обстоятелства, но подирь това никой свидѣтель повыканъ по искането на една отъ странытѣ или представенъ отъ нея, не може да бѫде допустнатъ за распытъ въ сѫдебното засѣдание, безъ съгласието на противната страна, ако не и е было явено за това поне единъ день преди този распытъ.

701. Странытѣ могатъ да молятъ да ся привыкатъ въ сѫдилището не само свидѣтели, но и вѣщи люди, за обясненіе на нѣкой предметъ или за провѣряване на направеното вече испытване. Заявенията за това требва да ся правятъ въ опредѣленый отъ 691—693 статіи срокъ.

702. Ако нѣкой отъ подсѫдимытѣ не разумѣва български, предсѣдателътъ на сѫдътъ назначава да ся намира при сѫдебното дирение единъ преводникъ измежду лицата, които иматъ качеството на достовѣрны свидѣтели.

703. Ако подсѫдимый, или нѣкой отъ свидѣтелитѣ е нѣмъ или глухъ и не може да исказва мыслитѣ си съ писмо, при сѫдебното дирение ся назначава тълковникъ, споредъ правилата предписаны въ 626 статія.

704. Подсѫдимытѣ, тѣхнитѣ защитницы и лицата които сѫ пострадали отъ престѫпленіето, свидѣтелитѣ, вѣщитѣ люди и всичкитѣ лица, които ся призоваватъ при сѫдебното дирение ся привыкватъ въ сѫдилището съ повѣстки, каквыто сѫ установены за повыкванията при предварителното дирение.

705. Подсѫдимытѣ, които иматъ свободата си, сѫ длъжны да ся явяватъ въ сѫдилището лично, ако и да иматъ вече избранны защитницы. Подсѫдимытѣ които сѫ были зети подъ стража при предварителното дирение, ся препращатъ въ тъмницата на онзи

градъ, гдѣто има да ставатъ сѫдебнытѣ засѣданія по тѣхнитѣ дѣла, поне една недѣля преди да ся откріятъ тія засѣданія.

706. Лицата, които сѫ пострадали нѣщо отъ престѫпленіето, могатъ или лично да ся явятъ въ сѫдилището или да проводятъ на мѣстото си повѣренницы.

707. Заедно съ распорежданіята да ся привыкатъ въ сѫдилището които требва, предсѣдательтъ на сѫдътъ назначава времято и мѣстото на сѫдебното засѣданіе по всяко дѣло, като зема предъ очи отдаленностьта на мѣстопребываніето на привыкванытѣ лица.

708. За дѣлата, които сѫ назначены за слушаніе, ся състявлява обявеніе, което ся прилѣпя възъ вратата на сѫдилището.

709. Кога, по едно назначено за слушаніе дѣло, ся срѣщне препятствіе за откритіето на сѫдебното засѣданіе въ опредѣленый срокъ, или защото сѫ ся разболѣли подсѫдимый или нѣкой отъ свидѣтелитѣ, показаніето на когото има сѫщественно значеніе въ дѣлото, или пакъ по други важны причины, предсѣдательтъ на сѫдътъ отлага засѣданіето по това дѣло, послѣ съобщава това незабавно на привыканытѣ въ сѫдилището лица и го извѣстява на всички съ прилѣпено възъ вратата на сѫдътъ обявеніе.

710. Ако подсѫдимый, който си има свободата, ся не яви безъ законны за това причины, той ся довежда въ сѫдилището и ся задължава да заплати всичкитѣ разноски причинены отъ отлаганіето на засѣданіето.

711. Ако лицето, което е пострадало отъ престѫпленіето и възбудило преслѣдваніето, или неговый повѣренникъ не дойде въ сѫдилището безъ законны за това причины, недохожданіето му ся припознава като отреченіе отъ углавный искъ и има за послѣдствіе прекращеніето на дѣлото, ако престѫпленіето, за което ся обвинява подсѫдимый, не ся относи къмъ онія престѫпленія, които ся гонятъ независимо отъ жалбытѣ на частны лица.

712. Ако не дойде въ сѫдилището лицето, което е пострадало и предявило сѫмо гражданскій искъ, или неговътъ повѣренникъ, откръваніето на сѫдебното засѣданіе ся не спира, но гражданскій искъ не ся разглежда по углавный редъ.

ВТОРА ГЛАВА.

Съставътъ на присѫтсвіето за сѫдебното засѣданіе.

713. Въ сѫдебното засѣданіе требва да присѫтствоватъ:

1) не по малко отъ трима сѫдницы, помежду които ся счита и предсѣдательтъ на сѫдътъ, и

2) секретарьтъ или неговътъ помощникъ.

714. Ако единъ отъ троицата присѫтствующи сѫдници, по болѣсть или по други причины, остави присѫтствіето преди да ся разгледа окончателно дѣлото, и на неговото мѣсто стѫпи другъ сѫдникъ, сѫдебното разглежданіе и всичкитѣ пренія предъ сѫдътъ ся подновяватъ отъ самото начало.

715. Въ съставътъ на присѫтствіето не може да влиза сѫдовный членъ, който е извършвалъ предварителното диреніе по дѣлото; но ако е потребно, той може да бѫде поканенъ отъ сѫдътъ въ стаята на засѣданіето да даде обясненія.

716. На подсѫдимытѣ и на онія, които сѫ пострадали отъ престѫпленіето или отъ простѫпката, ся позволява, по законны причины, да отвеждатъ сѫдіитѣ отъ участіе въ сѫденіето на дѣлото.

717. Сѫдницытѣ могатъ да ся отвеждатъ отъ участницытѣ въ дѣлото, въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога сѫдникътъ, жена му, родниныгѣ му въ пряма линія безъ ограниченіе, а въ съребърна родненытѣ отъ пьрвытѣ четыре степени и родниныгѣ по сватовщина отъ пьрвытѣ три степени, или посыненикътъ на сѫдникътъ, иматъ участіе въ дѣлото;

2) кога сѫдникътъ е былъ повѣренникъ на една отъ странытѣ или пакъ ся намира като свидѣтель въ това дѣло;

3) кога сѫдникътъ е настойникъ на едного отъ участныцытѣ въ дѣлого, или кога единътъ управлява работытѣ на другій, и

4) кога сѫдникътъ и жена му ся намиратъ, по законътъ, най-близкитѣ наслѣдницы на едного отъ участницытѣ въ дѣлото,, или пакъ иматъ съ едного отъ тѣхъ сѫдба.

718. Отводътъ на сѫдникътъ ся предявява или съ писменна, или съ устна молба, не по късно отъ единъ день преди да ся отвори сѫдебното засѣданіе по дѣлото. Слѣдъ този срокъ може да ся пріеме само такъвъ отводъ, причината на който ся е открыла подирь истеченіето на означеный срокъ.

719. Сѫдіята, противъ когото има обявенъ отводъ, не може да присѫтствова при сѫденіето на този отводъ и, откакъ представи на сѫдътъ надлежащитѣ обясненія, требва да ся тегли изъ присѫтствіето.

720. Откакъ изслуша обясненіята на отвежданый сѫдія; сѫдътъ постановява опредѣленіе относително до отводътъ, а въ случай че ся пріеме отводътъ, и относително до силата на онія дѣйствія, въ които е участвовалъ отвежданый сѫдія.

721. Срѣщу опредѣленія отъ тойзи родъ могатъ да ставатъ потѫжванія само отъ лицата, които участвоватъ въ дѣлото, и то не отдѣлно, а заедно съ потѫжваніе срѣщу пресѫдата по сѫществото на дѣлото.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За редътъ по който ся управя ходътъ на дѣлото въ сѫдебното засѣданіе.

722. Предсѣдателтъ на сѫдътъ управя ходътъ на сѫдебното диреніе, наглежда върху редътъ на обясненіята, на възраженіята и на бѣлежкитѣ, отстранява въ преніята всичко, щото нѣма прямо отношеніе къмъ дѣлото, не допуща нито оскърбителны отзывы за коя да е личность, нито нарушеніето на длъжното уваженіе къмъ религіята, къмъ законътъ и къмъ установенытѣ власти.

723. Предсѣдателтъ на сѫдътъ е длъженъ да предостави на всякій отъ подсѫдимытѣ всевъзможны средства за оправданіе.

724. Като насочва ходътъ на дѣлото къмъ онзи редъ, който най много помага за раскрываніето на истината, предсѣдателтъ на сѫдътъ може да отреди да ся извърши сѫдебното диреніе испървомъ за едного, а послѣ за другиго отъ обвиняванытѣ въ съвмѣстно извършваніе на едно престѫпленіе; но той нѣма право да въспре нѣкого отъ тѣхъ да си предяви бѣлежкытѣ, както по сѫществото на всичкото дѣло изобщо, така и относителнс до начинътъ на разглежданіето му въ сѫдътъ.

725. Предсѣдателтъ на сѫдътъ спира всякиго, който въ сѫдебното засѣданіе дързне да изрази одобреніе или неодобреніе възъ направенытѣ показанія или обясненія, или съ другъ нѣкой начинъ да наруши установеный редъ.

726. Ако внѫшеніето на предсѣдателтъ на сѫдътъ не произведе дѣйствіе, той постѫпва съ нарушителтъ на редътъ, съгласно съ 61 статія на настоящитѣ правила.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА.

За условіята на производството на дѣлата въ сѫдебнытѣ засѣданія.

727. Сѫдебнытѣ засѣданія по дѣла за престѫпленія и простѫпки бываТъ публичны. Но сѫдътъ има право, кога види че

интересытѣ на религіята, на общественный редъ или на нравственностьта могатъ да пострадатъ отъ публичностьта на засѣданіето по дѣлото което има да ся разгледва, да отреди да ся разгледа дѣлото при затворены врата. Това отрежданіе на сѫдътъ ся обявява публично и ся вноси въ протоколътъ.

728. Слѣдъ като ся обяви отрежданіето на сѫдътъ за затваряніето на вратата на засѣданіето, непричастнытѣ въ дѣлото лица тозчасъ ся оттеглюватъ, но, по желаніето на подсѫдимый и на лицето което е пострадало отъ престѫпленіето, въ стаята на засѣданіето могатъ да ся оставятъ тѣхнитѣ роднины и познаницы, но не повече отъ три лица отъ всяка страна. Кога обяви предсѣдательтъ на сѫдътъ че заключителнитѣ обясненія сѫ прекратены, вратата на засѣданіето ся пакъ отварятъ.

729. Сѫдебното диреніе ся извьршва устно. Изъ това правило ся допущатъ само исключеніята, които сѫ показаны въ слѣдующитѣ статіи.

730. Не ся запретява да ся прочетатъ въ сѫдебното засѣданіе писменнытѣ показанія на свидѣтели, които не сѫ ся явили предъ сѫдътъ по причина на смьрть, болѣсть, голѣма старость или далечно пѫтуваніе.

731. Напрешнитѣ показанія на свидѣтельтъ, който ся е явилъ, могатъ, откакъ му ся зематъ новы, да ся прочетатъ ако устнытѣ му показанія не сѫ съгласны съ писменнытѣ дадены при предварителното диреніе.

732. На участницытѣ въ дѣлото, на свидѣтелитѣ и на вѣщитѣ люди, за по̀ точно изложеніе на устнытѣ имъ показанія, не ся забраня да иматъ при тѣхъ си памятны записки, кога показаніята имъ ся отнасятъ до нѣкои исчисленія, изводы или смѣтки, които ся мѫчно задьржатъ въ памятьта.

733. На участницытѣ въ дѣлото и на свидѣтелитѣ не ся възбранява такожде да прочитатъ писмата, които сѫ пріели, или документытѣ, които ся намиратъ у тѣхъ, когато еднитѣ или другитѣ ся относятъ къмъ предметътъ на тѣхнитѣ показанія.

734. Лицето, което е нѣщо пострадало отъ престѫпленіето и възбудило преслѣдваніето, отъ една страна, подсѫдимый или неговътъ защитникъ, отъ друга, ползоватся съ еднаквы правдины въ сѫдебното състязаніе. Както на едната, така и на другата страна ся предоставя:

1) да представятъ доказателства, за подтвьржденіе на показаніята си;

2) да отвеждатъ, по законны причины, свидѣлитѣ и вѣщитѣ люди, да имъ предлагатъ, по дозволеніе отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ, пытанія, да възражаватъ противъ свидѣтелскитѣ показанія и да молятъ да ся распытватъ изново свидѣтелитѣ въ присѫтствіето или въ отсѫтствіето едни на други;

3) да правятъ бѣлежки и да даватъ обясненія по всяко дѣйствіе, което става въ сѫдътъ, и

4) да оборватъ доказателствата и съображеніята на противната страна.

735. Отъ означенытѣ въ предидущата статія права ся ползова и лицето което е пострадало и е предявило само гражданскій искъ, по всичкитѣ предметы, които ся касаятъ до този искъ.

736. При сѫдебното препираніе на странытѣ, правото на послѣднята дума, както по сѫществото на дѣлото, така и по всякій предметъ за който има препирня, предоставя ся всякога на подсѫдимый или на неговътъ защитникъ.

737. Сѫдебното засѣданіе по всяко дѣло требва да върви непрекѫсвано, освѣнъ времято, което е необходимо за почивка.

738. Ако сѫдътъ припознае за необходимо да поспре сѫдебното засѣданіе за да събере допълнителны свѣдѣнія, то слѣдъ като ся пріематъ тія свѣдѣнія, засѣданіето ся продължава отъ онова дѣйствіе, на което то ся е было спрело. Но членоветѣ на сѫдътъ могатъ да поискатъ да ся подновятъ нѣкои дѣйствія или извършваніето на сѫдебното диреніе отъ самото начало.

ПЯТА ГЛАВА.

За дѣйствіята, които ставатъ при отварываніето на сѫдебното засѣданіе.

739. Въ назначеното за слушаніе на дѣлото время, предсѣдательтъ на сѫдътъ, като ся удостовѣри, че всичкитѣ длъжностны лица, които сѫ обязаны да присѫтствоватъ въ сѫдебното засѣданіе, ся намѣрватъ на мѣстата си, открыва засѣданіето, обявява какво дѣло подлежи на разгледваніе и заповѣдва да введатъ подсѫдимый въ стаята на засѣданіето.

740. Предсѣдательтъ на сѫдътъ предлага на подсѫдимый пытанія за имято му, за бащиното му имя, за презимято му или за прекорътъ му, за годинытѣ му, за вѣроисповѣданіето му, за мѣстожителството и за запятіята му, еще и пріелъ ли е преписы отъ документытѣ, които сѫ исчислены въ статія 690.

741. Подиръ това прочита ся предъ всичкитѣ списъкътъ на лицата, които сѫ привыканы за свидѣтели; при това предсѣдателътъ на сѫдътъ привожда въ извѣстность: всичкитѣ ли привыканы свидѣтели сѫ дошли въ сѫдилището, и ако не сѫ всичкитѣ, то кой именно отъ тѣхъ не ся е явилъ и има ли представена предъ сѫдътъ законна причина за това.

742. Ако всичкитѣ привыканы свидѣтели не ся намѣрятъ на лице, сѫдътъ, слѣдъ като чуе обясненията на участницытѣ въ дѣлото може ли да ся извръшва сѫдебното диреніе въ отсѫтствіето на свидѣтелитѣ които не сѫ ся явили, постановява опредѣленіе или да ся отсрочи сѫдебното засѣданіе по дѣлото, което е было назначено за слушаніе, или да ся разгледа дѣлото, ако и да не сѫ ся явили нѣкои отъ свидѣтелитѣ, показанията на които не сѫ сѫщественны.

743. Кога ся отсрочи засѣданіето поради неявяваніето на нѣкого отъ свидѣтелитѣ, показаніето на които има сѫщественно значеніе въ дѣлото, сѫдътъ прави распорежданіе: или да ся привыка повторно свидѣтелътъ, който не ся е явилъ, или да ся докара по установеный редъ.

744. Законны причины на неидваніето на свидѣтелитѣ въ сѫдилището ся считатъ препятствіята, които сѫ означены въ статія 615. Освѣнъ това освободяватся отъ явяваніе въ сѫдилището свидѣтелитѣ, които живѣятъ въ другій сѫдебенъ окржгъ, и еще толкозъ далечъ, щото безъ особенно затрудненіе тѣмъ е невъзможно да ся явятъ въ сѫдилището.

745. Свидѣтелътъ, който не ся яви въ сѫдилището безъ да представи законны причины, подлагася на парично възисканіе не по горѣ отъ двѣ хиляды гроша и, освѣнь туй, плаща разноскитѣ, които сѫ станали на привыканытѣ въ сѫдилището лица, поради отсрочваніето на засѣданіето, ако неговото неявяваніе е докарало отсрочваніето на засѣданіето.

746. Свидѣтелътъ, който до двѣ недѣли откакъ му ся обяви наложената глоба, представи удостовѣреніе за законнытѣ причины на неявяваніето си, освободявася както отъ глобата, така и отъ плащаніето на разноскитѣ, които сѫ станали поради отсрочваніето на засѣданіето.

747. Слѣдъ като ся провѣри списъкътъ на свидѣтелитѣ, предсѣдателътъ на сѫдътъ ги поканя да ся оттеглятъ въ назначената за тѣхъ особна стая и да не излѣзватъ оттамъ преди да

ги повыкатъ за распытъ. При това зематъ ся мѣрки да ся не сговорятъ помежду си свидѣтелитѣ.

ШЕСТА ГЛАВА.

За редътъ на извръшванието на сѫдебното диреніе.

748. Подиръ испълнението на обрядытѣ, съ които става открываніето на сѫдебното засѣданіе, членътъ — докладникъ чете слышно, или жалбата на частный обвинитель, или съобщеніето на полицейската, или на друга административна власть, а еще и заключеніето (мнѣніето) на сѫдовный членъ по предварителното диреніе, ако таквозъ диреніе е было извършено.

749. Подиръ това предсѣдательтъ на сѫдътъ, въ кратки думы, излага сѫществото на обвиненіето и пыта подсѫдимыя признава ли ся той за виновенъ?

750. На подсѫдимый който признава (исповѣдва) вината си предлагатся понататашнитѣ пытанія, които ся относятъ до обстоятелствата на престѫпленіето, за което той ся обвинява.

751. Ако самопризнанието на подсѫдимый не възбужда никакво съмнѣніе, сѫдътъ, безъ да извръшва понататашно издирваніе, може да почне съвѣщанието си и да постанови присѫдата.

752. Ако и да ся е иризналъ подсѫдимый, сѫдътъ може, по свое усмотрѣніе или по искането на участницытѣ въ дѣлото, да почне сѫдебното издирваніе на обстоятелствата на престѫпленіето и въ такъвъ случай разгледва и провѣрява доказателствата.

753. Кога подсѫдимый не исповѣдва престѫпленіето, предсѣдательтъ на сѫдътъ, при разгледванието на всяко доказателство, пыта го: не желае ли той, за свое оправданіе, да представи нѣкои обясненія или оборванія (опроверженія).

754. Освѣнъ това предсѣдательтъ и, съ неговото позволеніе, членоветѣ на сѫдътъ могатъ да предлагатъ на подсѫдимый пытанія по всичкитѣ обстоятелства на дѣлото, които имъ ся показватъ недостаточно разяснены.

755. Мълченіето на подсѫдимый не требва никакъ да ся зема че той признава вината си.

756. Протоколытѣ за огледытѣ и освидѣтелствованіята, за обдирытѣ и иземваніята ся четатъ въ сѫдебното засѣданіе, само кога поискатъ странытѣ, или кога сѫдницытѣ припознаятъ за нужно.

757. Кога сѫдътъ, по забѣлежваніе отъ странытѣ или по собственно усмотрѣніе, припознае че протоколътъ на огледътъ нѣ-

ма законна достовѣрность или надлежаща пълнота, и че повѣрката на огледътъ е възможна, той поржчва на едного отъ членоветѣ си да извьрши новъ огледъ.

758. Въ извънредны случаи, за мѣстны огледы и изобщо за по̀ точно удостовѣреніе въ събытіето, кога заключава то въ себеси важно престѫпленіе, сѫдътъ отива, въ узаконеный съставъ, възъ мѣстото на престѫпленіето, гдѣто и открыва сѫдебното засѣданіе по установеный редъ.

759. За обясненіе на освидѣтелствованіето или на испытаніето, което е извьршено отъ единъ членъ на сѫдътъ или отъ вѣщи люди, сѫдътъ може да привыка въ засѣданіето си лицата, които сѫ извьршили освидѣтелствованіята или испытаніята и да поиска отъ тѣхъ обстоятелно изложеніе на тѣхнитѣ дѣйствія.

760. По забѣлежваніе на участницытѣ въ дѣлото или по собственно усмотрѣніе, сѫдътъ може да назначи ново освидѣтелствованіе или испытаніе чрезъ избраны или показаны отъ странытѣ вѣщи люди, но съ условіе тѣ да извьршатъ дѣйствіята си въ засѣданіето на сѫдътъ, ако е възможно, или, поне, да представятъ въ сѫдебното засѣданіе обстоятелно изложеніе за намѣреното при освидѣтелствованіето или испытаніето.

761. Вѣщитѣ люди не могатъ да ся избиратъ изъ участницытѣ въ дѣлото, или изъ лица които сѫ свидѣтели или сѫдницы по дѣлото.

762. Вѣщитѣ люди, преди да представятъ обясненія въ сѫдътъ, даватъ клятва, по сѫщій редъ, както и свидѣтелитѣ. До гдѣ еще не ся е испълнилъ обрядътъ на клятвата, странытѣ могатъ да отвеждатъ вѣщитѣ люди кога нѣматъ качествата които ся искатъ отъ законътъ.

763. Веществennытѣ доказателства, които могатъ да служатъ за откриваніето на престѫпленіето или за олекченіето и оправданіето на подсѫдимый, требва да бѫдатъ внесены въ засѣданіето на сѫдътъ и турены предъ сѫдницытѣ, ако не ся срѣщне пречка за това въ обемътъ или въ качеството на вещитѣ.

764. Веществennытѣ доказателства, подирь огледваніето имъ отъ сѫдницытѣ, показватся на подсѫдимый и на онзи който е пострадалъ отъ престѫпленіето, ако той е на лице.

765. Свидѣтелитѣ, които сѫ были испратены при откытіето на засѣданіето въ особна стая, ся привыкватъ въ присѫтствіето единъ по единъ.

766. Най напредъ ся распытватъ лицата, които сѫ пострадали отъ престѫпленіето, подирь това свидѣтелитѣ, които сѫ указаны отъ обвинительтъ, и най подиря, свидѣтелитѣ които е указалъ подсѫдимый. Този редъ за распытътъ на свидѣтелитѣ може да бѫде измѣненъ поради нѣкои препятствія които могатъ да ся срѣщнатъ въ опазваніето му, или по особны уважителны причины зеты въ вниманіе отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ.

767. На всякій свидѣтель, преди да ся распыта по сѫщьството на дѣлото, ся предлагатъ предварително пытанія за да ся опредѣлятъ неговата личность и неговытѣ отношенія къмъ участницытѣ въ дѣлото.

768. Подирь това като свидѣтельтъ ся отговори на предварителнытѣ пытанія, предсѣдательтъ на сѫдътъ пыта странытѣ: иматъ ли тѣ нѣкои възраженія противъ това че свидѣтелитѣ ся допущатъ за распытъ?

769. Не ся допущатъ за свидѣтелствованіе:

1) безумнытѣ и лудытѣ;

2) духовнытѣ лица, относително до признаніето, което имъ е направено при исповѣдътъ;

3) повѣренницытѣ на обвиняванытѣ — относително до признаніето, което имъ е направено отъ довѣрителитѣ имъ.

770. Мѫжътъ или жената на обвиняваното лице, роднинытѣ му по пряма линія възходяща и нисходяща, а еще сѫщитѣ неговы братія и сестры могатъ да отстраняватъ себе си отъ свидѣтелствованіе, а ако ли не пожелаятъ да ся възползоватъ отъ това право, распытватся безъ клятва.

771. Не ся допущатъ за свидѣтелствованіе подъ клятва:

1) лицата, исчислены въ статія 31 на Оттоманскый Углавный Кодексъ;

2) лица недостигнѫли 16 годишенъ възрасть, и

3) слабоумнытѣ, които не разумѣватъ святостьта на клятвата.

772. Не ся допущатъ за свидѣтелствованіе подъ клятва, въ случай че ся предяви отводъ отъ коя да е страна:

1) пострадалото отъ престѫпленіето лице, ако бы и да не участвова въ дѣлото, а еще мѫжътъ или жена му, роднинытѣ му по пряма линія и сѫщитѣ му братія и сестры, а такожде и другитѣ по съребьрны линіи роднины, както неговы, така и роднинытѣ на обвиняваный въ третята и четвьртата степени, и роднинытѣ по сватовщина и на двѣтѣ страны въ пьрвытѣ двѣ степени, и

2) онія които ся намиратъ въ особенны отношенія съ участницытѣ въ дѣлото, или поради усыновеніе или поради настойничество или поради това че единъ отъ тѣхъ управя дѣлата на другій, а еще и онія, които иматъ сѫдба съ нѣкого отъ участницытѣ въ дѣлото.

773. Никой не може да ся распытва като свидѣтель, ако въ сѫщото време испълня по сѫщото дѣло обязанноститѣ на защитникъ на подсѫдимый, или на повѣренникъ на частный обвинитель, или на гражданскій ищецъ.

774. За причинытѣ на отвежданіето (отводъ) на свидѣтелитѣ сѫдътъ не прави издирванія, но опредѣля основателно ли е или неоснователно отвежданіето, по свѣдѣніята които ся намиратъ въ дѣлото, по представенытѣ отъ странытѣ доказателства и по отзывытѣ на отвежданытѣ лица. Въ съмнителнытѣ случаи отвежданытѣ лица ся распытватъ безъ клятва.

775. Свидѣтелитѣ даватъ клятва въ сѫдебното засѣданіе. Всякій ся кълне по обрядътъ на своето вѣроисповѣданіе.

776. Отъ клятва ся освобождаватъ:

1) священнослужителитѣ и монаситѣ отъ всичкитѣ християнски исповѣданія, и

2) лицата принадлежащи на исповѣданія и вѣроученія, които не пріематъ клятвата; на мѣсто клятва, тѣ ся обѣщаватъ да покажатъ всичката истина по чиста совѣсть.

777. Свидѣтелитѣ отъ православното исповѣданіе даватъ клятва не другояче, а при посредството на священникътъ, който, откакъ имъ направи внушеніе за святостьта на клятвата, прочита слѣдующето клятвенно обѣщаніе:

„Обѣщавамся и ся заклевамъ въ Всемогущаго Бога, предъ святото Негово Евангеліе и животворящій Кръстъ, че, безъ да ся увличамъ нито отъ пріятелство, нито отъ родство, нито отъ чаканіе облаги или отъ други нѣкои цѣли, азъ по совѣсть ще покажѫ въ това дѣло сѫщата правда и не ще утаѫ нищо отъ познатото на мене, като си припомнямъ, че азъ за всичко това ще сѫмъ длъженъ да дамъ отвѣтъ предъ законътъ и предъ Бога при страшный Неговъ сѫдъ. А въ удостовѣреніе на тази моя клятва, цѣлувамъ Словото и Кръстътъ на моя Спаситель. Аминь.“

Всякій който ся заклева, цѣлува Кръстътъ и Евангеліето, и произнося слышно „заклевамся“.

778. Свидѣтелитѣ отъ неправославно исповѣданіе даватъ

клятва, предъ духовното лице отъ тѣхното вѣроисповѣданіе, съгласно съ догматытѣ и обрядытѣ на тѣхната вѣра.

779. Кога въ мѣстото гдѣто засѣдава сѫдътъ не ся намѣри духовно лице отъ онова иновѣрно исповѣданіе, на което принадлежи свидѣтелтъ, той дава клятвата си предъ предсѣдателтъ на сѫдътъ.

780. Предъ распытътъ на свидѣтелитѣ, предсѣдателтъ на сѫдътъ имъ напомня отговорностьта за лъжливытѣ показанія.

781. Распытътъ ся наченва съ предложеніе свидѣтелю да раскаже всичко, щото му е извѣстно по дѣлото, безъ да примѣсва обстоятелствата които не ся относятъ до дѣлото и безъ да повтаря слухове, които неизвѣстно отъ кого излѣзватъ.

782. Слѣдъ като свидѣтелтъ изложи показаніята си, предсѣдателтъ на сѫдътъ предоставя на странытѣ да предлагатъ на свидѣтелтъ пытанія по всичкитѣ предметы, които всяка отъ тѣхъ припознава за нужно да ся изяснятъ.

783. Пытаніята ся предлагатъ на свидѣтелтъ по напредъ отъ тая страна, по посочванието на която той е былъ привыканъ за распытъ, а послѣ отъ противната страна.

784. Всяка отъ двѣтѣ страны има право да предлага на свидѣтелтъ пытанія, не само за това, което той е видѣлъ или чулъ, но еще и за тѣзи обстоятелства, които доказватъ, че той не е могълъ нито да види нито да чуе онова което показва, или поне не е могълъ да чуе и види така както свидѣтелствова за него.

785. Свидѣтелтъ не може да ся отрече да дава отговоры на пытаніята, които клонятъ да откріятъ противорѣчія въ неговытѣ показанія или да убѣдятъ че тѣ ся не срѣщатъ съ извѣстнытѣ обстоятелства, или еще съ показаніята на другитѣ свидѣтели; но той не е обязанъ да отговаря на пыганія, които изобличаватъ него сѫщія въ каквото и да е престѫпленіе.

786. Всяка страна може да предложи на свидѣтелтъ повторны пытанія, за да ся разяснятъ отговорытѣ дадены на въпросытѣ на противната страна.

787. Ако отговорытѣ възъ пытаніята на странытѣ не обясняватъ напълно предметътъ на показанието, предсѣдателтъ, или членоветѣ на сѫдътъ, по дозволеніето отъ предсѣдателтъ, могатъ да предложатъ на свидѣтелтъ допълнителны пытанія.

788. На всякій свидѣтель ся предявяватъ веществennытѣ и писменны доказателства, които ся относятъ до предметътъ на неговото показаніе.

789. Всякій свидѣтель може да ся распыта изново, въ присѫтствіето на другитѣ свидѣтели, или да ся тури съ тѣхъ очи съ очи, но безъ повтаряніе на клятвата.

790. Предсѣдательтъ на сѫдътъ дозволява на свидѣтелитѣ да ся оттеглятъ отъ сѫдътъ не другояче освѣнъ слѣдъ като предяви молбата имъ на странытѣ, на които не ся възбраня въ този случай да молятъ да ся предложатъ на свидѣтелитѣ еще нѣкои пытанія.

791. Ако ся покаже нужно да ся оттегли подсѫдимый изъ присѫтствіето догдѣ ся нѣкой распыта, или пакъ защото е направилъ буйство или шумъ, то слѣдъ завръщаніето му въ стаята на засѣданіето, предсѣдательтъ на сѫдътъ е длъженъ да му съобщи съ точность всичко, което е станало въ неговото отсѫтствіе.

792. Преводницытѣ и тълковницытѣ, които ся привыкватъ при сѫдебното дирение, даватъ клятва по сѫщій редъ, както и свидѣтелитѣ, че ще предаватъ вѣрно пытаніята и отговорытѣ, които ще ся предлагатъ чрезъ тѣхъ. Преводникътъ или тълковникътъ, до гдѣ еще не е далъ клятва, може да ся отвежда отъ странытѣ. Основателно или неоснователно ся отвежда той, опредѣля, по усмотрѣніето си, сѫдътъ.

793. Слѣдъ като ся разгледатъ и повѣрятъ въ сѫдебното засѣданіе всичкитѣ събраны по дѣлото доказателства, никоя отъ странытѣ нѣма право да привожда новы доказателства, но ако припознава за необходимо да представи до дѣлото едно новооткрыто доказателство, тя обявява за това на предсѣдательтъ на сѫдътъ.

794. По едно ново доказателство представено отъ една коя да е страна, сѫдътъ е обязанъ да даде на противната страна възможность да ся приготви за състязаніе. Въ този случай отъ сѫдътъ зависи, възъ основаніе на 730 статія, да отложи свършваніето на сѫдебното дирение.

СЕДМА ГЛАВА.

За заключителнытѣ дѣйствія по сѫдебното дирение.

795. Сѫдебното дирение ся свърша съ обясненіята на участницытѣ въдѣлото възъ сѫществото на разгледанытѣ и повѣрены доказателства.

796. Тѣзи обясненія състоятъ:

1) отъ обясненіята на частнытѣ лица които сѫ претърпѣли вредъ и загубы и

2) отъ обясненията на защитникътъ или на самый подсѫдимъ.

797. Претърпѣлото лице, което е възбудило преслѣдованието (частный обвинитель), има право да излага сѫществените обстоятелства на обвинението, въ този видъ, въ който тѣ ся представятъ по сѫдебното дирение, и да показва свойството и степеньта на вината на подсѫдимый.

798. Пострадалото лице, което е предявило само гражданскій искъ (гражданскій ищецъ), може да обяснява и да доказва всичкитѣ онѣзи дѣйствія и обстоятелства, отъ признаването и опредѣлението на които зависятъ неговытѣ искания, но той не може да ся касае до углавната отговорность на подсѫдимый.

799. Подсѫдимый или неговътъ защитникъ обясняватъ всичкитѣ обстоятелства и доводы, съ които ся оборва или ослабя изведеното противъ подсѫдимый обвинение.

800. Подирь изложението на защитата отъ подсѫдимый или отъ неговътъ защитникъ, лицата които сѫ претърпѣли вредъ и загубы (797 и 798), могатъ да представятъ възраженията си, но въ всякій случай правото на послѣднята дума принадлежи на подсѫдимый или на неговътъ защитникъ.

801. Подирь окончателнытѣ обяснения на защитникътъ, въ дѣлата които могатъ да бѫдатъ прекѫснѫты съ помиряването на двѣтѣ страны, предсѣдателътъ на сѫдътъ е обязанъ да ги склонява на миръ. Ако примирение не послѣдва или ако, по сѫществото на престѫплението, примирение не може да ся допустне, предсѣдателътъ на сѫдътъ пыта сѫщія подсѫдимъ може ли той да представи еще нѣщо за свое оправданіе, и въ случай на отрицателенъ отговоръ, обявява обясненията на странытѣ прекѫснѫты.

ОСМА ГЛАВА.

За редътъ на постановението и на обявението на присѫдытѣ.

802. Подирь свършението на сѫдебното дирение и на заключителнытѣ обяснения отъ страна на участницытѣ въ дѣлото, сѫдътъ ся оттегля въ особна стая, гдѣто, като обсѫди изслушаното дѣло, постановява присѫда по него.

803. За улеснение и рѫководство при съвѣщаніята, преди сѫдението за дѣлото, сѫдътъ постановява въпросы за виновностьта на подсѫдимый, за наказанието и за гражданската му отговорность.

804. За основаніе на въпросытѣ по сѫществото на дѣлото, требва да служатъ: съобщеніето на полиціята или на друга административна власть или жалбата на лицата, които сѫ имали вредъ или загубы, предварителното диреніе, ако то е ставало, сѫдебното диреніе и заключителнытѣ обясненія, до колкото тѣ разясняватъ добытытѣ чрезъ диреніето факты.

805. Престѫпно дѣяніе, което не е предвидѣно нито въ съобщеніето на полицейската административна власть, нито въ жалбата на частнытѣ лица, на които сѫ станали вредъ и загубы, но ся е открыло при сѫдебното диреніе, не ся разгледва отъ сѫдътъ кога подсѫдимый за това дѣяніе не подпада на по строго наказаніе отколкото за дѣяніето, което е показано въ горѣозначенытѣ актове, и кога сѫдътъ, за раскрываніето на туй дѣяніе, припознава за нужно да извърши предварително диреніе, или кога съгласно съ статія 561, той е обязанъ да извърши това диреніе Въ такъвъ случай присѫдата ся отлага и по разгледваното дѣло, до като ся издиряътъ и обсѫдятъ всичкитѣ престѫпны дѣйствія на подсѫдимый съвкупно.

806. Подирь пытаніето: виновенъ ли е подсѫдимый въ престѫпното дѣяніе, което съставя предметъ на обвиненіето, поставятся частны пытанія за таквизъ обстоятелства, които особно уголѣмяватъ или смаляватъ степеньта на виновностьта.

807. Ако събытіето на прѣстѫпленіето не ся е извършило напълно, туря ся пытаніе въ каква степень е приведенъ въ дѣйствіе злый намысълъ.

808. Ако въ престѫпленіето сѫ учавствовали нѣколко лица, за степеньта на участіето на всяко отъ тѣхъ ся поставя отдѣлно пытаніе.

809. За подсѫдимытѣ, за които говори статія 40 на Отоманскій Углавн. Кодексъ, поставяся пытаніе: дѣйствували ли сѫ тѣ съ пълно разумѣваніе.

810. Сѫдътъ сѫщо така туря пытаніе за причинытѣ, по които: или стореното не ся вмѣнява въ вина, или пакъ наказаніето ся смалява или съвсѣмъ ся отмѣнява, ако тъзи причина принадлежи до показанытѣ въ законътъ (41—47 статіи на Угл. Оттоманскій Кодексъ).

811. Сѫдницытѣ сѫ длъжны да опредѣлятъ вината или невинностьта на подсѫдимый по вѫтрешното си убѣжденіе основано възъ обсѫжданіето на всичкитѣ обстоятелства на дѣлото съвокупно.

812. Подирь предварителното съвѣщаніе, предсѣдателтъ на сѫдътъ събира, по всяко пытаніе, гласоветѣ на присѫтствующитѣ, като наченва отъ по̀ младый членъ, и най подирь обявява собственото си мнѣніе.

813. Кога гласоветѣ ся раздѣлятъ на двѣ или повече мнѣнія, за основаніе на рѣшеніето ся пріема онова мнѣніе, което съединява въ себе си най много гласове; кога гласоветѣ сѫ равны, отдава ся предпочтеніе на мнѣніето, което е пріето отъ предсѣдателтъ на сѫдътъ, а ако мнѣніята сѫ ся така раздѣлили, щото гласътъ на предсѣдателтъ не може да даде надтегваніе, тогава ся пріема онова отъ равносилнытѣ по числото на гласоветѣ мнѣніе, което е по снисходително къмъ подсѫдимый.

814. Сѫдътъ требва да ся ржководи отъ правилата, които сѫ постановены въ предидущата статія, както при рѣшеніето на всяко пытаніе отдѣлно, така и при окончателный изводъ на заключеніе по дѣлото.

815. Сѫдътъ постановява присѫда:

1) или за оправданіето на подсѫдимый, кога дѣяніето, за което ся е обвинявалъ, ся припознае недоказано, не подлежаще на вмѣненіе по законны причины, не запретено отъ законытѣ подъ страхъ на наказаніе, или кога събытіето, ако и да ся е извьршило, но не е было дѣяніе на подсѫдимый;

2) или за освобожденіето на подсѫдимый отъ сѫдътъ, кога престѫпното негово дѣяніе ся покрыва съ нѣкоя законна причина за прекѫсваніето на дѣлото;

3) или, най подирь, за наказаніе на подсѫдимый, кога той ся изобличава въ таково престѫпно дѣяніе, което му ся вмѣнява въ вина и отъ отговорностьта за което той не може да бѫде освободенъ.

816. Въ извънредны случаи, кога ся представятъ особны уваженія да ся улекчи участьта на подсѫдимый, дозволявася на сѫдътъ да ходатайствова предъ Имераторскій Россійскій Коммисаръ, чрезъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ, за умякотяваніе на наказаніето въ размѣръ, който излѣзва изъ предѣлытѣ на сѫдебната власть, или даже за помилованіе на подсѫдимый въвлеченъ въ престѫпленіе по нещастно за него стеченіе на обстоятелствата.

817. Освѣнъ разрѣшеніето на въпросытѣ за виновностьта и за наказаніето, сѫдътъ прави постановенія и за другитѣ послѣдствія на престѫпленіето и на сѫдебното за него производство като:

1) за добытитѣ чрезъ престѫпното дѣяніе вещи;

2) за възнагражденіето за загубитѣ, които сѫ станали на едната или на другата страна, и

3) за възмѣстеніе (исплащаніе) на сѫдебнитѣ разноски.

818. Добытитѣ чрезъ престѫпното дѣяніе вещи ся врьщатъ на ступанинътъ имъ, ако и да не е той предявявалъ никакъвъ искъ, но веществennитѣ доказателства, които иматъ сѫществено въ дѣлото значеніе, врьщатся чакъ кога присѫдата стѫпи въ законна сила.

819. Сѫдътъ опредѣля вознагражденіе за сторенитѣ чрезъ престѫпленіето или простѫпката вредъ и загубы, възъ основаніе отъ сѫществующитѣ постановенія въ углавнитѣ и граждански законы.

820. На оправданый подсѫдимъ ся дозволява да иска вознагражденіе за вредътъ и за загубитѣ, които му сѫ станали поради неоснователното му притеглеваніе на сѫдъ.

821. Отъ лицето, което е възбудило сѫдебно преслѣдваніе поради испытанитѣ отъ него повреды и загубы, ся възисква възнагражденіе за оправданый подсѫдимъ само тогава кога това лице е дѣйствовало недобросовѣстно, като е искривявало обстоятелствата на происшествіето, правило лъжливы показанія или е подструвало други на това, или пакъ е употребявало други незаконны или достоосѫдителны средства.

822. Оправданый подсѫдимъ не ся лишава отъ правото да иска възнагражденіе и отъ длъжностнитѣ лица, а сѫщо и отъ сѫдовный членъ, който е извьршвалъ диреніето, ако може да докаже, че тѣ сѫ дѣйствовали пристрастно, притѣснително, безъ законенъ поводъ или основаніе, или же изобщо недобросовѣстно.

823. Означенитѣ въ предидущата статія искове ся предявяватъ въ административный сѫдъ.

824. Сѫдътъ не спира постановеніето на присѫдата въ случай че ся покаже необходимо да ся събератъ допълнителны свѣдѣнія, или да стане подробно пресмѣтваніе за възнагражденіето, което иска една отъ странитѣ, но отлага разрѣшеніето само на този въпросъ, като предава вьршеніето по този предметъ на едного отъ членоветѣ си, въ присѫтствіето на странитѣ.

825. Предсѣдательтъ или, по негово порѫченіе, единъ отъ членоветѣ на сѫдътъ излага писменно сѫщноститѣ на присѫдата въ резолюціята, която ся подписва отъ всичкитѣ членове на сѫ-

дътъ, дору и отъ онѣзи, които сѫ дали несъгласно съ по многото гласове мнѣніе.

826. Писменно изложеніе на особнытѣ мнѣнія заявены при постановеніето на резолюціята ся допуща само догдѣ еще не е подписана сѫдебната присѫда.

827. Въ резолюціята на сѫдътъ ся означаватъ:

1) годината, мѣсяцътъ и деньтъ когато е ставало сѫдебното засѣданіе по дѣлото;

2) съставътъ на присѫтствіето;

3) званіето, имято, бащиното имя, презимято или прекоръть и годинытѣ на подсѫдимый, а ако тѣ сѫ нѣколцина, тогасъ на всякого отъ тѣхъ;

4) сѫщностьта на присѫдата.

828. Незабавно подирь подписваніето на резолюціята, сѫдницытѣ ся врьщатъ въ стаята на засѣданіето, и предсѣдательтъ провозгласява сѫщностьта на присѫдата.

829. Кога влѣзватъ сѫдницытѣ, всичкитѣ лица, които сѫ намѣрватъ въ стаята на засѣданіето, ставатъ отъ мѣстата си на крака и стоешкомъ изслушватъ присѫдата.

830. По дѣло, което изисква продължителны съвѣщанія, дозволявася да ся отложи постановеніето на резолюціята до слѣдующій день, за което предсѣдательтъ на сѫдътъ обявява во всеуслышаніе.

831. Въ сѫщото время когато провъзгласява сѫщностьта на присѫдата, предсѣдательтъ на сѫдътъ назначава деньтъ и часътъ когато присѫдата ще ся прочете въ окончателната си форма при отворены врата на присѫтствіето, и призовава участницытѣ въ дѣлото да дойдатъ по това време въ сѫдилището.

832. Подробната присѫда требва да ся приготви отъ предсѣдательтъ или, по негово назначеніе, отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ, не по късно отъ двѣ недѣли откакъ ся провъзгласи резолюціята (824).

833. Преписы отъ присѫдата ся даватъ: на подсѫдимый безъ заплата, а на другитѣ участницы въ дѣлото за установената плата.

834. Присѫдата ся съставя особно по всяко дѣло. Въ присѫдата, освѣнъ показаното въ резолюціята, ся означаватъ:

1) предметытѣ на обвиненіето изложены въ жалбата на частнытѣ лица, които сѫ претърпѣли вредъ и загуба, или въ съобщеніето на полиціята или на друга административна власть и въ заключителнытѣ по сѫдебното диреніе обясненія;

2) сообразяваніето на обвиненіето както съ представенытѣ по дѣлото доказателства и изобличенія, така и съ законытѣ;

3) подробно изложеніе на сѫщностьта на присѫдата, съгласно съ разумътъ и съ думытѣ на законътъ.

835. Ако сѫдътъ е постановилъ да стане ходатайство предъ Императорскій Россійскій Коммиссаръ за умякотяваніето на наказаніето на подсѫдимый, въ размѣръ, който излѣзва изъ предѣлытѣ на сѫдебната власть, въ присѫдата ся привождатъ уваженіята за умякотяваніето на участьта на подсѫдимый и мнѣніето на сѫдътъ относително до мѣрката на предполаганото умякотяваніе на наказаніето.

836. Присѫдата ся подписва отъ всичкитѣ сѫдницы, които сѫ участвовали въ рѣшеніето на дѣлото, и ся приподписва отъ секретарьтъ.

837. Неподписваніето на присѫдата отъ единъ или и отъ двама сѫдницы, поради отсѫтствіето имъ, болѣстьта имъ или по други причины, не спира дѣлото отъ понататашный му ходъ.

838. Присѫдата ся обявява, въ назначеното время, отъ предсѣдательтъ, или отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ. Въ това время подсѫдимый, който ся намѣрва подъ стража, ся представя въ сѫдилището.

839. Обявеніето на присѫдата ся извьршва съ това че ся прочита при отворены врата на присѫтствіето и че ся даватъ на участницытѣ въ дѣлото приготвены преписы отъ този актъ, ако тѣ сѫ молили за това когато имъ ся е прочела резолюціята.

840. Подирь прочитаніето на присѫдата, присѫтствующій членъ на сѫдътъ обяснява на участницытѣ въ дѣлото, въ какъвъ срокъ и по какъвъ редъ, тѣ могатъ да ся потѫжатъ предъ по горній сѫдъ срѣщу изслушаната отъ тѣхъ присѫда.

841. Слѣдъ като ся испълни горѣизложеный обрядъ, станалата присѫда ся счита обявена на всичкитѣ участницы въ дѣлото, както на тѣзи, които присѫтствоватъ лично, така и на онѣзи, които отсѫтствоватъ, и отъ деньтъ, когато ся е прочела присѫдата въ присѫтствіето на сѫдътъ, ся смѣта срокътъ на потѫжваніето срѣщу нея.

842. За времято и редътъ, по който е обявена присѫдата, правися, възъ самата присѫда, бѣлежка съ рѫката на предсѣдательтъ или на сѫдовный членъ който я е обявилъ.

ДЕВЯТА ГЛАВА.

За протоколытѣ на сѫдебнытѣ засѣданія.

843. За всяко разгледвано въ сѫдебното засѣданіе дѣло ся съставя отъ секретарьтъ или отъ неговый помощникъ особенъ протоколъ.

844. Въ протоколътъ на сѫдебното засѣданіе ся означаватъ:

1) времято и мѣстото на засѣданіето, съ показваніе, въ кой именно часъ то е было отворено и затворено;

2) длъжностнытѣ лица, които сѫ присѫтствовали въ засѣданіето;

3) предметътъ на дѣлото което ся е разгледвало въ засѣданіето;

4) участницытѣ въ дѣлото, а именно: подсѫдимытѣ съ тѣхнитѣ защитницы и лицата, които сѫ пострадали или тѣхнитѣ повѣренницы;

5) свидѣтелитѣ, които сѫ были распытаны въ засѣданіето, и вѣщитѣ люди, които сѫ представили обясненіята си;

6) всичкитѣ дѣйствія, които сѫ станали въ засѣданіето, по този именно редъ, по който сѫ ся вършили;

7) бѣлежкитѣ и възраженіята относително до редътъ на всяко дѣйствіе, съ кратко показваніе каквы рѣшенія сѫ постановены отъ сѫдътъ по тѣзи предметы.

845. Протоколътъ на сѫдебното засѣданіе требва да бѫде така съставенъ, щото да може отъ него да ся вижда всичкій ходъ на дѣлото въ сѫдътъ, и да ся удостовѣрява опазваніето на установенытѣ отъ законътъ правила.

846. Протоколътъ на сѫдебното засѣданіе ся подписва отъ сѫдницытѣ и ся приподписва отъ секретарьтъ.

847. Протоколътъ на сѫдебното засѣданіе требва да е написанъ безъ остръгваніе. Поправкитѣ и припискитѣ въ него ся спомянуватъ предъ подписътъ на сѫдницытѣ.

848. Кога ся обявява присѫдата, протоколътъ на сѫдебното засѣданіе ся представя на участницытѣ въ дѣлото за рагледваніе, а на безкнижнытѣ изъ тѣхъ ся прочита, ако пожелаятъ. За бѣлежкитѣ че изложеніето на станалото въ сѫдътъ дѣйствіе или на даденото показаніе не е точно направено секретарьтъ на сѫдътъ или неговътъ помощникъ спомянува въ протоколътъ по долу отъ подписытѣ на сѫдницытѣ.

849. Подирь разгледванието на тѣзи бѣлежки, сѫдътъ постановява за тѣхъ заключението (мнѣнието) си, което ся подписва отъ членоветѣ на сѫдътъ и ся приподписва отъ секретарьтъ.

ДЕСЯТА ГЛАВА.

За дѣлата, по които обвинявванытѣ сѫ ся уклонили (побѣгнѫли) отъ сѫдътъ.

850. Кога не ся открые мѣстожителството на обвиняваный или кога той побѣгне, сѫдътъ, по представение отъ сѫдовный членъ който извьршва дирението или по собственно постановение, прави распореждание за търсението му, като напечатва за това обявенія въ всичкитѣ мѣстны вѣстницы.

851. Въ обнародванието за търсението требва да сѫ означены:

1) сѫдътъ, по искането на който става обявението;

2) името, бащиното име, презимето или прекорътъ и бѣлезытѣ на търсеното лице, и

3) престѫплението, за което той е навлекълъ възъ себе си подозрѣніе.

Съ това заедно ся обявява, че всякій, комуто е извѣстно мѣстопребыванието на обвиняваный, е обязанъ да покаже, гдѣ ся той намира.

852. Обявенията за търсението на обвинявanытѣ за престѫпления ся огласяватъ въ градоветѣ по мегданытѣ, а въ селата въ събранията на старѣйскитѣ совѣты и ся залѣпятъ на вратата на полицейскитѣ управления и на сѫдилищата, до вѣдомството на които принадлежатъ обвиняванытѣ.

853. Кога има основание да ся предполага, че обвиняваный ся намира вънъ отъ границата, за привыкването му предъ сѫдътъ става обнародване въ вѣстницытѣ, които ся издаватъ на иностранны язицы.

854. Сѫщевременно съ земането на мѣрки за търсението на обвиняваный сѫдътъ прави распореждание да ся земе имотътъ му подъ настойничество.

Пятый раздѣлъ.

За редътъ по който става потъжваніе срѣщу рѣшеніята на окружнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

За въззывнытѣ жалбы и за редътъ на тѣхното подаваніе.

855. Противъ всичкитѣ присѫды, които сѫ постановены отъ окрѫжный сѫдъ неокончателно, допущатся въззывны жалбы отъ подсѫдимытѣ и отъ лица, които сѫ претърпѣли вредъ и загубы.

856. Присѫдытѣ на окрѫжнытѣ сѫдове по престѫпленія, за които ся полагатъ въ законътъ смьртно наказаніе, принудено работеніе или затваряніе въ крѣпость, въ всякій случай влѣзватъ за прегледъ въ областнытѣ сѫдове.

857. Подсѫдимый има право да подаде въззывна жалба срѣщу неокончателната присѫда по всичкитѣ предметы на дѣлото, които ся относятъ до него и по поводъ на всяка неправилность въ производството на дѣлото или въ постановеніето на присѫдата.

858. Равно съ подсѫдимый право за въззывъ има и пострадалото лице, което е възбудило преслѣдваніето (частный обвинитель), но то не може да иска повече отъ това, за което е ходатайствовало предъ сѫдътъ отъ пьрва степень.

859. Пострадалото лице, което е предявило само граждански искъ (граждански ищецъ), има право за жалба само противъ тѣзи части отъ неокончателната присѫда, които ся касаятъ до възнагражденіето за вредъ и загубы, а другитѣ части на присѫдата той може да оборва само тогава, кога съ тѣхъ ся нарушава правото му за възнагражденіе.

860. Въззывнытѣ жалбы ся предявяватъ писменно или словесно, лично, или чрезъ упълномощены за това повѣренницы.

861. Въ жалбата требва да е означено отъ кого ся подава тя и гдѣ има молительтъ живѣлище, принося ли ся жалбата срѣщу всичката присѫда или само срѣщу извѣстна нейна часть, съ какво ся оборва присѫдата и за какво именно моли лицето, което подава жалбата.

862. Словеснытѣ жалбы ся записватъ въ протоколътъ, и, колкото до съдържанието имъ, ся пази постановеното въ предидущата статія правило.

863. Въззывнытѣ жалбы требва да ся подаватъ въ сѫдътъ, който е постановилъ присѫдата, не по късно отъ двѣнедѣленъ срокъ слѣдъ като ся обяви присѫдата.

864. За начало на срокътъ ся счита деньтъ, който слѣдова подиръ обявението на присѫдата. Ако послѣдній день на срокътъ ся падне въ неприсѫтственень день, за край на срокътъ ся счита пьрвый слѣдъ него присѫтственный день.

865. Кога срокътъ е испуснѫтъ по уважителны причины, възстановението му зависи отъ сѫдътъ, противъ присѫдата на който жалбата е подадена (308—312).

866. На подсѫдимый, който ся държи подъ стража, ся обявява за всякій подаденъ по неговото дѣло въззывъ.

867. Преписы отъ въззывнытѣ и отъ записанытѣ въ протоколътъ жалбы (862) ся даватъ на всичкитѣ участницы въ дѣлото, по молбата имъ; на подсѫдимытѣ безъ заплата, а на другитѣ участницы въ дѣлото по установената заплата.

868. Противъ въззывната жалба подадена отъ едната страна другата може да представи писменнытѣ си възраженія или обясненія въ областный сѫдъ до деньтъ, който е назначенъ за слушаніе на дѣлото.

869. Въззывнытѣ жалбы за углавната отвѣтственность на подсѫдимый спиратъ испълнението на всичката присѫда, а подаванието имъ по предметътъ на възнагражденіе спира испълнението само въ това отношеніе.

870. Подсѫдимый, който е подалъ отзывъ противъ присѫдата, която го осѫжда да ся тури подъ стража, може да си остане съ свободата само кога представи на сѫдътъ залогъ или порѫчителство.

871. Слѣдъ като ся подаде, въ уреченый срокъ, жалба противъ неокончателната присѫда, всичкото дѣло ся представя безъ забава въ областный сѫдъ.

ВТОРА ГЛАВА.

За редътъ, по който ся разгледватъ дѣлата въ областнытѣ сѫдове.

872. При разгледванието на дѣлото въ областный сѫдъ, ся пазятъ сѫщитѣ правила, които сѫ постановены за окрѫжнытѣ

сѫдове, съ изятіята и допълненіята постановены въ слѣдующитѣ статіи.

873. Подсѫдимытѣ и другитѣ лица, които участвоватъ въ дѣлото, еще и свидѣтелитѣ и вѣщитѣ люди, ся искатъ въ областный сѫдъ само тогава, кога сѫдътъ припознае това за необходимо, или кога странытѣ сами молятъ за това и за удовлетвореніе на молбата имъ не ся срѣщатъ препятствія.

874. Предсѣдательтъ на областный сѫдъ поржчва на едного отъ членоветѣ докладътъ (представеніето или внесеніето) на дѣлото и назначава деньтъ, когато требва да бѫде то представено.

875. Че ся е назначило дѣлото за слушаніе туря ся обявеніе възъ вратата на помѣщеніето, което занимава областный сѫдъ.

876. Това че не сѫ пристигнали въ областный сѫдъ участницытѣ въ дѣлото, въ деньтъ кога ся то представя, а еще че не сѫ представены възраженія противъ жалбытѣ, не спира докладътъ и рѣшеніето на дѣлото.

877. Съ исключеніе на означенытѣ въ 727 статіи случаи, докладътъ на дѣлото става публично.

878. Докладътъ на дѣлото ся извьршва отъ членътъ на сѫдътъ устно, но съ прочитаніето еще на тѣзи актове или документы, които, по сѫщественното си значеніе въ дѣлото, требва да бѫдатъ представены въ буквалното имъ съдьржаніе.

879. Докладътъ излага:

1) обстоятелствата, които съставятъ сѫществото на дѣлото;

2) присѫдата, която е постановена отъ окрѫжный сѫдъ;

3) въззывната жалба или възраженіята на участницытѣ въ дѣлото, ако тѣзи възраженія сѫ были представены, и

4) законытѣ, които ся относятъ до дѣлото.

880. Въззывната жалба на лицето, което не ся е явило при докладътъ на дѣлото, требва да ся прочита напълно.

881. Подирь докладътъ на дѣлото отъ сѫдовный членъ, странытѣ и всичкитѣ участницы въ дѣлото ся допущатъ да дадатъ устны обясненія (статіи 795—801). Устнытѣ обясненія и самото разгледваніе на дѣлото не требва да излѣзватъ вънъ отъ предѣлытѣ на жалбата.

882. Свидѣтелитѣ, които сѫ дали клятва въ окрѫжный сѫдъ, не ся кьлнатъ изново, но предсѣдательтъ на областный сѫдъ имъ напомня за дадената отъ тѣхъ клятва.

883. По молбата на едната отъ странытѣ, областный сѫдъ е обязанъ да распыта подъ клятва онія свидѣтели, които сѫ были

распытваны въ окржжный сждъ безъ клятва поради непристигваніето на священникътъ или по други причины.

884. Кога ся прегледва присждата по жалбата на подсждимый, опредѣленото нему наказаніе може да бжде не само намалено, но и съвсѣмъ отмѣнено.

885. Да ся увеличи наказаніето или да ся назначи наказаніе на единъ подсждимъ, който е былъ оправданъ на сждътъ отъ пьрва степень, освѣнъ показанытѣ въ статіята 856 случаи, ся допуща въ въззывный редъ само тогава, кога е была подадена за това жалба отъ пострадалото лице, което е възбудило углавно преслѣдваніе.

886. Въ присждата на областный сждъ требва да бжде означено точно и положително, възъ каквы основанія той утвьрдява или отмѣнява, напълно или отчасти, присждата на окржжный сждъ, и какво именно той постановява на мѣсто отмѣняваната отъ него присжда.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За частнытѣ жалбы.

887. Отдѣлно отъ въззывытѣ, могатъ да ся подаватъ, догдѣ еще не е постановена присждата, частны жалбы по слѣдующитѣ предметы:

1) по опредѣленіето на подсждностьта на дѣлото;

2) по пріеманіето мѣрки да ся не даде на подсждимый да избѣгне отъ диреніе и отъ сждъ;

3) по пріеманіето мѣрки да ся обезпечи искътъ относително до възнагражденіето за вредъ и за загубы.

888. Освѣнь това частнытѣ жалбы могатъ да ся подаватъ срѣщу опредѣленіята които налагатъ глоба за неявяваніе въ сждилището на свидѣтелитѣ, на вѣщи люди и на други лица, срѣщу непріеманіето на въззывны жалбы и противъ неправилното испълненіе на присждытѣ.

889. Жалбытѣ противъ частнытѣ опредѣленія на окржжный сждъ ся подаватъ въ сжщій сждъ, до двѣ недѣли откакъ ся обяви частното опредѣленіе, или ако то не е было обявено, откакъ ся приведе въ дѣйствіе.

890. Изъ постановеното въ предидущата статія правило ся изематъ жалбытѣ срѣщу бавностьта и срѣщу неправилно земаніе на подсждимытѣ подъ стража. Таквизи жалбы могатъ да ся подаватъ презъ всичкото время догдѣ ся гледа дѣлото.

891. Подаванието жалба срѣщу частното опредѣление не спира неговото испълнение, освѣнъ случаитѣ, кога признае това за необходимо окрѫжный сѫдъ, който е постановилъ опредѣлението, или областный сѫдъ въ който е подадена жалбата.

892. За представението на възраженія и обясненія противъ частнытѣ жалбы пазися установеный въ 868 статія редъ.

893. Частнытѣ жалбы ся разглеждатъ отъ областный сѫдъ въ публично засѣданіе, и ся разрѣшаватъ тозчасъ слѣдъ като ся пріематъ.

894. При разглеждането на частнытѣ жалбы, областный сѫдъ разрѣшава само възбуденытѣ въпросы, безъ да бута сѫществото на дѣлото.

Шестый раздѣлъ.

За испълнението на углавнытѣ присуды.

ПЬРВА ГЛАВА.

За стѫпването на присѫдытѣ въ законна сила.

895. Сѫдебната присѫда влѣзва въ законна сила:

1) кога присѫдата е станала въ окрѫжный сѫдъ по едно дѣло, което подлежи на неговото окончателно рѣшение;

2) кога по дѣлото, което е рѣшено отъ окрѫжный сѫдъ неокончателно, не ся е предявила, въ установенный срокъ, въззывна жалба отъ страна на участницытѣ въ дѣлото;

3) кога дѣлото е рѣшено отъ областный сѫдъ слѣдъ ново разглеждане или слѣдъ въззывъ.

896. Присѫдата, която е влѣзла въ законна сила, може да бѫде отмѣнена само въ установенытѣ за това случаи и редъ.

897. Присѫдата стѫпва въ законна сила или въ всичкій си обемъ, или само въ нѣкои свои части.

898. Ако противъ присѫдата, която е постановена за нѣколко подсѫдимы, ся е подала жалба само за нѣколцина отъ тѣхъ, тя ся припознава че е влѣзла за всичкитѣ други въ законна сила, отъ времято какъ е изминѫлъ срокътъ за подаването на жалбы.

899. Присѫдата, противъ която ся е подала жалба само откъмъ гражданскій искъ, стѫпва въ законна сила въ всичкитѣ си части, които не ся касаятъ до този искъ.

900. Присѫдата, съ която подсѫдимый ся осѫжда за смьртно наказаніе или, за презъ цѣлъ животъ, принудено работеніе или затваряніе въ крѣпость, преди да хване да ся испълнява, ся представя на Императорскій Россійскій коммиссаръ за утвьрденіе чрезъ управникътъ на сѫдебный отдѣлъ.

ВТОРА ГЛАВА.

За редътъ, по който ся испълнятъ присѫдытѣ.

901. Испълненіето на присѫдытѣ въ всичко, което не излѣзва изъ крѫгътъ на непосредственнытѣ сѫдебны дѣйствія, както обявяваніето на подсѫдимый за оправданъ или освободенъ отъ наказаніе, принадлежи до обязанноститѣ на сѫдоветѣ.

902. Всичкитѣ распорежданія по испълненіето на присѫдата, които излѣзватъ изъ крѫгътъ на непосредственнытѣ сѫдебны дѣйствія, ся относятъ до обязанноститѣ на полиціята, на която ся дава преписъ отъ протоколътъ за всяка обвинителна присѫда.

903. Сѫдебната присѫда захваща да ся испълнява тозчасъ подирь стѫпваніето ѝ въ законна сила; изъ това правило ся допущатъ слѣдующытѣ изятія:

1) ако осѫденый е хванѫтъ отъ болѣсть, която препятствова да ся испълни надъ него наказаніето, то ся отлага до оздравеніето му;

2) испълненіето на наказаніята надъ жены непразны или скоро родили ся отлага до изминуваніето на четыредесеть дни подирь рожданіето (статія 18 на Углавн. Оттоман. Кодексъ);

3) кога ся покаже необходимо да ся замѣни назначеното въ присѫдата наказаніе съ друго, съотвѣтственно нему, испълненіето на присѫдата ся спира до гдѣ да стане тази замѣна (статія 47 отъ Углав. Оттоман. Кодексъ);

4) кога осѫденый ся обвинява за ново престѫпленіе, което го подлага на наказаніе по-тежко отъ онова, за което е той осѫденъ, тогава за това ново престѫпленіе става особно изслѣдваніе, а испълненіето на поставената присѫда ся отлага;

5) ако осѫденый побѣгне, испълненіето на присѫдата за наказаніето ся отлага до гдѣ да ся улови, но възнагражденіето за вредътъ и за загубытѣ, които сѫ причинены отъ престѫпленіето,

и общо паричнытѣ взисканія ся безотлателно стоварватъ за исплащаніе възъ неговътъ имотъ.

904. Полицейскитѣ чинове сѫ обязаны да испълняватъ точно сѫдебната присѫда; всичкитѣ затрудненія или съмнѣнія, които възникноватъ при испълненіето на присѫдата, ся представятъ за разрѣшеніе въ сѫдътъ.

905. Жалбытѣ срѣщу неправилнытѣ дѣйствія на полиціята при испълненіето на присѫдытѣ, ся подаватъ на мѣстный губернаторъ или на окрѫжный началникъ.

906. Испълненіето на присѫдытѣ за паричны възисканія наложены въ наказаніе или за възнагражденіе на лицето, което е истеглило вредъ и загубы, става по редътъ, който е установенъ за испълненіето на сѫдебнытѣ рѣшенія по гражданскитѣ дѣла.

ЧЕТВЪРТА КНИГА.

Особенны судове.

Пьрвый раздѣлъ.

За административнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

Учрежденіето и съставътъ на административнытѣ сѫдове.

907. Административнытѣ сѫдове ся намѣрватъ:

1) въ окрѫзитѣ;

2) въ областитѣ.

908. Въ всякій окрѫгъ ся учрежда административенъ сѫдъ отъ пьрва степень, въ съставътъ на който, подъ предсѣдателството на окрѫжный началникъ, влѣзватъ предсѣдательтъ и двама отъ членоветѣ на окрѫжный сѫдъ назначаваны за служба въ този сѫдъ отъ правителството и предсѣдательтъ и двама отъ постояннытѣ членове на окрѫжный управителенъ съвѣтъ.

909. При административный сѫдъ ся намира секретарь, неговъ помощникъ и канцелярски чиновници по уреченый расписъ (щатъ). Опредѣлението, уволнението и предаването на тѣзи лица подъ сѫдъ ся предоставя на предсѣдателтъ.

Тамъ, гдѣто ся представя възможность, канцелярскитѣ обязанности при окрѫжнытѣ административны сѫдове ся извършватъ отъ канцеляріята на началникътъ на окрѫгътъ.

910. Присѫтствието на окрѫжный административенъ сѫдъ требва да състои отъ предсѣдателтъ или лицето, което по старѣйство залавя неговото мѣсто, и не по малко отъ три члена.

Старѣйството принадлежи на предсѣдателтъ на окрѫжный сѫдъ, а, подирь него, на предсѣдателтъ на управителный съвѣтъ.

911. Рѣшенията ся постановяватъ по вышегласіе; въ случай на равенство — гласътъ на предсѣдателтъ дава надтегваніе.

912. Мнѣнието на членоветѣ, които не сѫ съгласны съ вышегласието, ся прилага до протоколътъ на рѣшението.

913. Производството на дѣлата ся върши споредъ правилата, които сѫ предписаны за общитѣ сѫдове отъ пьрвата степень.

914. Окончателнытѣ рѣшенія на окрѫжнытѣ административны сѫдове ся привождатъ въ испълненіе чрезъ полиціята, по распорежданіе отъ предсѣдателтъ или отъ членътъ, който занема неговото мѣсто.

ВТОРА ГЛАВА.

За предметытѣ на вѣдомството на окрѫжнытѣ административны сѫдове.

915. До предметытѣ на вѣдомството на окрѫжнытѣ административны сѫдове ся относятъ:

1) Прекаранията за подсѫдность между управителнытѣ, полицейскитѣ, духовнытѣ и сѫдебнытѣ учрежденія. Въ този случай, въ присѫтствието на административный сѫдъ ся призовава и мѣстный началникъ на онова особно управленіе, до което, по родътъ си, ся относи прекаранието.

Забѣлежка 1. Прекаранията за подсѫдность между военнытѣ сѫдове и другитѣ учрежденія ся разрѣшаватъ отъ Императорскій Россійскій Комиссаръ.

Забѣлежка 2. Прекаранията за подсѫдность между сѫдебнытѣ установенія подлежатъ на высшій сѫдъ, по редътъ на инстанціитѣ, както е изложено въ статіитѣ 87 и 88 на настоящитѣ правила.

2) Производството на сѫдъ, по предложенія отъ подлежащитѣ правителственны власти, надъ длъжностны лица отъ общото гражданско управленіе, за нарушеніе на обязанноститѣ имъ по службата, освѣнъ лицата, които принадлежатъ на окупаціонната войска. Кога опредѣлятъ степеньта и мѣрката на наказаніята налагани възъ длъжностнытѣ лица, административнытѣ сѫдове ся рѫководятъ отъ общитѣ углавны законы.

Извьршваніето на дознанія (испытванія) и диренія по означенытѣ дѣла лежи възъ обязанноститѣ на непосредственното началство, което, подирь това, предава всичкитѣ актове и хартіи на диреніето въ подлежащій административенъ сѫдъ.

Забѣлежка. Правата на губернаторытѣ по уволненіето на чиновницытѣ отъ длъжноститѣ ся опредѣлятъ въ параграфъ а на статія 6 отъ главнытѣ основанія за гражданското управленіе.

3) Разгледаніето на жалбытѣ на частны лица, за вредъ и загубы причиняваны тѣмъ отъ дѣйствіята на длъжностнытѣ лица, при испълненіето на обязанноститѣ имъ по службата, освѣнъ лицата, които принадлежатъ до окупаціонната войска (статія 818).

4) Искове на хазната противъ частны лица и на частны лица противъ хазната, по всичкитѣ граждански правоотношенія, които ся касаятъ до интересытѣ на хазната.

5) Препирнитѣ за имоты, които иземва (отчуждава) отъ частно владѣніе и ползованіе правителството за дьржавна и обществена полза.

916. Окрѫжнытѣ административны сѫдове, по дѣлата означены въ п. п. 1, 2 и 3 на предидущата статія, постановяватъ рѣшенія въ качеството на сѫдъ отъ пьрва инстанція.

917. Дѣлата означены въ п. 4 и 5 подлежатъ на окончателното рѣшеніе на окрѫжный административенъ сѫдъ, ако предметътъ на препирнята не надминува 1000 гроша.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За редътъ, по който става потѫжваніе срѣщу рѣшеніята на окрѫжнытѣ административны сѫдове.

918. Срѣщу рѣшеніето на окрѫжный административенъ сѫдъ, по дѣлата означены въ пп. 1, 2 и 3, а еще и по дѣлата показаны въ пп. 4 и 5, когато предметътъ на препирнята надминува

1000 гроша, или ако препирнята ся касае до недвижимъ имотъ, сѫщо и по искове които не подлежатъ на оцѣняваніе, могатъ да ся подаватъ жалбы, въ мѣсеченъ срокъ, предъ областный административный сѫдъ.

919. Въ съставътъ на областный административенъ сѫдъ влѣзватъ, подъ предсѣдателството на губернаторътъ, вице-губернаторътъ, предсѣдательтъ и двамата служащи по назначеніе отъ правителството членове на областный сѫдъ, предсѣдателствующій и двама отъ членоветѣ на областный управителенъ съвѣтъ. Старѣйството ся опредѣля по статія 910.

920. При областный административенъ сѫдъ ся намиратъ секретарь, неговъ помощникъ и канцелярія по уреченый расписъ (штатъ).

Наспротивъ възможностьта, канцелярскитѣ обязанности при областный административенъ сѫдъ ся извьршватъ отъ канцеляріята на губернаторътъ.

921. Относително до редътъ на гледаніето и на рѣшеніето на дѣлата ся вардятъ постановенытѣ за общитѣ окрѫжны и областны сѫдове правила.

922. Рѣшеніята на областный административенъ сѫдъ, по означенытѣ въ пп. 4 и 5 дѣла, ся почитатъ за окончателны, ако предметътъ на препирнята не надминува 5000 гроша.

923. Рѣшеніята по всичкитѣ други дѣла ся представятъ на Императорскій Россійскій Коммиссаръ за утвьрденіе.

Вторый раздѣлъ.

Духовнытѣ судове.

ПЬРВА ГЛАВА.

Предметытѣ на вѣдомството на духовнытѣ сѫдове отъ православното исповѣданіе.

924. Дѣлата, които иматъ чисто духовенъ характеръ и сѫ исчислены въ п. д на статія 94 въ уставътъ на Екзархіята,

оставать въ вѣдѣніето на святый синодъ и на другитѣ духовны установенія по принадлежностьта имъ, възъ предишнето основаніе.

925. Означенытѣ въ пп. **ж** и **з** на статія 98 въ сѫщій уставъ дѣла, до колкото въ тѣхъ възникватъ въпросы за имущественны отношенія между супрузитѣ, между обрученытѣ и проч., изематся изъ вѣдомството на духовнытѣ установенія и ся предаватъ въ вѣдѣніето на общитѣ сѫдове, освѣнъ дѣлата за духовнытѣ завѣщанія и препирнитѣ които възникватъ отъ тѣхъ.

Препирнитѣ за подлогъ на духовны завѣщанія подлежатъ на вѣдѣніето на общитѣ сѫдове.

926. Духовнытѣ сѫдове, които ся намѣрватъ подъ главенството на цариградскій патріархъ, въ препирнитѣ по имущественны отношенія между жителитѣ на Българската земя, ся подчиняватъ на изложеното въ предидущата статія правило.

ВТОРА ГЛАВА.

За духовнытѣ сѫдове на другитѣ исповѣданія.

927. Духовно-сѫдебната власть на другитѣ исповѣданія, освѣнъ мусулманското, оставать възъ предишното си основаніе, съ това условіе, че всичкитѣ искове и препирни по имущественны отношенія между частны лица, отъ какъвто родъ и свойство да сѫ тѣзи дѣла, ся подчиняватъ отъ сега на вѣдомството на общитѣ сѫдове.

928. Рѣшеніята на духовнытѣ сѫдове отъ другитѣ исповѣданія ся представятъ на губернаторътъ за потребното разпорежданіе да ся испълнятъ.

929. Губернаторътъ представя въ сѫдебный отдѣлъ при управленіето на Императорскій Россійскій Коммиссаръ ежемѣсячны отчеты за рѣшеніята на духовнытѣ сѫдове, които му сѫ были представены за испълненіе.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За сѫдътъ на кадіитѣ.

930. За разгледваніе на граждански дѣла между мусулманетѣ оставяся, възъ предишното основаніе, сѫдътъ на кадіитѣ.

931. Граждански дѣла отъ смѣсена подсѫдность сирѣчь между мусулмане и други жители на Българія, кадіятъ не пріема да разгледва.

932. Дѣла за престѫпленія и простѫпки не подлежатъ на кадіевътъ сѫдъ.

933. На кадіевътъ сѫдъ сѫ подсѫдны, безусловно, само слѣдующитѣ дѣла:

а) дѣла по личны и имущественны отношенія между родители и дѣца;

б) дѣла по личны и имущественны отношенія между супрузи;

в) дѣла бракоразводны, за законностьта на рожденіето и за недѣйствителнытѣ бракове;

г) препирнитѣ за наслѣдство, както по законътъ, така и по завѣщаніе.

934. Другитѣ граждански дѣла могатъ да подлежатъ на кадіевътъ сѫдъ само кога и двѣтѣ страны сѫ съгласны на това.

935. Ако сѫдящитѣся страны, или една отъ тѣхъ, по спомянѫтытѣ въ предидущата статія искове, не пожелаятъ да ся сѫдятъ предъ кадіятъ, препирнята имъ подлежи на разгледваніе на подлежащій общій сѫдъ, по правилата за гражданското сѫдопроизводство.

Забѣлежка. Заявяваніето на нежеланіе да ся гледа сѫдбата предъ кадіятъ може да стане и подирь пріеманіето на искътъ отъ него за разгледваніе, по преди той да постанови рѣшеніето си.

936. Рѣшеніята на кадіятъ ся представятъ на губернаторътъ за потребното распорежданіе да ся приведатъ въ испълненіе.

937. Сѫдебнытѣ мыта ся опредѣлятъ отъ кадіятъ възъ предишнето основаніе; тѣ ся зематъ въ полза на хазната и ся записватъ отъ кадіятъ въ нарочно за това назначена и прекарана съ врьвь книга.

938. Подирь изминваніето на всякій мѣсяцъ, кадіятъ съобщава на губернаторътъ, за представеніе въ сѫдебный отдѣлъ при управленіето на Императорскій Россійскій Коммиссаръ, изложеніе за рѣшенытѣ дѣла, въ което ся показватъ имената на странытѣ, предметътъ на препирнята или на жалбата и сѫщностьта на рѣшеніята, а еще и подробенъ отчетъ за падавшитѣся отъ тѣзи рѣшенія сѫдебны мыта и беріи.

Преходны правила.

939. Рѣшеніята на напрешнитѣ турски сѫдове, които (рѣшенія) сѫ влѣзли въ законна сила, но еще не сѫ испълнены, могатъ да ся привождатъ въ испълненіе не инакъ, освѣнъ като ся разгледатъ отъ подлежащій областенъ сѫдъ.

940. Гражданскитѣ и търговскитѣ дѣла, които сѫ были на-

чеѫты въ напрешнитѣ турски сѫдове отъ пьрва степень, но не сѫ были свьршены, могатъ да ся възобновяватъ въ подлежащи тѣ окрѫжны сѫдове, по общитѣ правила за подсѫдностьта, възъ основаніе отъ настоящитѣ временны правила.

941. Дѣла, които сѫ были стѫпили въ напрешнитѣ турски сѫдове отъ втора степень, но не сѫ были свьршены, могатъ да ся подновяватъ въ областнытѣ сѫдове, по въззывенъ редъ, възъ основаніе отъ настоящитѣ временны правила.

942. Срѣщу рѣшеніята на българскитѣ сѫдове, които сѫ възобновили или открыли дѣйствіята си слѣдъ като ся захвана Българската земя отъ Императорскитѣ Россійски войски, ако тѣзи дѣла не сѫ подлежѣли на окончателното разгледваніе на тѣзи сѫдове, може да става потѫжваніе предъ подлежащитѣ областны сѫдове въ двамѣсеченъ срокъ отъ деньтъ на открытіето на тія послѣднитѣ сѫдове, ако тѣзи рѣшенія, възъ законно основаніе, не сѫ приведены еще въ испълненіе.

943. Рѣшеніята на турскитѣ сѫдове отъ втора степень, срѣщу които е могло, по предишній редъ, да стане потѫжваніе предъ по-горнята инстанція, ако въззывный срокъ не ся е былъ изминѫлъ еще по времято на турското правителство, може да ся отнесатъ съ жалба за ново разгледваніе предъ подлежащій областенъ сѫдъ въ двамѣсеченъ срокъ отъ деньтъ когато е былъ послѣдній открытъ.

944. Личный съставъ на сѫществующитѣ и на възобновяванытѣ сега търговски сѫдове, сѫщо както и редътъ, по който ся избиратъ и назначаватъ членоветѣ на тѣзи сѫдове, остава възъ предишното основаніе. Пакъ възъ предишното основаніе търговскитѣ сѫдове рѣшаватъ окончателно всичкитѣ искове до 5,000. гроша. Колкото до гледаніето на дѣлата, търговскитѣ сѫдове сѫ обязаны да ся рѫководятъ, съгласно съ 946—947 статіи, отъ общій редъ на сѫдопроизводството изложенъ въ настоящитѣ правила.

945. Всичкитѣ граждански, търговски и углавны дѣла, както тія които сега влѣзватъ, така и онія които сѫ по напредъ влѣзли, но не сѫ были свьршены въ сѫдътъ, ся разгледватъ и ся рѣшаватъ отъ новытѣ сѫдебны установенія, по новытѣ временны правила за гражданското и углавно сѫдопроизводство, и всичкитѣ сѫществующи по тѣзи предметы уставы, инструкціи (наставленія) и регламенты (правилницы) ся отмѣняватъ и губятъ обязателната си за сѫдоветѣ сила, отъ деньтъ кога ся введатъ настоящитѣ правила въ дѣйствіе.

946. Правилото на предидущата статія ся распространява и възъ сѫществующитѣ сега търговски сѫдове.

947. Жалбытѣ противъ рѣшеніята на търговскитѣ сѫдове, по дѣла по̀ горѣ отъ пять хиляды гроша, ся приносятъ предъ подлежащій областенъ сѫдъ, възъ основаніе отъ общій въззывенъ редъ.

Въ тѣзи случаи областнытѣ сѫдове призоваватъ въ засѣданіята си членове избраны измежду търговцытѣ, споредъ статіи 8—22 на законътъ отъ 30 Април. 1860 год. Тѣзи членове засѣдаватъ по двама въ редъ на чреда установена помежду имъ съ взаимното имъ съгласіе въ распоредителното засѣданіе на сѫдътъ (стат. 59 п. 1).

948. Углавнытѣ дѣла, отъ какъвто родъ и свойство да сѫ, които сѫ възникнѫли при турското правителство и въ сѫдътъ не сѫ были свьршены, требва, безъ да ся гледа на инстанціи, изново да ся предлагатъ предъ сѫдоветѣ отъ пьрвата степень, по общитѣ начала за подсѫдностьта, възъ основаніе отъ настоящитѣ правила.

ПЯТА КНИГА

За судебнытѣ разноски.

ПЬРВА ГЛАВА.

За сѫдебнытѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла.

Общи правила.

949. Сѫдебнытѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла сѫ четыре рода:

1, гербовы мыта (пошлины),

2, сѫдебны мыта,

3, канцелярски мыта и

4, беріи по производството на дѣлото.

950. Гербовытѣ мыта състоятъ отъ плата за гербовата хартія.

951. Сѫдебнытѣ мыта ся зематъ отъ молбытѣ за искъ, отъ отзывытѣ, отъ зад-очнытѣ рѣшенія и отъ въззывнытѣ жалбы.

952. Канцелярскитѣ мыта состоятъ отъ платата за даваніе испълнителны листове, преписы отъ документы, справки и други подобны хартіи, както и отъ мыто за удреніе (приложеніе) на печатътъ.

953. Беріитѣ по производството на дѣлото или ся назначаватъ въ полза на вѣщитѣ люди, на свидѣтелитѣ и на сѫдящитѣ ся, или иматъ друго опредѣленно назначеніе, напримѣръ за разноски по публикаціи, за испращаніе нѣкадѣ членоветѣ на сѫдебнытѣ мѣста съ нѣкое порѫченіе и за привыкваніе свидѣтели или други лица.

ПЪРВО ОТДѢЛЕНІЕ.

За гербовытѣ мыта.

954. За молбытѣ и слѣдующитѣ до тѣхъ приложенія, както и за всичкитѣ хартіи, които ся подаватъ въ окрѫжнытѣ и областны сѫдове, така сѫщо на предсѣдателитѣ и на членоветѣ на сѫдебнытѣ мѣста, а еще и за испълнителнытѣ листове, за преписъ отъ рѣшеніята, за справки и тѣмъ подобны хартіи, употребявася гербова хартія отъ пять гроша.

Забѣлежка 1. Сега за сега догдѣ ся нареди продажбата на гербовата хартія въ ковчежничествата, сѫдебнытѣ мѣста възискватъ гербовытѣ мыта въ пары съ брой.

Забѣлежка 2. За словеснытѣ молбы такожде ся заплаща гербово мыто, което ся зема при внасянієто на молбата въ протоколътъ, споредъ числото на листоветѣ.

955. За да бѫде написанъ испълнителенъ листъ, преписъ или справка, требва заедно съ молбата за това да бѫде представено и надлежащето количество гербова хартія.

956. При неопазваніето на изложеното въ двѣтѣ предидущи статіи правило, молбата остава безъ вниманіе.

ВТОРО ОТДѢЛЕНІЕ.

За сѫдебнытѣ мыта.

957. Отъ всяка молба за искъ ся възисква мыто 2 % отъ цѣната на искътъ. Сѫщо таквозъ мыто ся зема и отъ насрѣщнытѣ искове, отъ жалбытѣ на третитѣ лица за намѣсваніето въ дѣлото, отъ отзывытѣ срѣщу зад-очнытѣ рѣшенія и отъ въззывнытѣ жалбы.

958. Въ дѣла, които не подлежатъ на оцѣненіе, сждебното мыто ся опредѣля отъ сждътъ, кога той постановява рѣшеніето, въ размѣръ отъ 20 до 1000 гроша.

959. При възискванието на мытото отъ въззывна жалба или отъ отзывъ ся зема въ смѣтка не пьрвоначалната цѣна на искътъ, но само тази сумма на възисканіето, която просителътъ търси, или присжденіето на която той оборва.

960. Мытата ся прилагатъ до самата молба за искъ, до жалбата или до отзывътъ. Това правило не ся относи до молбытѣ за искъ, кога послѣдній не подлежи на оцѣненіе или представлява възисканіе на доходы, суммата на които не е означена въ молбата. Въ този случай сждебнытѣ мыта ся опредѣлятъ отъ сждътъ кога ся постановява рѣшеніето; съобразно съ присждената сумма и ся плащатъ отъ обвинената страна.

ТРЕТЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

За канцелярскитѣ мыта.

961. Кога ся даватъ на сждящитѣся испълнителны листове, преписы отъ рѣшенія и отъ документы или отъ други хартіи, сжщо и свидѣтелства, справки и тѣмъ подобны, земася за преписваніе по пять гроша на листъ, като ся смѣтатъ двадесять и пять реда въ страницата на листътъ.

962. На всяка хартія, която ся дава отъ сждътъ, възъ основаніе отъ предидущата статія, на сждящитѣся страны, ся ударя печатъ, за което ся зема особно мыто два гроша.

963. Установенытѣ въ двѣтѣ предидущи статіи мыта ся вносятъ въ сждътъ заедно съ гербовата хартія.

964. Искове за сждебны разноски ся освободяватъ отъ плащаніе сждебны мыта.

ЧЕТВЪРТО ОТДѢЛЕНІЕ.

За беріитѣ по производството на дѣлото.

965. Ищецътъ или възискателътъ, който нѣма възможность да покаже мѣстожителството на отвѣтникътъ, е длъженъ да представи осемдесять гроша за да ся напечататъ обявенія за привыкваніето му, а сжщо и разноскитѣ за испроважданіето на тѣзи пары споредъ назначеніето имъ.

966. Членоветѣ на сѫдебнытѣ установенія, кога ся отрѣждатъ задъ чьртата на градътъ за огледъ възъ мѣстото, за распытъ на свидѣтели и проч., пріематъ пѫтны пары за отиваніе и за врьщаніе, сѫщо и дневны и квартирны пары ,споредъ классътъ въ който е турена тѣхната длъжность, възъ основаніе отъ общитѣ правила за това. Сѫдебнытѣ разсылници отрѣжданы задъ чьртата на градътъ да предадатъ на сѫдящитѣся повѣстки, а сѫщо и каквыто требва документы, пріематъ пѫтны пары на отиваніе и врьщаніе за единъ конь и дневны пары по шесть гроша.

967. Възнагражденіето на вѣщитѣ люди че сѫ представили заключеніе (мнѣніе) ся опредѣля, по тѣхно исканіе, отъ сѫдътъ, отъ пять до пятстотинъ гроша всякиму, съобразно съ правилата на статіитѣ 218 и 219, независимо отъ разноскитѣ за извршваніето на издирваніето.

968. Възнагражденіето на свидѣтелитѣ за гдѣто сѫ были отвлечены отъ занятіята си ся опредѣля, согласно съ статія 160 въ размѣръ отъ пять до шестдесятъ гроша, споредъ цѣната на работнытѣ дни и другитѣ мѣстны обстоятелства.

969. Вѣщитѣ люди или свидѣтелитѣ, които ся привыкватъ изъ мѣстата на живѣяніето имъ за вънъ отъ чьртата на градътъ или ся проваждатъ отъ сѫдътъ вънъ отъ чьртата на градътъ за огледъ възъ мѣстото, освѣнь означеното въ статіитѣ 967 и 968 възнагражденіе, иматъ право да зематъ за пѫть по два гроша отъ всяка верста въ отиваніе и врьщаніе. Това сѫщото ся дава за пѫтны разноски и на духовнытѣ лица, които ся призоваватъ за обрядътъ при даваніето клятва.

970. Парытѣ, които ся искатъ по 966 и 969 статіи, внася напредъ онзи изъ сѫдящитѣся, по молбата на когото ся извршва провѣрката на доказателствата. Ако ли провѣрката е назначена по усмотрѣніето на сѫщій сѫдъ или по исканіето и на двѣтѣ страны, реченытѣ пары требва да ся внесатъ по равно и отъ двѣтѣ страны.

971. Размѣръть на възисканіето отъ обвинената страна въ полза на оправданата за повыкваніе на повѣренникъ, или изобщо за воденіето на дѣлото, ся опредѣля съобразно съ цѣната на искътъ по слѣдующій начинъ.

По искове до	1,000	гроша	5 %	отъ цѣната на	искътъ
» отъ	1,000 до	10,000	4 %	»	«
» отъ	10,000 до	100,000	2 %	»	«
» отъ	100,000	и нагорѣ	1 %	»	«

ПЯТО ОТДѢЛЕНІЕ.

Възнагражденіето на сѫдящитѣся за сѫдебнытѣ разноски.

972. Сѫдящійся противъ когото е постановено рѣшеніе, освѣнъ възнагражденіето за воденіето на дѣлото, длъженъ е, по искапіето на противната страна, да върне и сичкитѣ направены отъ послѣднята сѫдебны разноски по това дѣло.

973. Кога дѣлото ся прекрати поради отводъ за неподсѫдность, отвѣтникътъ има право да търси отъ ищецътъ всичкитѣ сѫдебны разноски които му сѫ станали до тогава по сѫдебното разглежданіе на дѣлото (статіи 235 и 236).

974. При рѣшеніето на едно дѣло, отчасти въ полза на едната, и отчасти въ полза на другата страна, сѫдътъ опредѣля коя отъ двѣтѣ страны, и въ какъвъ размѣръ има право да ся възнагради за сѫдебнытѣ разноски.

975. Кой съ колко требва да ся натовари при възнагражденіето за сѫдебнытѣ разноски по дѣло въ което участвоватъ нѣколко лица, ся опредѣля отъ сѫдътъ съразмѣрно съ количеството което всякій отъ тѣхъ е търсилъ.

976. Държавнытѣ управленія не ся освобождатъ отъ обязанностьта да възнаграждаватъ оправданата страна за всичкитѣ ѝ сѫдебны разноски по дѣлото.

977. Частно лице, което е обвинено съ рѣшеніето на сѫдътъ по дѣло съ едно държавно управленіе, е длъжно да заплати на държавното управленіе всичкитѣ задлъжителны за частнытѣ лица сѫдебны мыта и сѫдебны разноски.

ШЕСТО ОТДѢЛЕНІЕ.

За распредѣленіето на сѫдебнытѣ и канцелярскитѣ мыта и на беріитѣ по гледаніето на дѣлото.

978. Сѫдебнытѣ и канцелярскитѣ мыта ся испроваждатъ отъ сѫдебнытѣ установенія въ окрѫжнытѣ ковчежничества и ся обрѫщатъ въ държавенъ доходъ.

979. Парытѣ, които сѫ были внесены за испращаніе сѫдовны членове, или за привыкваніе свидѣтели, вѣщи люди и духовны лица, ся предаватъ комуто принадлежатъ.

СЕДМО ОТѢЛЕНІЕ.

За исключеніята изъ общитѣ правила относително до сѫдебнытѣ разноски.

980. Държавнытѣ управленія ся освобождатъ отъ употребе-

ніето на гербова хартія и отъ платата на сѫдебнытѣ и канцелярски мыта, но исплащатъ сѫдебнытѣ беріи възъ общото основаніе.

981. Отъ внасянієто на сѫдебнытѣ разноски ся освобождаватъ лицата, които сѫ припознаты за сиромасы.

982. Лица, които желаятъ да ся възползуватъ отъ правото на сиромашія, сѫ длъжны да представятъ въ сѫдътъ удостовѣреніе отъ тѣхното служебно или обществено началство че не имъ стигатъ средствата да каратъ дѣлото по сѫдебенъ редъ.

983. Слѣдъ като разгледа удостовѣреніето, въ което требва да ся заключаватъ точны свѣдѣнія за имуществото, доходытѣ и семейното положеніе на молителытъ, сѫдътъ прави постановеніе или да ся припознае въ полза на молителытъ правото на сиромашія, или да му ся откаже въ това право.

984. За представеніе на лъжовны свѣдѣнія относително до имуществото си, виновнытѣ ся турятъ подъ зáпоръ за время отъ три недѣли до три мѣсяца, или ся затварятъ въ тьмница за время отъ два до четыре мѣсяца, а виновнытѣ за издаваніе на лъжовно удостовѣреніе подпадатъ: на изважданіе отъ служба; ако ли това сѫ сторили по корыстолюбіе, ся затварятъ въ тьмница за время отъ двѣ до пять годины.

Сѫщо така ся туря подъ зáпоръ за время отъ три недѣли до три мѣсяца, или ся затваря въ тьмница за время отъ два до четыре мѣсяца и сѫдящійся, който не обяви че сѫ ся измѣнили обстоятелствата, поради които той е станалъ състояленъ да заплати мытата и беріитѣ, отъ които той е былъ освободенъ.

985. Всичкото дѣловодство относително до пріеманієто на свидѣтелство за бѣдность ся освобожда отъ употребеніето на гербова хартія.

986. Правото на сиромашія има сила само по дѣлото, по което е было припознато за нѣкого, и само до тогава, до когато съ измѣненіето на обстоятелствата лицето, на което е было то дадено, стане състоятелно.

987. За тогози отъ сѫдящитѣся, на когото е дадено свидѣтелство за сиромашія, сѫдебнытѣ разноски, които сѫ показаны въ статіитѣ 957 и 970, ся плащатъ отъ хазната.

988. При рѣшеніето на едно дѣло въ полза на лице, на което сѫдътъ е припозналъ правото на сиромашія, всичкитѣ заплатены за него нары, а еще и гербовытѣ и сѫдебны мыта ся зематъ за хазната или изъ имуществото, което му е присѫдено или отъ обвинената по дѣлото страна.

989. Правото на сиромашія не освобожда страната, въ полза на която е было припознато, отъ да повърне на противната страна сѫдебнытѣ разноски.

ВТОРА ГЛАВА.

За сѫдебнытѣ разноски по углавнытѣ дѣла.

990. Всичкитѣ разноски по углавнытѣ дѣла ставатъ отъ суммытѣ, които ся намиратъ въ распорежданіето на правителството. При испълненіето на присѫдытѣ, разноскитѣ, които сѫ означены въ долуслѣдующитѣ статіи, ся заплащатъ отъ лицата върху които сѫдътъ ги е стоварилъ, а всичкитѣ други окончателно ся пріематъ за смѣтка на хазната.

991. Отъ тѣзи, които сѫ осѫдены да платятъ сѫдебнытѣ разноски, ся зематъ:

1) парытѣ за пѫтнытѣ разноски на лицата, които ся отреждатъ за дѣйствія на диреністо;

2) възнагражденіето за вѣщитѣ люди, за засвидѣтелитѣ и за други лица въ случаитѣ и въ размѣръ, които ся опредѣлятъ подолу и

3) разноскитѣ за пазеністо и испращаністо на веществennытѣ доказателства, за извършваністо на химически и технически издирванія и за напечатаніе различны обявенія въ вѣстницытѣ.

992. Лѣкаритѣ, кога ся призоваватъ за сѫдебно медицински изслѣдванія вънъ отъ мѣстопребываніето имъ, зематъ пары за ѣханіе и обдържаніе по пѫтьтъ колкото и чиновницытѣ, които ся испращатъ по дѣла на службата.

993. Вѣщитѣ люди, които не сѫ лѣкари, сѫщо и свидѣтелитѣ и другитѣ непричастны до дѣлото лица, кога ся призоваватъ при диреністо и сѫдбата въ разстояніе повече отъ пятнайсятъ версты, зематъ пѫтны разноски по единъ грошъ отъ верста, а привыканытѣ по посоката на желѣзницата зематъ за отиваніе и врьщаніе платата за мѣста по желѣзницата отъ пò долній класъ. Освѣнъ това както еднитѣ, така и другитѣ зематъ за обдържаніе и дневны пары по пять гроша за всякій день на отсѫтствіето имъ изъ мѣстожителството имъ.

994. На съдържателитѣ или управителитѣ на спецаріи и на лабораторіи, за употребенытѣ отъ тѣхъ, при сѫдебно-химическитѣ изслѣдованія, реагенціи, ся дава плата по опредѣленісто на сѫдътъ

995. Разноскитѣ за затулваніе и испращаніе на вещества, подлежащи на химическо изслѣдваніе, а еще и за препращаніе на други веществени доказателства, ся заплащатъ по мѣстнытѣ цѣны на употребенытѣ за това матеріалы, работницы и кола́.

996. Всичкитѣ молбы, обясненія, отзывы и жалбы по дѣлата за престѫпленія и простѫпки ся подаватъ и самытѣ тѣзи дѣла ся пишатъ на проста хартія, безъ да ся възискватъ нѣкаквы разноски.

997. Кога, споредъ правилата на настоящето положеніе, ся даватъ на участницытѣ въ дѣлото преписы отъ присѫдытѣ и отъ други хартіи не инакъ, освѣнъ за тѣхна смѣтка, тогава отъ лицето, което иска да му ся дадатъ таквызи преписы, ся зема по пять гроша на листъ, като ся считатъ по двайсятъ и пять реда за всяка страница.

998. Възнагражденіето за вѣщитѣ люди, за свидѣтелитѣ и за другитѣ лица, които ся выкатъ при гледаніето на дѣлото, ся дава по опредѣленіето на този сѫдъ, който е разгледвалъ или ще требва да разгледва дѣлото. Даваніето на тѣзи пары става само по исканіето на лицата, които иматъ право за възнагражденіе.

999. Който не обади че иска възнагражденіе за разноскитѣ си, догдѣ не е еще обявена присѫдата, ся счита че ся е отказалъ отъ възнагражденіето.

1000. Парытѣ, които влизатъ въ възнагражденіето, ся пресмѣтватъ по даденытѣ отъ мѣстното началство свѣдѣнія за взаимнытѣ разстоянія между градоветѣ, селата, колибытѣ и чифлицытѣ и проч.

1001. Лицата, които извьршватъ диреніе, сѫщо и сѫдебнытѣ мѣста сѫ длъжны да дьржатъ подробна смѣтка за всичкитѣ сѫдебны разноски. Сѫдовный членъ, който е извьршвалъ диреніето, представя въ сѫдътъ съставената си смѣтка тозчасъ подирь свьршваніето на предварителното диреніе.

1002. По дѣло за престѫпленіе извьршено отъ нѣколко лица, сѫдебнытѣ разноски ся стоварватъ възъ главнытѣ виноницы и възъ тѣхнитѣ съучастницы: както еднитѣ така и другитѣ отговарятъ всичкитѣ единъ за другій.

1003. Въ сѫдебната присѫда требва всякога да ся означава възъ кого именно ся стоварва исплащаніето на сѫдебнытѣ разноски, и каква часть отъ всичкитѣ разноски ся пада на всякиго отъ осѫденытѣ. Но подробно пресмѣтваніе на сѫдебнытѣ разноски, съ показаніе за каквы предметы сѫ употребены, става въ особно опредѣленіе, което ся постановява подирь обявеніето на присѫдата.

1004. По присѫда, която е вече стѫпила въ законна сила, опредѣлението за сѫдебнытѣ разноски, които требва да ся възмѣстятъ, ся обявява на лицата, които сѫ осѫдены да плащатъ или на тѣзи у които е преминѫло тѣхното имущество, чрезъ мѣстната полиція.

1005. Ако лицата, отъ които ся иска заплатата на сѫдебнытѣ разноски, не припознаватъ смѣтката за правилна, тѣ могатъ да подадатъ жалба по общій редъ въ двѣнедѣленъ срокъ откакъ имъ ся обяви тази смѣтка.

1006. Ако отъ лицето, на което ся налага заплатата на сѫдебнытѣ разноски, ся иска заедно съ това, по рѣшеніе на сѫдътъ, и възнагражденіето за сторенытѣ отъ него вредъ и загубы или обида, тогасъ най напредь ся възисква отъ него възнагражденіето, и послѣ вече сѫдебнытѣ разноски.

1007. Възисканіето на сѫдебнытѣ разноски не ся стоварва възъ имуществото на едно лице, което е умрело преди да стѫпи присѫдата въ законна сила, макаръ той и да е былъ припознатъ за виновенъ. Но ако виновный е умрелъ подирь стѫпваніето на присѫдата въ законна сила, възисканіето на сѫдебнытѣ разноски пада възъ останалото подирь него имущество.

ТРЕТЯ ГЛАВА.

За беріитѣ, които зематъ сѫдебнытѣ разсылницы кога врѫчватъ повѣстки и членоветѣ на сѫдътъ кога привеждатъ рѣшеніята въ испълненіе.

1008. За това че сѫ ся носили на сѫдящитѣся, на свидѣлелитѣ, на длъжницытѣ, на възискателитѣ и на други лица повѣстки, призовки и всякаквы съобщенія както отъ страната на сѫдебнытѣ мѣста, така и отъ членоветѣ на сѫдътъ, които привеждатъ рѣшеніето въ испълненіе, сѫдящитѣся требва да плащатъ:

Кога цѣната на искътъ не надминува 20,000 гроша 5 гр.
« « « « « 50,000 « 10 «
« « « « « 100,000 « 20 «

Кога цѣната на искътъ не е опредѣлена, за всяко отъ горѣозначенытѣ дѣйствія ся плаща 10 гроша.

1009. За извьршваніе описъ на движимо имущество зема ся кога цѣната му не надминува 500 гроша 5 гроша
когато не надминува 1,000 гроша 10 гроша

когато	не	надминува	2,000	грошa	20	грошa	
«	«	«	4,000	«	40	«	
«	«	«	6,000	«	60	«	
«	«	«	8,000	«	80	«	
«	«	«	10,000	«	100	«	
«	«	«	100,000	за всяка хиляда отгорѣ надъ 10,000 по 10 грошa.			

1010. За сваленіето на печатытѣ, кога едно движимо имущество ся освобожда отъ зáпоръ, както и за удареніето на печатытѣ въ тѣзи случаи, кога запечатванѣто или распечатванѣто става отдѣлно отъ описътъ на имущесгвото, ся зема по единъ грошъ за всякій сваленъ или ударенъ печатъ.

1011. При описътъ на недвижимы имоты, за всякій имотъ или отрѣзъ които сѫ описаны отдѣлно, ся възисква:

кога	цѣната	на	имотътъ	не надминува	10,000	грошa	50 грошa
«	«	«	«		20,000	«	100 «
«	«	«	«		40,000	«	120 «
«	«	«	«		60,000	«	140 «
«	«	«	«		80,000	«	160 «
«	«	«	«		100,000	«	180 «

1012. За актъ че ся е предало запреното имущество или че е отредено да ся пренесе въ особно помѣщеніе ся зема:

Кога	цѣната	на	имуществото	не надминува	10,000	гр.	5 гр.
«	«	«	«		40,000	«	10 «
«	«	«	«		100,000	«	15 «
кога	цѣната	на	имуществото	е неизвѣстна			10 «

1013. За взаимнописаніе съ ковчежничествата, съ градскитѣ и управителны окрѫжны съвѣты и съ други присѫтственны мѣста, отно-сително до недоземеното отъ дьржавнытѣ даноцы които ся падатъотъ описваный имотъ, ся възисква,

кога	цѣната	на	имотътъ	не надминува	10,000	грошa	10 гр.
«	«	«	«		40,000	«	20 «
«	«	«	«		100,000	«	30 «

1014. За гдѣто сѫдовный членъ е далъ на възискательтъ, на длъжникътъ, на пазительтъ на запреното имущество, или нѣкому другиму извлеченія или преписы отъ дневницытѣ или отъ описътъ на имуществото, или удостовѣреніе че ся е испроводила на дължникътъ повѣстка за испълненіе, ся зема за всякій листъ отъ даденый документъ по четыре гроша, за непъленъ листъ ся плаща като за пъленъ.

За удареніето печатъ врѣхъ описъ или врьхъ други документы ся зема за всякій печатъ по единъ грошъ.

1015. За извьршваніето на ввежданіе во владѣніе зематся 40 гроша.

1016. Означенытѣ въ предидущитѣ статіи беріи ся зематъ отъ лицето, по исканіето на което ся е извьршило нѣкое дѣйствіе отъ членътъ на сѫдътъ.

Допълнителны правила.

1017. Повѣсткитѣ и всякаквы сѫдебны хартіи, сега за сега догдѣ окончателно да ся устрои сѫдебната полиція, могатъ, по распорежданіето на предсѣдательтъ, да ся врѫчватъ на странытѣ и чрезъ общата полиція, която въ тѣзи случаи е обязана безъ забава и точно да испълнява дѣйствіята които ѝ ся порѫчватъ, възъ основаніе отъ общитѣ правила на сѫдопроизводството.

1018. При земаніето на всичкитѣ сѫдебны разноски, сирѣчь на гербовы мыта, сѫдебны мыта, канцелярски мыта и на беріи по производството на дѣлото, грошътъ ся счита отъ лира турска сто гроша.

Приложеніе до статія 326.

Формата на испълнителный листъ.

Въ еди кой день на еди коя година, еди кой сѫдъ, кой то състои *отъ еди кои членове* (*тука да ся напишатъ имената, бащинытъ имена и презимената на предсѣдателытъ и на всичкитъ членове на сѫдътъ, които сѫ участвовали въ постановеніето на рѣшеніето*), слѣдъ като изслуша дѣлото по искътъ предявенъ срѣщу (*да ся забѣлежи имято, бащиното имя, презимято и мѣстожителството на отвѣтникътъ*) *за еди кое* (*тука ся пише предметътъ на искътъ; ако иде рѣчь за недвижимъ имотъ, бѣлежися пространството на имотътъ, областьта* (*губерніята*), *окрѫгътъ, селото или чифликътъ, гдѣто ся той намира; при възискваніето на пары ся означава възизскваната сумма и лихвытъ, ако тъ ся искатъ и проч.*), опредѣли: (*тука ся пише буквално сѫщностьта на рѣшеніето на сѫдътъ* (гл. 4 п. на ст. 271) *и ся означава количеството на възискванытъ по дѣлото сѫдебны разноски* (п. 4 на статія 275).

Това рѣшеніе, *възъ еди кое основаніе* (*тука ся пише: влѣзло ли е рѣшеніето въ законна сила, обърнато ли е за предварително испълненіе и пр.*), подлежи на испълненіе.

Въ *еди кой день, еди кой сѫдъ* постанови: всичкитѣ мѣста и лица, до които това може да ся относи, да испълнятъ точно настоящето рѣшеніе, а мѣстнытѣ власти, полицейски и военны, да даватъ на сѫдовный членъ, 'който испълнява това рѣшеніе, надлежното по законътъ съдѣйствіе, безъ най-малкото отлаганіе.

Тойзи испълнителенъ листъ е даденъ (*да ся забѣлежи имято, бащиното имя и презимято на лицето, на което испълнителный листъ е даденъ*)

Подписътъ на предсѣдателътъ на сѫдътъ и приподписваніе отъ секретарътъ.

(М. П.)

ТИПОГРАФИЧЕСКИ ПОГРѢШКИ.

На стр. 23 напечатано з о д о ч н о вмѣсто з а д - о ч н о.

На стр. 32 въ редътъ на параграфитѣ напечатано 786 вмѣсто 186.

На стр. 36 напечатано 122 вмѣсто 222.

На стр. 40 въ статія 248 напеч. с ъ з а п о р ъ н а н е д в и ж и м о т о на-мѣсто с ъ з а п о р ъ н а д в и ж и м о т о

На стр. 55 въ статія 343 указана статія 238 вмѣсто 334.

На стр. 79 въ статія 515 указана статія 508 вмѣсто 507.

На стр. 119 въ статія 794 указана статія 730 вмѣсто 738.

На стр. 124 въ статія 832 указана статія 824 вмѣсто 828.

На стр. 135 въ статія 915 заб. 2 указаны статіи 87 и 88 вмѣсто 88—90

На стр. 139 въ статія 939 требва слѣдъ думата: р а з г л е д а т ъ да ся прибави: и у т в ь р д я т ъ.

ОГЛАВЕНІЕ.

ПЪРВА КНИГА.

Сждопроизводството.

Стр.

Введеніе 3

ПЪРВЫЙ РАЗДѢЛЪ.

Полюбовны сждове.

За старѣйскитѣ съвѣты и за редътъ на избраніето имъ 5

Каквы предметы сж отъ вѣдомството на старѣйскій съвѣтъ, и по какъвъ редъ ся вършатъ дѣлата 7

ВТОРЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За общитѣ сждове.

За окржжнытѣ сждове 8

За съставътъ на окржжнытѣ сждове и за редътъ, по който ся назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на окржжнытѣ сждове . —

За областнытѣ (губернскитѣ) сждове и за редътъ, по който ся назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на областный (губернскій) сждъ 10

ТРЕТІЙ РАЗДѢЛЪ.

За вжтрешното устройство на сждебнытѣ мѣста и за редътъ на тѣхнитѣ сношенія.

Засѣданіята на сждебнытѣ мѣста 12

За редътъ на сношеніята на сждебнытѣ мѣста 14

ВТОРА КНИГА.

Гражданското сждопроизводство.

Общи положенія . . . . . —

ПЪРВЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За сждопроизводството въ окржжнытѣ сждове.

За подсждностьта 15

Прекаданіята за подсждностьта и редътъ на тѣхното разрѣшеніе . . 17

Стр.

За повѣренницытѣ 18
За предявеніето на искътъ . . . . . —
За цѣната на искътъ 19
За призовката предъ сждътъ . . . . . —
Сроковетѣ за явяваніе предъ сждътъ 21
Редътъ на сношеніето на сждътъ съ сждящитѣся страны 22
предварителното подготвяніе на дѣлото 22

За слушаніето на дѣлото.

Докладътъ на дѣлото и словеснытѣ обясненія на сждящитѣся . . . 23
Предявеніето на насрѣщенъ искъ 24

За доказателствата.

Общи правила . . . . . —
Показанія на свидѣтелитѣ 25
Дознаніе (испытваніе) чрезъ околны люди 29
Писменны доказателства . . . . . —
Самопризнаніе 32
Клятвата . . . . . —
За рѣшителната клятва 33

За повѣрката на доказателствата.

Общи цравила 34
Огледътъ (осмотрътъ) възъ мѣстото . . . . . —
Заключеніето (мнѣніето) на вѣщитѣ люди 35
Повѣрката на писменнытѣ доказателства 36

За частнытѣ производства.

Частнытѣ молбы изобщо 37
Отводытѣ и възраженіята 38
За обезпеченіето на исковетѣ 39
Привличаніето на едно трете лице къмъ дѣлото 40
Встжпваніето на едно трете лице въ дѣлото 41
Отстраненіе на сждіитѣ 42

За рѣшеніето.

Постановеніето на рѣшеніето 43
Зад-очното рѣшеніе 45
Предварителното испълненіе на рѣшеніята 46

ВТОРЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За редътъ на потжжваніето срѣщу рѣшеніята на окржжнытѣ сждове.

За въззывътъ (аппелляціята).

Редътъ, по който ся принася въззывната (аппелляціонната) жалба (тжжба) 47
Разгледваніето на дѣлата, които сж постжпили въ областный сждъ по въззывъ 48

Стр.

Възстановеніето на правото за въззывъ 49
Производството по частнытѣ тяжбы срѣщу окржжный сѫдъ 50

ТРЕТІЙ РАЗДѢЛЪ.

За испълненіето на сѫдебнытѣ рѣшенія.

За законната сила на рѣшеніята 51
Правила за испълненіето на сѫдебнытѣ рѣшенія 52

За обрьщаніе възисканіето върху движимый имотъ.

Запоръ на движимый имотъ 56
Описътъ на движимото имущество 58
Оцѣненіето на движимото имущество 59
Пазеніето на запреното имущество 60
Проданьта на запреното имущество 61
Обрьщаніето на възисканіето върху капиталытѣ или друго движимо имущество на длъжникътъ, което ся намира въ рѫцѣтѣ на трете лице 64
Обрьщаніето на възисканіето възъ капиталытѣ на длъжникътъ, които ся намиратъ въ правителственно или сѫдебно мѣсто, или кредитно установеніе 65
Обрьщаніето на възисканіего възъ мѣсячината на единъ чиновникъ и възъ другитѣ му платы 66
Частнытѣ производства и ирепирнитѣ при обрьщаніето на възисканіето върху движимото имущество 67
За обрьщаніето на възисканіето върху недвижимото имущество . . . —
Общи правила . . . . . —
Описътъ на недвижимый имотъ 68
Оцѣненіето на недвижимытѣ имоты 69
Редътъ, по който ся държи и върти описаный имотъ 70
Проданьта на недвижимытѣ имоты . . . . . —
Проданьта на заложенытѣ въ земледѣлческитѣ кассы имоты 74
Частнытѣ производства и препирни . . . . . —
За понудителното предаваніе на отсѫденото имущество 75
За редътъ, по който ся распредѣля възисканата сумма между нѣколко кредиторы . . . . . —

За личното задьржаніе.

Общи правила 76
Запираніето на длъжницытѣ и испращаніето имъ въ мѣста на заіворъ . 77
Причинытѣ и редътъ на освобожденіето 79

ДОПЪЛНИТЕЛЕНЪ РАЗДѢЛЪ.

Правилата, по които ся учреждатъ настойничества, съставя описъ на наслѣдствата, и за редътъ, по който ся извьршватъ и свидѣтелствоватъ актове и договоры 80
За учрежденіето на настойничества . . . . . —
За съставеніето на описътъ на наслѣдството . . . . . —

Стр.

За редътъ, по който ся извьршватъ, свидѣтелствоватъ актове, договоры и свидѣтелствоватъ преписы отъ документы 81

ТРЕТЯ КНИГА.

Правилата за углавното сѫдопроизводство.

Общи положенія 83

ПЬРВЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За подсѫдностьта.

Общи правила за подсѫдностьта 84
За подсѫдностьта по мѣстото, въ което ся е извьршило престѫпленіето . —
За подсѫдностьта кога обвиняванытѣ припадлежатъ на особны вѣдомства 85
За редътъ, по който ся разрѣшаватъ прекаканіята за подсѫдность . . —

ВТОРЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За производството въ окрѫжнытѣ сѫдове.

За редътъ, по който ся наченватъ дѣлата въ окрѫжнытѣ сѫдове . . 86
Приготовителнытѣ распорежданія за извьршваніе на диренієто (слѣдствіе) 87
Распорежданіята на сѫдътъ 87

ТРЕТІЙ РАЗДѢЛЪ.

За предварителното диреніе.

За лицата, които участвоватъ въ извьршваніето на предварителното диреніе 88
Участіето на полиціята въ извьршваніето на предварителното диреніе . 89
Сѫществото на обязанноститѣ и степенята на властьта на сѫдовный членъ който извьршва диренієто 90

За изслѣдваніето на събытіето на престѫпленіето.

Огледътъ и освидѣтелствованіето 91
Предирваніето на предметытѣ, които обнаружватъ престѫпленіето . . 93

За представеніето на обвиняваный при диренієто и за распытътъ му.

Призовътъ или приводътъ на обвиняваный при диренієто 95
Распытътъ на обвиняваный 96
За пресѣченіето на способытѣ да ся отклони отъ диренієто обвиняваный 97
За привыкваніето и распытътъ на свидѣтелитѣ 99
За протоколытѣ на предварителното диреніе 101
За сключеніето на диренієто 102
За отговорностьта на полицейскитѣ чинове и на сѫдовнытѣ лѣкари по дѣйствіята на диренієто . . . . . —

За редътъ на потѫжваніето срѣщу дѣйствіята на диренієто.

За редътъ, по който ся принасятъ тѫжбытѣ 103
Редътъ на разглежданіето на жалбытѣ 104

Стр.

За дѣйствіята на сѫдътъ подирь свършванѣто на предварителното дирепіе . . . . . —

ЧЕТВЪРТЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За редътъ на производството въ окрѫжнытѣ сѫдове.

Распорежданіята на предсѣдателътъ на сѫдътъ 105
Съставътъ на присѫтствіето за сѫдебното засѣданіе 108
За редътъ, по който ся управя ходътъ на дѣлото въ сѫдебното засѣданіе 110
За условіята на производството на дѣлата въ сѫдебнытѣ засѣданія . . —
За дѣйствіята, които стават при откриванѣто на сѫдебното засѣданіе . 112
За редътъ на извършванѣто на сѫдебното дирепіе 114
За заключителнытѣ дѣйствія по сѫдебното дирепіе 119
За редътъ на постановепіето и на обявепіето на присѫдытѣ 120
За протоколытѣ на сѫдебнытѣ засѣданія 126
За дѣлата, по които обвиняванытѣ сѫ ся уклонили (побѣгнѫли) отъ сѫдътъ 127

ПЯТЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За редътъ, по който става потѫжваніе срѣщу рѣшеніята на окрѫжнытѣ сѫдове.

За въззывнытѣ жалбы и за редътъ на тѣхното подаваніе 128
За редътъ, по който ся разгледватъ дѣлата въ областнытѣ сѫдове . . 129
За частнытѣ жалбы 131

ШЕСТЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За испълнепіето на углавнытѣ присѫды.

За стѫпваніето на присѫдытѣ въ законна сила 132
За редътъ, по който ся испълняватъ присѫдытѣ 133

ЧЕТВЪРТА КНИГА.

ПЪРВЫЙ РАЗДѢЛЪ.

За административнытѣ сѫдове.

Учрежденіето и съставътъ на административнытѣ сѫдове 134
За предметытѣ на вѣдомството на окрѫжнытѣ административны сѫдове . 135
За редътъ, по който става потѫжваніе срѣщу рѣшеніята на окрѫжнытѣ административны сѫдове 136

ВТОРЫЙ РАЗДѢЛЪ.

Духовнытѣ сѫдове.

Предметытѣ на вѣдомството на духовнытѣ сѫдове отъ православното исповѣданіе 137
За духовнытѣ сѫдове на другитѣ исповѣданія 138
За сѫдътъ на кадіитѣ . . . . . —
Преходны правила 139

Стр.

ПЯТА КНИГА.

За сѫдебнытѣ разноскы.

За сѫдебнытѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла . . 141
Общи правила . . . . . —
За гербовытѣ мыта 142
За сѫдебнытѣ мыта . . . . . —
За канцелярскитѣ мыта 143
За беріитѣ по производството на дѣлото . . . . . —
Възнагражденіето на сѫдящитѣся за сѫдебнытѣ разноски 145
За распредѣленіето на сѫдебнытѣ и канцелярскитѣ мыта и на беріитѣ по гледаніето на дѣлото . . . . . —
За исключеніята изъ общитѣ правила относително до сѫдебнытѣ разноски —
За сѫдебнытѣ разноски по углавнытѣ дѣла 147
За беріитѣ, които зематъ сѫдебнытѣ разсылници кога врѫчватъ повѣстки и членоветѣ на сѫдътъ кога привеждатъ рѣшеніята въ испълненіе 149
Допълнителны правила 151
Приложеніе до статія 326 153
Типографически погрѣшки 155

JN
9608
.D6

JN 9608 .D6 C.1
Vremenny pravila za ustroistvo
Stanford University Libraries
3 6105 035 564 959

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.